

การศึกษาความคิดเห็นเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่
ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด

ปริญญานิพนธ์

ของ

อภิชาติ ศรีประไพ

- 7 ๒๕. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ ๗ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความรู้ในการให้คำปรึกษา แนะนำ การ
ศึกษาวิจัย การเรียบเรียงและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร
โคตรบรรเทา ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น
กรรมการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เชิยรศรี วิวิธสิริ จากภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่อนุเคราะห์เป็นกรรมการสอบ
ปากเปล่าเกี่ยวกับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ร่วมกับคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์นิยม จิตรแก้ว ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด
อาจารย์ละออง ทัพบุตร อาจารย์โอภาส ทองคลองไทร ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรม
ร้อยเอ็ด ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนอำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะต่าง ๆ
ขอขอบคุณอาจารย์พลากร โคตรจันทร์ อาจารย์เดชา สุวัฒน์ อาจารย์ไฉยม เหมะธูลิน และ
อาจารย์วิทยา พลศรี ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

และขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้ความช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดามารดา คุณครูอาจารย์
ทุก ๆ ท่านที่ได้เคยอบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้วิจัยและผู้ช่วยเหลือทุกท่านในการศึกษาค้นคว้า
วิจัยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

อภิชาติ ศรีประไพ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โครงการของกรมอาชีวศึกษา	8
บทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรม	9
โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่	11
หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	15
ทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์	15
พัฒนาการในวัยต่าง ๆ ของมนุษย์	17
การฝึกอบรมในประเทศไทย	18
การฝึกอบรมในต่างประเทศ	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	26
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	26

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	28
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	31
การแปลความหมายและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	32
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของเกษตรกร	35
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกร	87
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกษตรกรจากข้อเสนอแนะ	148
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	151
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	151
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	151
การวิเคราะห์ข้อมูล	153
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	154
การอภิปรายผล	158
ข้อเสนอแนะ	205
ข้อเสนอแนะทั่วไป	205
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	206
บรรณานุกรม	207
ภาคผนวก	212
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม	213
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย	217
ประวัติย่อผู้วิจัย	224

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรม เคลื่อนที่และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ	29
2 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว	32
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรด้านวิธีการ ฝึกอบรม	35
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรด้าน เนื้อหาวิชา	36
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรด้านการนำ ความรู้ไปใช้ประโยชน์	37
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรชายที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	39
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรชายที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	40
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรชายที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	41
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรหญิงที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	43
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรหญิงที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	44
11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรหญิงที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	45

ตาราง	หน้า
24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	63
25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	64
26 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	65
27 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	67
28 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	68
29 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	69
30 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปี ขึ้นไป ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	71
31 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปี ขึ้นไป ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	72
32 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปี ขึ้นไป ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	73
33 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ อุดมสมบูรณ์น้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	75
34 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ อุดมสมบูรณ์น้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	76
35 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ อุดมสมบูรณ์น้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	77

ตาราง	หน้า
24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	63
25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	64
26 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	65
27 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	67
28 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	68
29 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	69
30 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปี ขึ้นไป ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	71
31 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปี ขึ้นไป ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	72
32 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปี ขึ้นไป ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	73
33 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	75
34 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	76
35 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	77

ตาราง	หน้า
36 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำเกษตรได้ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	79
37 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำเกษตรได้ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	80
38 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำเกษตรได้ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์	81
39 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ ขาดแหล่งน้ำมีปัญหากการเกษตรมากที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม ..	83
40 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ ขาดแหล่งน้ำมีปัญหากการเกษตรมากที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	84
41 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ ขาดแหล่งน้ำมีปัญหากการเกษตรมากที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์	85
42 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามเพศที่มีต่อการฝึกอบรมด้าน วิธีการฝึกอบรม	87
43 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามเพศที่มีต่อการฝึกอบรมด้าน เนื้อหาวิชา	89
44 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามเพศที่มีต่อการฝึกอบรมด้าน การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	91
45 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพการสมรสที่มีต่อการ ฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	93
46 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพการสมรสที่มีต่อการ ฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	95

ตาราง	หน้า
47 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพการสมรสที่มีต่อการ ฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	97
48 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	99
49 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	101
50 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อ การฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	103
51 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรมด้าน วิธีการฝึกอบรม	105
52 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการ ฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	107
53 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรมด้าน เนื้อหาวิชา	110
54 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการ ฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	112
55 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านเนื้อหา วิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	115
56 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านเนื้อหา วิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการสุสานิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	116
57 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านเนื้อหา วิชาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอ	117
58 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรมด้าน การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	118

ตาราง	หน้า
59 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการ ฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	120
60 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านการนำ ความรู้ไปใช้ประโยชน์ เกี่ยวกับการนำความรู้ เรื่องสุขภาพและป้องกันโรค โค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	123
61 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านการ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุน สนับสนุนการประกอบอาชีพ	124
62 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านการ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวม	125
63 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	126
64 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ท่า การเกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	128
65 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ท่า การเกษตร ด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมมีอย่าง ทั่วถึงในหมู่บ้าน	131
66 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ท่า การเกษตร ด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	132
67 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ท่า การเกษตร ด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่ม บริการแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	133

ตาราง	หน้า
68 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร ด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	134
69 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	135
70 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	137
71 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	140
72 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร ด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	141
73 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	142
74 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	144
75 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	147
76 ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม	148
77 ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา	149
78 ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	150

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศไทยประกอบอาชีพทางเกษตร และรายได้จากภาคการเกษตร เป็นรายได้ที่สำคัญที่สุด ดังนั้นนโยบายหลักของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของประชากรให้ดีขึ้น จึงมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาการเกษตรเป็นสำคัญ

โดยสภาพพื้นฐานทั่ว ๆ ไปแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีศึกษาค่อนข้างต่ำ ขาดความรู้และขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งยังเคยชินกับความ เป็นอยู่แบบดั้งเดิม รวมถึงมีฐานะความยากจน สภาพการทำงานด้านการเกษตรดังกล่าวควรได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

การให้การศึกษาถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการที่จะพัฒนาเกษตรกร เพราะการศึกษาเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนา ประเทศ การจัดการศึกษาให้กับประชาชนนั้นจัดได้หลายทางทั้งในลักษณะของการศึกษาในระบบ โรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน ขึ้นอยู่กับความพร้อม ความสามารถ ความสนใจและ ความต้องการของแต่ละบุคคล โดยจัดการศึกษาให้มีความสัมพันธ์ เกื้อหนุนและอำนวยความสะดวก ซึ่งกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์และความสุขในการดำเนินชีวิตของประชากรในประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2527 : 51)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายในการพัฒนาเกษตรกรรวมทั้งฐาน โดยร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อพัฒนาการเกษตร ของประเทศโดยพนักงานกำลังช่วยเหลือประชาชนตั้งแต่ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อให้ผลงานของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ถึงมือประชาชนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2527 : 169)

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงมอบหมายให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเกษตรทั้ง 44 แห่ง ซึ่งสังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ โดยได้เริ่มดำเนินการจัดการให้ การศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปของโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นและโครงการ ฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบัน ในการดำเนินงาน ของสถานศึกษาอาชีวเกษตรเป็นการให้ การศึกษานอกระบบจัดเป็น 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรการ ฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โดยให้เกษตรกรเข้ามารับการศึกษาหรือการฝึกอบรมภายใน สถานศึกษา เป็นระยะเวลา 7 - 15 วัน และหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ดำเนินการโดยสถานศึกษาจะส่งเจ้าหน้าที่ ครูอาจารย์ออกไปให้ความรู้แก่เกษตรกรยังท้องถิ่นของ เกษตรกร หลักสูตรนี้ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมประมาณ 1-3 วัน (กองวิทยาลัยเกษตรกรรม. 2526 : 1 - 5)

โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่นี้ เป็นโครงการหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุนการพัฒนา ชนบทโดยตรง มีจุดประสงค์ที่จะจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วอย่าง เหมาะสม เพื่อให้ได้รับความรู้ทางวิชาการเกษตรแผนใหม่โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนหรือเกษตรกร ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกลมีโอกาสได้รับความรู้จากการฝึกอบรม และ เพื่อกระตุ้นเร่งเร้าให้เกษตรกร เกิดความสนใจในการที่จะพัฒนางานอาชีพของตน ซึ่งจะเป็นการลดปัญหาการอพยพแรงงานออกสู่ ต่างจังหวัด เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับปรุงการประกอบอาชีพให้ ได้ผลดีขึ้น อันจะส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของชาติ (วิทยาลัย เกษตรกรรมร้อยเอ็ด. 2533 : 3)

เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่คือเนื้อหาวิชา "การเกษตร พื้นฐาน" โดยกำหนดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ต้องคำนึงถึงงานที่เกษตรกรทำ อยู่แล้ว และจะปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิมโดยใช้วิทยาการแผนใหม่เข้าไปช่วย ตลอดจนแก้ไขปัญหา อย่างถูกวิธี ในปีงบประมาณ 2535 กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดสรรงบประมาณ ให้กับวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด จำนวน 182,900 บาท เพื่อนำไปใช้ในการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่

วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ดได้เริ่มดำเนินโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 จนถึงปีงบประมาณ 2535 รวมเวลา 10 ปี มีเกษตรกรผ่านการฝึกอบรมทั้งสิ้น 10,786 คน ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 1,053,735.35 บาท. (วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด. 2535 : 11)

อย่างไรก็ดีการดำเนินงานตามโครงการยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ปัญหาที่สำคัญคือการจัดการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด เป็นการออกไปอบรมตามแผนหรือนโยบายของกรมอาชีวศึกษา ซึ่งไม่ใช่ความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง จึงทำให้เกษตรกรมีความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมมีจำนวนน้อย และบุคคลที่อยู่ในสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญ ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า และไม่ได้เตรียมการสอน เมื่อถึงเวลาสอนจึงสอนเร่งรัด สอนด้วยความไม่มั่นใจ และวิทยากรที่เป็นผู้สอนยังไม่มีความเข้าใจและรู้ถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร จึงอาจใช้วิธีการฝึกอบรมที่ไม่เหมาะสมกับเกษตรกร วิธีการฝึกอบรมที่ดำเนินการอยู่ขาดประสิทธิภาพและทำให้เกษตรกรเกิดความเบื่อหน่าย และขาดความสนใจในการเข้ารับการฝึกอบรม

เนื่องจากเนื้อหาวิชาที่ทำการฝึกอบรมไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรส่วนใหญ่ จะเป็นไปตามความต้องการของผู้จัด และเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละครั้งมี 4-5 วิชา ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับเวลาที่มีเพียงสองวัน และอาจมีปัญหาในการรับเอาความรู้และนำความรู้ที่ได้รับทั้งหมดไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า นอกจากนี้หน่วยฝึกอบรมยังขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการติดตามประเมินผลซึ่งทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่างานที่ปฏิบัติไปแล้วเป็นประโยชน์กับเกษตรกรมากน้อยเพียงใด

ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ให้เกิดประสิทธิภาพ และสนองตอบต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรมเคลื่อนที่เกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรมเคลื่อนที่ เกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยแยกตามเพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเกษตรกรเกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพิจารณาการจัดการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรมเคลื่อนที่ ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ในด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาของเกษตรกรและสามารถใช้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการและวิธีการดำเนินการฝึกอบรมแก่หน่วยงานอื่น ๆ ด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขต ขอบเขตของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ในด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรมเคลื่อนที่
2. ประชากร ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรมเคลื่อนที่ ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ในปีงบประมาณ 2535 และมีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนทั้งหมด 1,319 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ในปีงบประมาณ 2535 จำนวน 1,319 คน โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน (Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 เพศ แบ่งเป็น

- 1) เพศชาย
- 2) เพศหญิง

4.1.2 สถานภาพการสมรส

- 1) โสด
- 2) สมรส

4.1.3 การเป็นสมาชิกของกลุ่ม

- 1) เป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- 2) ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

4.1.4 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 25 ปี
- 2) 25-40 ปี
- 3) 40 ปีขึ้นไป

4.1.5 สภาพพื้นที่ทำการเกษตร

- 1) อุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำตลอดปี
- 2) ขาดแหล่งน้ำ แต่ยังพอทำการเกษตรได้
- 3) ขาดแหล่งน้ำ อาศัยน้ำฝนมีปัญหามากในการทำเกษตรมาก

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ใน 3 ด้านคือ

- 4.2.1 ด้านวิธีการฝึกอบรม
- 4.2.2 ด้านเนื้อหาวิชา
- 4.2.3 ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น หมายถึงการแสดงออกถึงความรู้สึก ความเข้าใจ และการรับรู้ของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ด้านวิธีการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ รวมถึงข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้วย
2. โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ หมายถึงโครงการฝึกอบรมของหน่วยฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ซึ่งวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ดเป็นผู้รับผิดชอบ โดยใช้เวลาในการฝึกอบรม 1-3 วัน เข้าไปอบรมในท้องถิ่นของเกษตรกร วิธีการอบรมมีการบรรยายประกอบการสาธิตและการฝึกปฏิบัติ
3. เกษตรกร หมายถึงประชาชนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก มีพื้นที่อาศัยและทำมาหากินในจังหวัดร้อยเอ็ด และเคยผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ดมาแล้ว
4. สมาชิกของกลุ่ม หมายถึงเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มต่อไป้ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มลูกค้า ธกส. หรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรอื่น ๆ
5. สภาพพื้นที่ทำการเกษตร หมายถึงพื้นที่ที่เกษตรกรถือครองเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ โดยมีสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น อยู่ในเขตอุดมสมบูรณ์แหล่งน้ำตลอดปี ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ ขาดแหล่งน้ำอาศัยน้ำฝนมีปัญหาในการทำการเกษตรอย่างมาก
6. วิธีการฝึกอบรม หมายถึงการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร การประชาสัมพันธ์ เตรียมพิธีเปิด-ปิด และดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านวิชาชีพทางการเกษตร โดยวิธีการบรรยายประกอบการสาธิตและการฝึกปฏิบัติจริง

7. หลักสูตร หมายถึงเนื้อหาวิชาเกษตรกรรมพื้นฐานซึ่งใช้ในการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ โดยจัดให้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและตรงกับความต้องการของเกษตรกรในท้องถิ่นนั้น ๆ

8. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ หมายถึงวิธีการที่เกษตรกรซึ่งผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติเพื่อประกอบอาชีพหลัก หรือทำเป็นอาชีพรองเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เกษตรกรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
2. เกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
3. เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ แตกต่างกัน
4. เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ แตกต่างกัน
5. เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ที่ทำเกษตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ คือ โครงการของกรมอาชีวศึกษา บทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรม โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การฝึกอบรมในประเทศไทยและต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงการของกรมอาชีวศึกษา

โครงการของกรมอาชีวศึกษาที่สนับสนุนนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ในการพัฒนาและแก้ปัญหาความยากจนในชนบทมีดังนี้ คือ

1. โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นและเคลื่อนที่
2. โครงการอาชีวศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบท (อศ.กช.)
3. โครงการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนา
4. โครงการช่างฝึกหัดอาชีพเทคนิคเพื่อการพัฒนาชนบท
5. โครงการฝึกอบรมทหารกองประจำการและก่อนปลดประจำการ

โครงการดังกล่าวนี้ เป็นโครงการที่จัดดำเนินการโดยสถานศึกษาที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีอยู่ 2 โครงการ ที่กรมอาชีวศึกษามอบหมายให้กองวิทยาลัยเกษตรกรรม เป็นผู้รับผิดชอบ คือ โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นและเคลื่อนที่ กับ โครงการอาชีวศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบท

โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นและเคลื่อนที่เป็นโครงการที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2520 จนถึงปัจจุบันก็ยังดำเนินการอยู่ ลักษณะของโครงการเป็นการจัดฝึกอบรมให้กับประชาชนในชนบทที่มีความสนใจในอาชีพเกษตรกรรม ให้ความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร เพื่อพัฒนาและปรับปรุงฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง

ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้นยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การฝึกอบรมจะจัดตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

บทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรม

1. บทบาทของวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษาได้มอบหมายให้วิทยาลัยเกษตรกรรม มีหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ประสงค์ วรยศ (2521 : 328 - 330) กล่าวถึง แนวทางของวิทยาลัยเกษตรกรรมในสังกัดกรมอาชีวศึกษา มีส่วนช่วยเหลือในการเร่งรัด พัฒนาอาชีพเกษตรโดยมีโครงการจัดการศึกษาแบบหลักสูตรพิเศษ และหลักสูตรระยะสั้นสำหรับประชาชนทั่วไป เพื่อ

- 1.1 เกษตรกรจะได้นำเอาความรู้ทางการเกษตรที่ทันสมัย ไปประกอบอาชีพให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
- 1.2 เป็นศูนย์ขยายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เพื่อแจกจ่ายและจำหน่ายแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งวิทยาลัยเกษตรกรรมมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการผลิตและการเก็บเมล็ดพันธุ์
- 1.3 สร้างความนิยมในหมู่บ้านและเข้าถึงประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสร้างให้วิทยาลัยเป็นศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งวิทยาลัยเองก็จะได้รู้ปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรในท้องถิ่น นำมาประกอบการสอนและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับวิทยาลัย
- 1.4 เป็นแหล่งชุมชนของผู้มีอาชีพในด้านเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม ได้มีโอกาสพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งยังเป็นผลสะท้อนในด้านการพัฒนาชุมชนอีกด้วย
- 1.5 ให้การศึกษาความรู้เบื้องต้นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเกษตร และให้การศึกษาด้านการเกษตรที่ทันสมัยตามความเหมาะสมแก่ท้องถิ่นด้วย

โรงเรียนมีบทบาทในการปรับปรุงชุมชนหมายความว่า ถ้าโรงเรียนก้าวหน้า ชุมชนก็ก้าวหน้าตามไปด้วย โดยทำการวิจัยในโรงเรียนเล็ก ๆ ของหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านรอบบริเวณโรงเรียนเป็นชาวนา สรุปการวิจัยว่าวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชาติ เพื่อให้ความรู้ที่เผยแพร่ไปยังชุมชน โดยให้นักศึกษาเป็นตัวกลาง นอกจากนั้นยังช่วยอบรมส่งเสริม

การประกอบอาชีพให้แก่ชาวบ้านอีกด้วย (เล็ก ปานแย้ม. 2518 : 8 - 9; อ้างอิงมาจาก Blaise. n.d.)

2. หน้าที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเกษตรกรรม (2528 : 3 - 6) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาเกษตรในสังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษาดังนี้

2.1 จัดการศึกษาเกษตรในระบบโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายในการฝึกฝนให้นักเรียนมีพื้นฐานวิชาความรู้ในการประกอบอาชีพหรือศึกษาเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่เพิ่มเติมได้ เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ ความชำนาญสามารถที่จะไปปฏิบัติงานและประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง โดยเน้นหนักให้นักเรียนได้ศึกษาด้านการปฏิบัติจริง ในการจัดการศึกษาเกษตรในระบบโรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลา มีระเบียบแบบแผนกฎเกณฑ์ที่แน่นอน มีการกำหนดหลักสูตรแต่ละระดับชั้นกำหนดวิชาที่มีการประเมินผลและกำหนดพื้นฐานทางการศึกษาของผู้เรียนได้แน่ชัด เช่น การดำเนินงานจัดการศึกษาดมหลักสูตร ปวช. ปวส. และ ปวท.

2.2 จัดการศึกษาเกษตรนอกระบบโรงเรียน จะดำเนินการให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจทั่วไปโดยเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้เรียน โดยให้ความรู้ความสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันที มีระยะเวลาเรียนค่อนข้างสั้นและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ยืดหยุ่นได้มาก เช่น การดำเนินงานให้ความรู้ตามโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่

2.3 งานให้ความร่วมมือและช่วยเหลือชุมชนเพื่อสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม

2.3.1 ให้บริการวิชาชีพเกษตรกรรมแก่นักเรียน นักศึกษา ในระดับการศึกษาต่าง ๆ

2.3.2 ทำหน้าที่รวบรวมข่าวสารข้อมูลทางการศึกษาเกษตร และข้อมูลเกี่ยวกับการเกษตรในท้องถิ่น

3.3.3 เป็นศูนย์กลางประสานงานส่งเสริม เผยแพร่และบริการทางด้านวิชาการเกษตรสำหรับเกษตรกรและประชาชนในท้องถิ่น

3.3.4 ทำการศึกษา วิจัย ทดลองสาธิตในงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
ซึ่งเหมาะสมสำหรับท้องถิ่นนี้ ๗

3.3.5 เผยแพร่ผลการศึกษา วิจัย ทดลองทางการเกษตรที่เหมาะสมกับ
ท้องถิ่นไปสู่เกษตรกรและชุมชน

3. วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ดเป็นสถานศึกษาสังกัด
กองวิทยาลัยเกษตรกรรมกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์
ป่าดอนแดง ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ระหว่างกิโลเมตรที่ 128-129 ถนน
แจ้งสนิท ห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ดประมาณ 8 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 820 ไร่ การก่อตั้ง
ครั้งแรกเป็นโรงเรียนเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520

ปี พ.ศ. 2522 ได้เปิดสอนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขาเกษตรกรรม
และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเกษตรกรรม

ปี พ.ศ. 2524 กรมอาชีวศึกษามีคำสั่งให้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรม
ร้อยเอ็ด และเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เกษตรกรรม (ปวส. เกษตรกรรม)

ปี พ.ศ. 2525 เปิดสอนหลักสูตรพิเศษ ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ในโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น สำหรับเกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ด

ปี พ.ศ. 2526 เปิดสอนหลักสูตรพิเศษ ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ในโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ สำหรับเกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ด

ปี พ.ศ. 2527 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค เกษตรกรรม
(ปวท. เกษตรกรรม)

ปี พ.ศ. 2532 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (พิเศษ) เกษตรกรรม
ในโครงการอาชีวศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบท (อศ.กช.) (วิทยาลัยเกษตรกรรม
ร้อยเอ็ด. 2533 : 1 - 3)

โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่

1. วัตถุประสงค์ วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ซึ่งได้รับมอบหมายจากกรมอาชีวศึกษา
ให้ดำเนินงาน โดยมีนโยบายแนบชัดในการที่จะพัฒนางานอาชีพ วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ได้เห็น

ความสำคัญของโครงการ จึงจัดตั้งหน่วยฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่สำหรับการฝึกอบรม
แก่เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายตามแผนพัฒนาของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1.1 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วอย่างเหมาะสม
- 1.2 เพื่อให้การศึกษอบรมวิชาการความรู้ใหม่ ตลอดจนเทคนิคการผลิต
ต่าง ๆ แก่เกษตรกรสำหรับนำไปพัฒนางานอาชีพของตน
- 1.3 เพื่อให้เยาวชนหรือเกษตรกรในท้องถิ่นห่างไกลมีโอกาสได้รับความรู้จาก
การฝึกอบรม
- 1.4 เพื่อกระตุ้นแรงเร้าให้เกษตรกรเกิดความสนใจในการที่จะพัฒนางานอาชีพ
ของตนให้เจริญก้าวหน้า
- 1.5 เพื่อให้เกษตรกรได้มีอาชีพเพื่อลดปัญหาการอพยพแรงงานออกสู่ต่างจังหวัด
2. หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม เป็น "วิชาเกษตรกรรมพื้นฐาน" โดยกำหนดหลักสูตร
ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น คือต้องคำนึงถึงงานที่เกษตรกรทำอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะมีการ
ปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ หลักสูตรวิชาเกษตรกรรมพื้นฐาน
ที่ใช้ในการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ดังต่อไปนี้

		ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ
ลำดับที่ 1	ชื่อวิชา การเพาะเห็ดฟาง	1 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง
ลำดับที่ 2	ชื่อวิชา การปลูกและการขยายพันธุ์ไม้ผล	2 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง
ลำดับที่ 3	ชื่อวิชา การสุขาภิบาลและการป้องกันโรคโค-กระบือ	2 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง
ลำดับที่ 4	ชื่อวิชา การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	2 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง
ลำดับที่ 5	ชื่อวิชา การป้องกันและการกำจัดศัตรูพืช	1 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง
ลำดับที่ 6	ชื่อวิชา การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	2 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง
ลำดับที่ 7	ชื่อวิชา การถนอมและการแปรรูปผลิตผลเกษตร	1 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง
ลำดับที่ 8	ชื่อวิชา การเลี้ยงปลา	2 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง

หมายเหตุ รายชื่อวิชาอันดับ 1-4 จะมีการสอนในทุกหมู่บ้าน ส่วนอันดับ 5-8 จะสอนเฉพาะ
บางหมู่บ้านที่มีความเหมาะสม

3. การดำเนินการฝึกอบรม สรุปได้ดังนี้

3.1 สํารวจความต้องการและความสนใจของเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น จากเกษตรกรอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และให้นํากลุ่มช่วยในการประชาสัมพันธ์ถึงจุดมุ่งหมายและความสำคัญของโครงการ

3.2 จัดเตรียมบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่ครั้งละ 6 คน และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ออกไปให้การฝึกอบรมแก่เกษตรกรยังท้องถิ่น โดยตั้งหน่วยฝึกอบรมอยู่ในหมู่บ้าน เช่น ศาลาวัด โรงเรียน หรือศาลาประจำหมู่บ้าน

3.3 ทำการประชาสัมพันธ์อีกครั้งในวันแรกที่ไม่ถึง โดยการออกเสียงตามสายและเครื่องกระจายเสียงติดรถยนต์ เพื่อให้เกษตรกรที่มีความสนใจมาสมัครเข้ารับการฝึกอบรม มีการลงทะเบียน รับเอกสาร แจก ปากกา เพื่อเตรียมตัวเข้ารับการฝึกอบรม

3.4 เชิญนายอำเภอเป็นประธานในการจัดฝึกอบรมแต่ละรุ่น โดยมีพิธีการเปิดการฝึกอบรมในช่วงเช้าเวลา 09.00-10.00 น. หลังจากนั้นจึงเริ่มทำการฝึกอบรม

3.5 ทำการฝึกอบรมตามตารางที่กำหนดโดยใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม 2 วัน และหลังจากพิธีเปิดการฝึกอบรมในวันแรกจะเป็นการบรรยายประกอบการสาธิต 3 วิชา ดังนี้

10.00-12.00 น. การปลูกและการขยายพันธุ์ไม้ผล

12.00-13.00 น. พักเที่ยง

13.00-14.00 น. การเพาะเห็ดฟาง

14.00-16.00 น. การสุขาภิบาลและการป้องกันโรคโค-กระบือ

16.00-16.30 น. สรุป ถาม-ตอบปัญหา

19.00-21.00 น. รายการนั้นหนการ ฉายภาพยนตร์ เล่นเกมส์

ถามตอบปัญหา

สำหรับการฝึกอบรมในวันที่สองเป็นการบรรยายประกอบการสาธิตอีก 1 วิชา ต่อจากนั้นเป็นการแบ่งกลุ่มย่อยแยกกันออกไปฝึกปฏิบัติ โดยมีวิทยากรควบคุมในแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งให้คำแนะนำปรึกษาช่วยแก้ไข้ปัญหาและมีการให้บริการแก่เกษตรกรตามความเหมาะสม เช่น การฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์และการตอนสัตว์ ตามกำหนดการดังนี้

09.00-11.00 น. การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

11.00-12.00 น. แบ่งกลุ่มและฝึกปฏิบัติ

12.00-13.00 น. พักเที่ยง

13.00-15.00 น. ฝึกปฏิบัติ (ต่อ)

15.00-16.00 น. ทำพิธีปิดการฝึกอบรม

3.6 ติดตามประเมินผลการฝึกอบรม โดยการสังเกตจากความสนใจและการถามตอบในระหว่างการฝึกอบรม และมีการถามตอบปัญหาในภาคกลางคืนที่ม้านันทนาการ (วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด. 2534 : 11 - 15)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

คำจำกัดความของการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาผู้ใหญ่มีลักษณะและความหมายคล้ายคลึงกันมาก และอาจใช้แทนกันได้ในการกล่าวถึงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้แตกต่างกัน ดังนี้

บรรจง ชูสกุลชาติ (2522 : 8) ได้กล่าวว่า เป็นการศึกษาที่ประสมประสานระหว่างการศึกษที่เป็นธรรมดา ธรรมชาติและการศึกษาในโรงเรียนเข้าด้วยกัน เป็นการศึกษาที่ระดมสรรพวิธี สรรพกำลัง ทั้งกำลังคนและกำลังทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และประสิทธิผลสูงสุดแก่ประชาชนในชาติ

ปฐม นิคมานนท์ (2528 : 51) ให้ความหมายว่าเป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนตามปกติทั่วไป ซึ่งอาจจัดเป็นกิจกรรมอิสระหรือจัดในลักษณะร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ก็ได้ โดยมีจุดประสงค์ที่จะสนองความต้องการด้านการเรียนรู้และผู้ที่จะประสงค์จะเรียน

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2528 : 14) ได้ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นกิจกรรมการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบแน่นอน จัดขึ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน โดยยึดแนวความคิด รู้จักตัดสินใจ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีอิสระภาพจากสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

จากความหมายตามที่นักการศึกษากล่าวมา พอสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรจึงยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ความคิด รู้จักตัดสินใจ ตลอดจนส่งเสริมความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข

หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

จรรยา พานิชย์ผลินไชย (2528 : 24 - 25) ได้สรุปถึงแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

1. มุ่งที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด
2. จัดโดยให้สัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
3. เน้นให้เห็นความสำคัญของการให้ความรู้ความชำนาญ การสร้างสรรค์ต่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ปลุกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดีของไทย
4. กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร และการดำเนินงานให้สนองตามต้องการของส่วนบุคคลและส่วนรวม
5. ควรพิจารณากำหนดเนื้อหาในเรื่อง เพื่อช่วยแก้ปัญหาเร่งด่วนของประเทศ
6. ควรกำหนดเป็นโครงการหรือหาวิธีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและช่วยเหลือตนเองบ้าง

สมาคมการศึกษานอกระบบ (2529 : 23 - 24) ให้คำแนะนำถึงยุทธวิธีการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการศึกษานอกระบบไว้พอสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. เลือกรูปแบบการถ่ายทอดให้เหมาะสมกับลักษณะของกลุ่ม และควรใช้หลายรูปแบบ
2. ใช้สื่อที่หาง่าย เข้าใจง่าย ราคาไม่แพง สะดวกและเหมาะสมกับเนื้อหา และกลุ่มเป้าหมาย
3. คัดเลือกบุคลากรให้ถูกต้องเหมาะสมกับการที่จะใช้ยุทธวิธีการถ่ายทอดอย่างเหมาะสม และต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มด้วย
4. วิเคราะห์สภาพปัญหาให้ได้ และเข้าถึงจุดหรือความต้องการที่แท้จริง

5. ใช้ยุทธวิธีเฉพาะบางประการที่สามารถควบคุมได้บ้าง เช่น การใช้วิธีการแข่งขันที่จะไม่สร้างความแตกแยก หรือเร่งเร้าให้คนส่วนน้อยปฏิบัติตามคนส่วนมากโดยไม่เกิดปฏิกิริยาต่อต้าน

6. การฝึกปฏิบัติโดยการทดลองที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตประจำวันและสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันที

7. สร้างแรงจูงใจเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ก่อนการลงมือปฏิบัติ

ทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์

แรงจูงใจของมนุษย์ในลักษณะของลำดับขั้นความต้องการ โดยแยกออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ (สullivan วัฒนวงศ์, 2533 : 103 - 104; อ้างอิงมาจาก Maslow, n.d.)

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการอันดับแรกสุด ได้แก่ อาหาร น้ำ เพื่อบรรเทาความหิว ความต้องการทางเพศ การพักผ่อนหลับสนอน การได้หย่อนใจ

ขั้นที่ 2 ความต้องการได้รับความปลอดภัย เกิดขึ้นเมื่อความต้องการขั้นที่ 1 ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะแสวงหาความมั่นคง การป้องกันอันตรายต่าง ๆ ถ้าหากไม่ได้รับการตอบสนองคนเราอาจหาทางหลบหนีไปจากสภาพนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ต้องการความรักและการเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่ม เพราะว่าต้องการความอบอุ่น การยอมรับจากสมาชิกหรือเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ต้องการได้รับการยกย่องในด้านความมีชื่อเสียง และเกียรติยศ หมายถึงลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการได้รับความเคารพ ความเชื่อมั่นอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกอัสระ มีเสรีภาพ และความมีชื่อเสียงด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 ต้องการได้กระทำตามความสามารถที่เป็นจริง เป็นขั้นสุดท้ายของความ ต้องการ เป็นความต้องการสูงสุดของบุคคล เพื่อแสดงถึงสิ่งที่เขามีความสามารถและศักยภาพที่กระทำได้

ความต้องการทั้ง 5 ขั้นนี้ แต่ละขั้นตอนของความต้องการจะต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิตของบุคคล และบุคคลจะต้องได้รับการตอบสนองในขั้นต่ำกว่าก่อน เขาจึงจะเกิดความต้องการในขั้นที่สูงขึ้น

พัฒนาการในวัยต่าง ๆ ของมนุษย์

พัฒนาการของผู้ใหญ่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก จึงมักจะก่อให้เกิดปัญหาได้มากจึงก่อให้เกิดอุปสรรคในการเรียนการสอน เพราะนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคาดหวังต่อผู้สอน และเนื้อหาวิชาแตกต่างกันไป ดังนั้นการให้เวลาและความสนใจต่อนักศึกษาผู้ใหญ่ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคลช่วยให้สามารถสังเกตเฉพาะบุคคลได้ง่ายขึ้น แต่ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องเข้าใจถึงภารกิจเชิงพัฒนาการของบุคคลแต่ละช่วงอายุด้วย ดังที่เฮฟวิกเฮอร์ท ได้แบ่งพัฒนาการในวัยผู้ใหญ่ทั้ง 3 ระยะคือ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 4 - 5; อ้างอิงมาจาก Havighurst. n.d.)

1. ภารกิจเชิงพัฒนาการสำหรับผู้ใหญ่วัยต้น อายุประมาณ 18-35 ปี มีภาระหน้าที่ในการเลือกคู่ครอง หาที่พักอาศัย เริ่มต้นการมีอาชีพ แสวงหากลุ่มทางสังคม
2. ภารกิจเชิงพัฒนาการในวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง อายุประมาณ 35-60 ปี มีภาระหน้าที่คือ มีฐานะหน้าที่มั่นคง ความช่วยเหลือลูกหลาน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจปรับตัวให้เหมาะสมกับบทบาทการเป็นพ่อ-แม่ที่ลูก ๆ กำลังจะแยกออกไป
3. ภารกิจเชิงพัฒนาการในวัยชราหรือวัยสูงอายุ บุคคลในวัยนี้คือ ผู้ที่มีอายุเกินกว่า 60 ปีขึ้นไป มีภาระหน้าที่คือ ปรับตัวเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมทางร่างกาย สัมพันธ์กับบุคคลที่มีอายุรุ่นเดียวกัน สามารถกำหนดสถานที่ที่อยู่อาศัยในสภาพที่ตนเองพอใจ

สมบุรณ์ ศาลาयाชีวิน (2526 : 41) กล่าวถึงคนไทยเราอาศัยแนวคิดประกอบกับความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์ ผสมผสานกับความเชื่อทางพุทธศาสนา ร่วมกับแนวคิดของคนไทยโบราณ เป็นเกณฑ์การแบ่งวัยตามโหราศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 วัย โดยแต่ละช่วงห่างกันประมาณ 25 ปี พัฒนาการทั้ง 3 วัยมีดังนี้

1. ประถมวัยหรือวัยเริ่มต้น นับตั้งแต่เกิดจนอายุครบ 25 ปี ช่วงนี้นับเป็นวัยแห่งความเจริญเติบโตทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา เป็นวัยแห่งการเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์-

การที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อาจกล่าวได้ว่าวัยนี้เป็นวัยแห่งการเตรียมตัวไปสู่สังคมกว้างใหญ่ต่อไป

2. มัชฌิมวัยหรือวัยกลางคน มีอายุตั้งแต่ 25 ถึง 50 ปี นับเป็นช่วงแห่งการเริ่มมีครอบครัว เริ่มก่อร่างสร้างตัวเตรียมมีบุตร ประกอบอาชีพที่มั่นคงเพื่อมีฐานะ เป็นปึกแผ่น เป็นช่วงที่จะต้องต่อสู้ปัญหาอุปสรรคทั้งหลาย เพื่อตัวเองและครอบครัวอันจะนำไปสู่ความมั่นคงแห่งชีวิต

3. บัณฑิตวัยหรือวัยชรา เริ่มจากอายุ 51 ถึง 75 ปี บุคคลที่ย่างเข้าสู่วัยนี้ส่วนมากมักจะมีครอบครัวแล้ว มีที่อยู่อาศัยและการทำงานอาชีพที่มั่นคง อย่างไรก็ตามหากยังไม่มีอาชีพและที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแล้ว อาจกล่าวได้ว่าคงจะไม่มีโอกาสอีกแล้ว เพราะสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เริ่มจะเสื่อมโทรมลงมาก มีอาการเจ็บป่วยได้เสมอ สติปัญญาและความจำมักจะเสื่อมถอย ดังนั้นบุคคลในวัยนี้ต้องการความสงบสุข เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดจนถึงวาระสุดท้ายของคน

การฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ

1. การฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมในประเทศไทย กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพของประชาชนในชนบท โดยจัดหลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการของประชาชน ได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่มีวิชาที่เปิดสอน 4 หมวดคือ อุตสาหกรรม คหกรรม ธุรกิจ และเกษตรกรรม หลักสูตรกำหนดเวลาเรียนตั้งแต่ 100 ชั่วโมงขึ้นไปถึง 1 ปี ตามความเหมาะสม และงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบกลุ่มสนใจ โดยรวบรวมกลุ่มประชาชนให้ได้ไม่น้อยกว่า 15 คน และมีระยะเวลาในการเรียนไม่เกิน 30 ชั่วโมง ซึ่งงานดังกล่าวมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2524 : 11 - 14)

กรมอาชีวศึกษา กองวิทยาลัยเกษตรกรรมได้จัดหลักสูตรการฝึกอบรม 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรเกษตรกรรมระยะสั้นประจำที่ และหลักสูตรเกษตรกรรมเคลื่อนที่ให้แก่เกษตรกรหลักสูตรระยะสั้นประจำที่นั้น จัดฝึกอบรมขึ้นในสถาบันการศึกษาในสังกัด ใช้เวลาฝึกอบรมระหว่าง 7-15 วัน แต่อาจจะยืดหยุ่นได้ตามเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม สำหรับวิชาที่ฝึกอบรมนั้นพิจารณาตามความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก ส่วนหลักสูตรเกษตรกรรมเคลื่อนที่ใช้เวลาในการฝึกอบรมระหว่าง 1-3 วัน

โดยจัดวิทยากรพร้อมอุปกรณ์ เพื่อการฝึกอบรมจากวิทยาลัยเกษตรกรรมเดินทางเข้าไปในหมู่บ้าน (ส่วนการศึกษาเกษตร. 2522 : 7)

กรมส่งเสริมการเกษตร กองส่งเสริมพืชพันธุ์ ได้จัดโครงการฝึกอบรมเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราการสงเคราะห์ ปี 2527 เพื่อให้เกษตรกรเจ้าของสวนยางเห็นความสำคัญของการบำรุงรักษาสวนยาง เวลาในการฝึกอบรมขึ้นอยู่กับความพร้อมของเกษตรกร แต่ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง โดยจัดฝึกอบรมขึ้นในห้องถ้ำที่มีสวนยางพาราการสงเคราะห์ไม่เกินสองปี (กองส่งเสริมพันธุ์พืช. 2528 : 2 - 5)

2. การฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรในต่างประเทศ ประเทศโคลัมเบียมีหน่วยงานเรียกว่า SENA เป็นหน่วยงานสอนอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ทำการสอนชาวนา คนงานในฟาร์ม และผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 14-20 ปี โดยจะเข้าไปสอนในห้องที่ต่าง ๆ ในชนบท วิธีการที่ใช้คือ เน้นการสาธิตและมีการบรรยายบ้างเล็กน้อย (Befecadu. 1979 : 44)

ในประเทศแทนซาเนีย ได้มีการจัดฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรในห้องถ้ำขึ้น โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยมาแนะนำฝึกอบรมเกษตรกรตามความต้องการของเกษตรกรในห้องถ้ำ วิชาที่ฝึกอบรมคือ การเกษตร การจัดการฟาร์ม การเลี้ยงสัตว์ การใช้รถแทรกเตอร์ การบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยและการปลูกและการเก็บเกี่ยวฝ้าย ข้าวโพด กาแฟ ถั่วลิสง ยาสูบและผักต่าง ๆ โดยมีศูนย์การฝึกอบรมร่วมมือกับคณะกรรมการส่งเสริมการเกษตร ทำการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม และติดตามผลการฝึกอบรม (Green. 1974 : 27)

ในกลุ่มประเทศแอฟริกาที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาพูด ได้มีการฝึกอบรมเกษตรกรหนุ่ม และเกษตรกรอาวุโส 2 รูปแบบคือ การฝึกอบรมภายในฟาร์มแก่เกษตรกรที่ต้องการความรู้ใหม่ ๆ และให้การฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น เพื่อนำความรู้ไปเผยแพร่แก่เกษตรกร โดยทำหน้าที่เสมือนเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2515 : 167) ได้รายงานผลการวิจัย โครงการประเมินผลการฝึกอบรมเคลื่อนที่ และโรงเรียนสารพัดช่าง ไว้ว่าประโยชน์ของการฝึกอบรมอาชีพ

ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกฝนอาชีพแล้วสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ นอกจากนั้นการฝึกฝนอาชีพยังช่วยแก้ปัญหาของสังคมทำให้ประชาชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

เล็ก ปานแย้ม (2518 : 108) ได้สรุปผลการวิจัยในส่วนหนึ่งว่า โรงเรียนและวิทยาลัยเกษตรกรรมหลายแห่งมีบุคลากร อาคาร สถานที่ และอุปกรณ์พร้อมที่จะจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดโครงการฝึกอบรมระยะสั้นในวิชาชีพเกษตรกรรม แต่ปรากฏว่าโรงเรียนและวิทยาลัยเหล่านั้นมิได้มีโครงการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมอย่างจริงจัง และไม่ได้เอื้ออำนวยหรือให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรในท้องถิ่นที่สถาบันนั้น ๆ ตั้งอยู่อย่างแท้จริง จะสังเกตเห็นได้ว่าเกษตรกรซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณรอบ ๆ ที่ตั้งของสถาบันดังกล่าว ยังคงใช้วิธีการดำเนินการทางการเกษตรและการผลิตแบบเก่าซึ่งด้อยคุณภาพ

พุทธชาติ ชูสาคร (2519 : 113 - 118) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังในบทบาทของเกษตรกรอำเภอในทัศนะของเกษตรกรตำบลลงคอน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ว่าบทบาทความคาดหวังของเกษตรกรกับบทบาทที่เกษตรกรอำเภอปฏิบัติจริง โดยเกษตรกรคาดหวังว่า เจ้าหน้าที่เกษตรกรควรจะมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรบทบาทในด้านการจัดการบริการ บทบาทในด้านเป็นที่ปรึกษา บทบาทในด้านความใกล้ชิด คำนึงกับเกษตรกร และบทบาทในด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพบอีกว่าอายุ เพศ และระดับการศึกษาของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของเกษตรกร

ถาวร เสถียร (2521 : 86) ได้ให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเรื่อง การแสวงหาความรู้ทางการเกษตรเพื่อประกอบอาชีพของเกษตรกรตำบลสังขี อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปได้ว่า การเข้ารับการอบรมนั้นไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาแก่เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมเลย แต่การจัดอบรมยังมีน้อยและอยู่ในวงจำกัด ดังนั้นจึงควรจัดการอบรมให้แก่เกษตรกร ทั้งที่เป็นเกษตรกรชั้นนำและเกษตรกรทั่วไป ให้ได้รับการอบรมอย่างทั่วถึง

ขวัญใจ เลอจันทร์ (2524 : 71) ได้ศึกษาการเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากรในชนบท พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการเลื่อนฐานะทางสังคมคือการศึกษา เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างอาชีพปัจจุบันของหัวหน้าครอบครัวชาย ปรากฏว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงมีโอกาสน่าจะเลื่อนที่ทางสังคมโดยมีอาชีพที่จัดระดับสูงกว่าอาชีพบิดาได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ

ประกอบ รัตนพันธ์ (2524 : 76 - 77) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมของประชากรจังหวัดพังงา สรุปได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในระยะเวลาสั้น ๆ เพียงหนึ่งสัปดาห์ ระหว่างเดือนธันวาคม-เมษายน ทุกวันเสาร์และอาทิตย์ และได้เสนอว่าควรเปิดการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ โดยใช้ระยะเวลาฝึกอบรมเพียงสั้น ๆ ในช่วงเวลาที่ประชากรว่างจากงานประจำ

เฉลิมยุทธ ประวรรณรัมย์ (2524 : 6) ได้สรุปปัญหาในการปฏิบัติงานหน่วยส่งเสริมการเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดนครราชสีมาว่า ปัญหาของหน่วยเคลื่อนที่ คือ บิดความสามารถและความพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ซึ่งมีคุณภาพต่ำเกิดการชำรุดเสียหายได้ง่าย และการโยกย้ายเปลี่ยนตำแหน่งทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

ฝ่ายแผนงานและวิจัย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง (2525 : ข - ค) ได้ทำการประเมินและติดตามผล ผู้เรียนวิชาชีพในโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ สรุปได้ว่า หลักสูตรวิชาชีพที่ดำเนินการสอนอยู่นั้นตรงกับความต้องการของผู้เรียนมาก สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ สาเหตุที่ผู้เรียนออกขณะที่กำลังศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีความจำเป็นเกี่ยวกับอาชีพ และสาเหตุรองลงมาคือ เบื่อวิธีการเรียนการสอนอันเนื่องมาจากครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบเดียวตลอด ขาดการเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนวิชาชีพรวมทั้งการประเมินผล และเนื่องจากอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ ชำรุดและไม่ทันสมัย

วิรัตน์ สมทน (2525 : 99 - 100) ได้ศึกษาความต้องการของเกษตรกรที่มีบทบาทของเกษตรตำบลและเกษตรกรผู้นำในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และได้สรุปผลการวิจัยว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทที่เกษตรตำบลปฏิบัติในด้านต่าง ๆ พอสมควร และมีความคาดหวังที่จะให้เกษตรตำบลปฏิบัติงานตามบทบาทการเป็นผู้ให้ความรู้ บริการ ตลอดจนการเป็นผู้ติดต่อกับเกษตรกรทั้งการติดต่อรายบุคคล แบบกลุ่ม และติดต่อแบบมวลชน

นิตย ไรจนโพธิ์ (2527 : 82 - 85) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 จังหวัดอุดรธานี พบว่า นักศึกษาชายหญิงมีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของครูที่เป็นจริงกับความคาดหวังด้านการเตรียมการสอน การใช้อุปกรณ์ และการประเมินผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ

เมื่อพิจารณานักศึกษาที่กลุ่มอายุต่างกัน มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของครูทั้ง 4 ด้าน พบว่านักศึกษา อายุ 20 ปีลงมา และอายุ 20-25 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอายุ 25 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประทุมวรรณ บุญเลิศ (2528 : 74) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนา จังหวัดลำปาง สรุปผลการวิจัยว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาส่วนใหญ่มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือสาขาพืช ได้แก่ การทำนา การปลูกถั่วลิสง สาขาสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงไก่ สาขาช่างเกษตร ได้แก่ การใช้เครื่องท่อนแรงในฟาร์ม สาขาธุรกิจ ได้แก่ เกษตรกรต้องการความรู้ด้านการตลาดผลิตผลทางการเกษตร หลักการจัดการฟาร์ม สำหรับสาขาอุตสาหกรรม เกษตรกรต้องการวิชาการเก็บรักษาสินผลิตผลการเกษตร หลักการถนอมผลผลิตผลการเกษตร และให้ข้อเสนอแนะว่าวิทยาลัยเกษตรกรรมควรเปิดการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ในช่วงเวลาที่เกษตรกรว่างจากงานประจำ และควรจัดบริการให้คำแนะนำแก่เกษตรกร เมื่อมีปัญหาและต้องการความช่วยเหลือ

ลาวัลย์ กุลจนิรักษ์ (2528 : 68 - 70) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของกรมอาชีวศึกษา โดยได้ข้อมูลจากครู-อาจารย์ที่รับผิดชอบ ดำเนินการในวิทยาลัยเกษตรกรรมจำนวน 43 แห่ง สรุปได้ว่า โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมมาก และควรจัดในช่วงวันหยุดราชการหรือช่วงปิดภาคเรียน ตลอดจนช่วงที่เกษตรกรว่างจากงานอาชีพ ส่วนปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงาน ได้แก่ ความห่างไกลหรือทุรกันดารของสถานที่ฝึกอบรม ความไม่เหมาะสมของท้องที่และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ตามลำดับ หลักสูตรการฝึกอบรมของโครงการฝึกอบรมเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ครอบคลุมเนื้อหาทั้งทางด้านพืชไร่ พืชสวน และเลี้ยงสัตว์ ส่วนทางด้านการจัดการฝึกอบรมควรจัดในช่วงวันหยุดราชการหรือช่วงปิดภาคเรียน จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เหมาะสม คือ 21-30 คน ใช้เวลาในการฝึกอบรมวันละ 6-8 ชั่วโมง โดยใช้เทปโทรทัศน์ช่วยและควรขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ตลอดจนผู้ใหญ่บ้านด้วย

ข้อเสนอแนะคือ กรมอาชีวศึกษาควรจัดให้มีการฝึกอบรมหรืองานแก่คณะทำงาน จัดฝึกอบรมด้านการประชาสัมพันธ์และเทคนิคการจูงใจเกษตรกรด้านการใช้สื่อที่เหมาะสม จัดหาวัสดุทัศนูปกรณ์และบุคลากรให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และผู้บริหารควรให้การสนับสนุนเพื่อไม่ให้ผู้ดำเนินงานทำงานหลายด้านจนเกินไป

รวีวรรณ เบ็ญทรัพย์ (2528 : 81 - 85) ศึกษาการรับบริการของเกษตรกรจากสัตวแพทย์เคลื่อนที่จังหวัดอ่างทอง สรุปผลว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการรับบริการจากหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ในด้านสัตว์ใหญ่ สัตว์เล็ก และสัตว์ปีก คือเรื่องการรักษาป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย อหิวาต์สุกร และการสาธิตวิธีการป้องกันโรคระบาดมากที่สุด การบริการของหน่วยสัตวแพทย์เคลื่อนที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร แต่บริการยังไม่ทั่วถึง

สุนน เพ็ชรพันธุ์ (2530 : 67 - 68) ได้ทำการศึกษาความต้องการความรู้ทางการเกษตรของประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียงวิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุง สรุปผลการวิจัยได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการความรู้ทางด้านการเลี้ยงสัตว์และการปลูกพืชในระดับปานกลาง ด้านการประมงและช่างเกษตรในระดับน้อย ประชาชนไม่มีความต้องการความรู้ทางด้านธุรกิจเกษตรและด้านอุตสาหกรรมเกษตร

นัยนา ยิ้มศิริวัฒนะ (2531 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องความต้องการฝึกอบรมของเกษตรกรอำเภอหล่มสัก จากโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่วิทยาลัยเกษตรกรรมเพชรบูรณ์ สรุปได้ว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดต้องการเข้ารับการฝึกอบรมระหว่างเดือนมีนาคมถึงเมษายน เป็นระยะเวลา 2 วัน ในวันใดก็ได้ในช่วงกลางวันตลอดวัน สถานที่ฝึกอบรมคือโรงเรียน ในขณะที่ทำการฝึกอบรมเกษตรกรส่วนมากต้องการให้มีน้ำดื่ม มีเอกสารประกอบการบรรยาย มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม หลักสูตรการฝึกอบรมต้องการให้เน้นหนักทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมต้องการได้รับประกาศนียบัตร และต้องการให้วิทยากรเข้าไปช่วยเหลือแนะนำหรือสาธิตเพิ่มเติมที่บ้านของตน

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดในการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ในปีงบประมาณ 2535 จำนวน 18 รุ่น เกษตรกรจาก 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ของจังหวัดร้อยเอ็ด มีเกษตรกรผ่านการฝึกอบรมทั้งสิ้น 1,319 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้สำรวจในเบื้องต้นก่อนว่าเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ในปีงบประมาณ 2535 ยังมีผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นเป็นจำนวนไม่น้อยเพียงใด ก่อนนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) เมื่อเทียบจากตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ควรเลือกประชากรแล้วจะได้กลุ่มตัวอย่าง 316 คน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 296; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1967 : 886 - 887)

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก ใช้อัตรา 25% เพื่อให้ได้จำนวนใกล้เคียงกับการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 330 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม
อำเภอ

อำเภอ	จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
อำเภอเกษตรวิสัย	46	11
กิ่งอำเภอจังหาร	91	23
อำเภอธวัชบุรี	137	34
อำเภอพนมรัตต์	102	26
อำเภอพนมไพร	169	42
อำเภอโพธิ์ชัย	68	17
อำเภอโพนทราย	93	23
อำเภอโพนทอง	140	35
อำเภอเมยวดี	94	24
อำเภอเมืองสรวง	67	17
กิ่งอำเภอศรีสมเด็จ	47	12
อำเภอสุวรรณภูมิ	57	14
อำเภอเสลภูมิ	79	20
อำเภอหนองพอก	92	23
อำเภออาจสามารถ	37	9
รวม	1,319	330

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร สภาพพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับเพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ สภาพพื้นที่ทำการเกษตร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับ มาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับ น้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้การสร้างเครื่องมือมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยและบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่ต้องการศึกษา
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้รับมาทั้งหมดนำมาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นในด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอประธานและกรรมการที่ควบคุมปริมาณพันธ ์ ตรวจสอบแก้ไขสำนวนและภาษา เพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

5. คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าระดับความเชื่อมั่น 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อประสานงานกับวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ เพื่อออกหนังสือถึงสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลได้เข้าไปนัดหมายเกษตรกรในหมู่บ้านตามรายชื่อที่อยู่ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในทะเบียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้ศาลาวัดของแต่ละหมู่บ้านเป็นต้นตอหมายกำหนดวัน เวลาที่จะออกมาเก็บข้อมูลให้เป็นที่ชัดเจน

2. ติดต่อประสานงานกับเกษตรกรอำเภอแต่ละอำเภอดำเนินการกำหนดวัน เวลาที่นัดหมายด้วยตนเองอีกครั้ง โดยมีเกษตรตำบลเป็นผู้อำนวยความสะดวกและได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรทั้งหมด 17 หมู่บ้าน จาก 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ของจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 330 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านมารวมกันที่ศาลาวัดประจำหมู่บ้าน ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่จำนวน 3 คน ซึ่งได้รับการแนะนำการใช้แบบสอบถามให้เกิดความเข้าใจตรงกันเป็นอย่างดีแล้ว อ่านข้อคำถามให้เกษตรกรฟังอย่างช้า ๆ ทีละข้อ แล้วให้เกษตรกรได้พิจารณาตอบข้อคำถามและแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างอิสระ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม 2536 รวม 20 วันจึงแล้วเสร็จ

3. นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาทั้งหมด 330 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100.00 ทั้งนี้เพราะได้มีการสำรวจในเบื้องต้นก่อนแล้วว่าจำนวนเกษตรกรที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นยังอยู่ในหมู่บ้านจำนวนมากน้อยเพียงใด ก่อนนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงสามารถที่จะนัดหมายกลุ่มตัวอย่างได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ นำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ โดยแจกแจงความถี่ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอสพีเอสเอส (SPSS) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้สำหรับตรวจสอบเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 85 - 86)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด

n แทน จำนวนของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งชุด

2. สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานคือ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1.1 การหาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตรดังนี้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2527 :

112)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

2.1.2 การหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน
สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 77)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N - (N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

$\sum fx^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน มีดังนี้คือ ใช้ t-test Independent
ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำ
ความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกตามเพศ สถานภาพการสมรส และการเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยใช้
สูตรดังนี้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2527 : 127)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

2.3 สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม
คือการทดสอบความแปรปรวนแบบ 1 ตัวประกอบ (One-Way Analysis of Variance) หรือ
F-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และ

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกตามอายุ และสภาพพื้นที่ทำการเกษตร โดยใช้สูตร
(ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. 2529 : 184)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

แทน F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน mean square between groups หรือความแปรปรวน
ระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน mean square within groups หรือความแปรปรวน
ภายในกลุ่ม

เมื่อผลการวิเคราะห์มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยใช้การเปรียบเทียบความ
แตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีแบบ Studentized q - Statistic แบบ
Newman-Keuls Method คำนวณจากสูตร (Winer. 1971 : 210 - 218)

$$q = \frac{\bar{T}_{\text{Largest}} - \bar{T}_{\text{Smallest}}}{MS_{\text{error}}/\sqrt{n}}$$

เมื่อ q แทน ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

$\bar{T}_{\text{Largest}}$ แทน คะแนนเฉลี่ย Treatment ที่มากที่สุด

$\bar{T}_{\text{Smallest}}$ แทน คะแนนเฉลี่ย Treatment ที่น้อยที่สุด

MS_{error} แทน Mean Square ของความคลาดเคลื่อน หรือ

$\sqrt{n}$ แทน Harmonic ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดสัญลักษณ์ย่อซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- X แทน ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่ต่อการฝึกอบรม
- S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-Distribution
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-Distribution
- * แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- *** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การแปลความหมายและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นเกษตรกร ใช้เกณฑ์ในการประมาณค่า ดังนี้

- 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 2.61-3.40 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 1.81-2.60 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1.00-1.80 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่เป็นรายด้าน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ เป็นรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกรที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด จำนวน 330 คน จำแนกตามตัวแปรอิสระคือ เพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ทำการเกษตร โดยใช้ค่าร้อยละ ดังรายละเอียดในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว

ข้อมูลส่วนตัว	เกษตรกร (คน)	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	196	59.40
หญิง	134	40.60
รวม	330	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	เกษตรกร (คน)	ร้อยละ
<u>สถานภาพการสมรส</u>		
โสด	82	24.80
สมรส	248	75.20
รวม	330	100.00
<u>การเป็นสมาชิกของกลุ่ม</u>		
เป็นสมาชิกของกลุ่ม	197	59.70
ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม	133	40.30
รวม	330	100.00
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 25 ปี	69	20.90
25-40 ปี	105	31.80
41 ปีขึ้นไป	156	47.30
รวม	330	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	เกษตรกร (คน)	ร้อยละ
<u>สภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร</u>		
อุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำตลอดปี	36	10.90
ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้	179	54.20
ขาดแหล่งน้ำอาศัยน้ำฝน มีปัญหาการเกษตรมาก	115	34.90
รวม	330	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ เป็นเกษตรกรเพศชาย 196 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 59.40 เป็นเกษตรกรหญิง 134 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40.60 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพการสมรสส่วนมากเป็นผู้ที่สมรสแล้วมีจำนวน 248 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75.20 และส่วนน้อยยังเป็นโสดมีจำนวน 82 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 24.80 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ส่วนมากเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีจำนวน 197 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 59.70 และไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีจำนวน 133 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40.30 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุส่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวน 156 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.30 รองลงไปเป็นผู้ที่มีอายุ 25-40 ปี มีจำนวน 105 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 31.80 และส่วนน้อยเป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีจำนวน 69 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.90 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรส่วนมากพื้นที่ของการเกษตรขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้มีจำนวน 179 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 54.20 รองลงไปมีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำอาศัยน้ำฝนมีปัญหาการเกษตรมาก มีจำนวน 115 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 34.90 และส่วนน้อยมีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำตลอดปีมีจำนวน 36 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10.90 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของเกษตรกร

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด เป็นรายด้านคือ ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระคือ เพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ทำการเกษตร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังรายละเอียดในตาราง 3-41 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.25	0.95	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.57	1.31	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.50	0.79	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.50	0.90	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.34	0.96	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.95	1.22	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.62	0.75	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นมิตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.60	0.77	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.12	1.12	มาก
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.09	1.17	มาก
รวม	4.25	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 3 แสดงว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรม โดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน การจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม การมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.25-4.62$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57-4.12$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.06	1.06	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.31	0.82	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.06	1.17	มาก
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.45	0.78	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.02	0.96	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดนางฟ้าเข้าใจง่าย	4.07	1.12	มาก
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.86	1.12	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.45	1.26	มาก
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.90	1.08	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.62	1.37	มาก
รวม	3.98	0.58	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติของแต่ละวิชาสอดคล้องกัน และเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.31-4.45$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45-4.07$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.65	1.22	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.48	1.28	มาก
3. สามารถนำความรู้เรื่องการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโคกระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.33	1.38	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.74	1.13	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.74	1.08	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.47	1.33	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.97	0.99	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.60	0.82	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.04	1.23	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.38	1.07	มากที่สุด
รวม	3.74	0.55	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมา ทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.38-4.60$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.33$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.47$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48-4.04$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรชายที่มต่อการ
ฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.18	0.94	มาก
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.59	1.28	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.50	0.79	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดย เชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.55	0.87	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.22	1.02	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.90	1.23	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.60	0.79	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นมิตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.50	0.83	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.04	1.15	มาก
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	3.99	1.22	มาก
รวม	4.21	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 6 แสดงว่า เกษตรกรชายมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวม
เคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่า เกษตรกรชายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ในเรื่องความสะดวกในการ
เข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน
การจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม
และการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.22-4.60$) มีความ

คิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน
ระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม การจัดอาหารกลางวัน และน้ำดื่ม
บริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมและให้คำ
แนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 3.59-4.18)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรชายที่มีต่อการ
ฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.04	1.05	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.28	0.83	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.22	1.12	มากที่สุด
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.50	0.71	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	3.99	0.97	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.08	1.05	มาก
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.96	1.04	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรค โค-กระบือเข้าใจง่าย	3.59	1.23	มาก
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.97	1.04	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.60	1.38	มาก
รวม	4.02	0.56	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า เกษตรกรชายมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรชายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ในเรื่องการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมและเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.22-4.50$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59-4.08$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรชายที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.61	1.73	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.55	1.28	มาก
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.47	1.39	มาก
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.71	1.08	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.74	1.02	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.56	1.33	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.91	0.99	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.57	0.86	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	3.98	1.23	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.40	1.05	มากที่สุด
รวม	3.75	0.53	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า เกษตรกรชายมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรชายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.40-4.57$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.56$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47-3.98$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรหญิงที่มีต่อการ
ฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.34	0.97	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.54	1.35	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.50	0.79	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.42	0.94	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.50	0.84	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.01	1.19	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.65	0.69	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นกับครูประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.73	0.64	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.24	1.07	มากที่สุด
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.24	1.07	มากที่สุด
รวม	4.32	0.38	มากที่สุด

จากตาราง 9 แสดงว่า เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรม
เคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่า เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 8 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์
เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ

พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน การจัดกิจกรรมนัดพบการระหว่างกรรมการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างกรรมการฝึกอบรม การมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมและให้คำแนะนำด้านการเกษตรนอกเหนือจากการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.24-4.73) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.54-4.01)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรหญิงที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.08	1.07	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.37	0.82	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.81	1.20	มาก
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.37	0.88	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.06	0.95	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.05	1.22	มาก
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.72	1.22	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.25	1.26	ปานกลาง
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.79	1.12	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.66	1.37	มาก
รวม	3.91	0.60	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อในเรื่อง การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน และเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.37$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 3.25$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66-4.08$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรหญิงที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.71	1.28	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ ไม้ผล ไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.40	1.27	ปานกลาง
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.13	1.35	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.79	1.20	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้	3.74	1.16	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.34	1.32	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	4.07	0.99	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.64	0.76	มากที่สุด
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.11	1.23	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.34	1.09	มากที่สุด
รวม	3.73	0.56	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.34-4.64$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 2 ข้อ ในเรื่องการนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการนำความรู้เรื่องสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.13-3.40$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.34$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71-4.11$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรโสดที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.26	0.93	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.55	1.27	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.37	0.85	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.21	0.97	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.16	1.17	มาก
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.85	1.31	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.62	0.73	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นมิตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.51	0.77	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.21	0.98	มากที่สุด
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.23	1.21	มากที่สุด
รวม	4.20	0.42	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม การมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกัน

โรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม และให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.21-4.62) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.55-4.16)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรไรศที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.22	0.96	มากที่สุด
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.35	0.79	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.29	0.95	มากที่สุด
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.43	0.82	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.02	0.87	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.33	0.86	มากที่สุด
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.85	1.10	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	2.95	1.13	ปานกลาง
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.91	1.06	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.84	1.35	มาก
รวม	4.02	0.49	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า เกษตรกรไรศมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรไรศมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ในเรื่องเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา

ที่จัดให้มีความเหมาะสม การบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่และเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.22-4.43$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 2.95$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84-4.02$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรโสดที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.76	1.25	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.46	1.25	มาก
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.06	1.44	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.65	1.07	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.60	1.09	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.33	1.24	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.78	0.96	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.55	0.93	มากที่สุด

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
9. ควรรวมกลุ่มกัน เพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	3.90	1.26	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกัน เพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	3.98	1.12	มาก
รวม	3.61	0.56	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่า เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป ($\bar{X} = 4.55$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องการนำความรู้เรื่องการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.06$) และมีความคิดเห็นในระดับน้อยในเรื่อง เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกับ ไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.33$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46-3.98$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรสมรสแล้วที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.24	0.96	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.58	1.32	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.55	0.77	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.59	0.86	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.40	0.87	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.98	1.18	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.62	0.75	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นใจประทับใจหลังจกเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.62	0.76	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.09	1.17	มาก
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.04	1.15	มาก
รวม	4.27	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 15 แสดงว่า เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ในเรื่อง การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน การจัดกิจกรรม

นันทนาการระหว่างการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม และการมอบ
 วัตถุประสงค์ประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.24-4.62$) นอกนั้นอยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{X} = 3.58-4.09$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรสมรสแล้วที่มีต่อ
 การฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.00	1.08	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.30	0.83	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.98	1.22	มาก
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.45	0.77	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.02	0.99	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	3.98	1.18	มาก
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.87	1.13	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.62	1.25	มาก
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.90	1.10	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.55	1.38	มาก
รวม	3.97	0.61	มาก

จากตาราง 16 แสดงว่า เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน และเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.30-4.45$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55-4.02$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรสมรสแล้วที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.62	1.21	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.49	1.29	มาก
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.42	1.35	มาก
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.77	1.14	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.79	1.07	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.52	1.36	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	4.04	1.00	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.62	0.79	มากที่สุด

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.08	1.21	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.51	1.02	มากที่สุด
รวม	3.78	0.54	มาก

จากตาราง 17 แสดงว่า เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.51-4.62$) มีความคิดเห็นในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.52$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42-4.08$)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก
ของกลุ่มที่ต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.25	0.97	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.57	1.34	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.56	0.77	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.51	0.93	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.36	0.91	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.92	1.22	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.60	0.76	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นมิตรปรภาพศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.64	0.70	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.09	1.18	มาก
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.04	1.17	มาก
รวม	4.25	0.43	มากที่สุด

จากตาราง 18 แสดงว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน

การจัดกิจกรรมพัฒนาการระหว่างการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม และการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.25-4.64) นอกนั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.57-4.09)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	3.98	1.08	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.27	0.85	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.89	1.24	มาก
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.45	0.77	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.05	0.98	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	3.88	1.22	มาก
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.75	1.18	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.45	1.27	มาก
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.76	1.16	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.54	1.40	มาก
รวม	3.90	0.62	มาก

จากตาราง 19 แสดงว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่อง การบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน และเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.27-4.45$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45-4.05$)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.66	1.21	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.53	1.30	มาก
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.41	1.34	มาก
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.75	1.13	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.76	1.07	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.48	1.38	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	4.04	1.02	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.56	0.82	มากที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.15	1.18	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.54	0.96	มากที่สุด
รวม	3.79	0.53	มาก

จากตาราง 20 แสดงว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.54-4.56$) มีความคิดเห็นในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.48$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41-4.15$)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่ต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.24	0.94	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.57	1.27	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.42	0.82	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.48	0.86	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.31	1.04	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.98	1.22	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.64	0.73	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นมิตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.53	0.86	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.17	1.03	มาก
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.17	1.16	มาก
รวม	4.25	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 21 แสดงว่า เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน

การจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม และการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.24-4.64$) นอกนั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57-4.17$)

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิก ของกลุ่มที่มิต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.17	1.01	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.37	0.77	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.31	1.01	มากที่สุด
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.44	0.80	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	3.97	0.92	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.34	0.88	มากที่สุด
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	4.03	1.01	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.46	1.24	มาก
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	4.11	0.92	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.74	1.32	มาก
รวม	4.09	0.50	มาก

จากตาราง 22 แสดงว่า เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ในเรื่อง การบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ และเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.31-4.44$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46-4.17$)

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้ เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.64	1.23	มาก
2. สามารถนำความรู้ เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.41	1.26	มาก
3. สามารถนำความรู้ เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.21	1.42	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้ เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.74	1.12	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.71	1.10	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.45	1.26	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.87	0.95	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.66	0.82	มากที่สุด
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	3.87	1.28	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.13	1.17	มาก
รวม	3.67	0.57	มาก

จากตาราง 23 แสดงว่า เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป ($\bar{X} = 4.66$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องการนำความรู้เรื่องการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.21$) มีความเห็นในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.45$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41-4.13$)

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี
ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.28	0.94	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.49	1.31	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.36	0.89	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.30	0.85	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.30	1.07	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.81	1.31	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.62	0.77	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นกับตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.54	0.72	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.25	0.98	มากที่สุด
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.29	1.14	มากที่สุด
รวม	4.22	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 24 แสดงว่า เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 8 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน

การจัดกิจกรรมนัดพบการระหว่างการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม การมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรค สัตว์จากหน่วยฝึกอบรม และการให้คำแนะนำด้านการเกษตรนอกเหนือจากการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.25-4.62) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.49-3.81)

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่ฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.23	0.93	มากที่สุด
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.48	0.70	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.22	1.01	มากที่สุด
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.35	0.90	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	3.99	0.92	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.36	0.91	มากที่สุด
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.78	1.17	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.04	1.16	ปานกลาง
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.97	0.97	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.97	1.26	มาก
รวม	4.04	0.51	มาก

จากตาราง 25 แสดงว่า เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ในเรื่องเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสม การบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ และเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.22-4.48$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 3.04$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78-3.99$)

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.74	1.26	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผล ไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.41	1.19	มาก
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	2.99	1.48	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.59	1.15	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.70	1.10	มาก

ตาราง 26 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วย ฝึกอบรม	2.22	1.14	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.81	0.91	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.59	0.85	มากที่สุด
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการ ฝึกอบรม	4.01	1.23	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบ อาชีพ	3.88	1.23	มาก
รวม	3.59	0.58	มาก

จากตาราง 26 แสดงว่า เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป ($\bar{X} = 4.59$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องการนำความรู้เรื่องการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 2.99$) มีความเห็นในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.22$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41-4.01$)

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี
ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.26	0.91	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.59	1.31	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.47	0.79	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.57	0.85	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.43	0.79	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.91	1.20	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	3.59	0.74	มาก
8. ความอบอุ่นกับครูประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.54	0.82	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.22	0.97	มากที่สุด
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.05	1.12	มาก
รวม	4.26	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 27 แสดงว่า เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ
เกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ
ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับ
การฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน การจัด

กิจกรรมสัมมนาการระหว่างการฝึกอบรม การมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้น
การฝึกอบรม และการให้บริการจิตเวชป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.22-4.57)
นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59-4.05)

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี
ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.04	1.03	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.30	0.76	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.06	1.12	มาก
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.44	0.72	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.08	0.85	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.02	1.13	มาก
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.93	0.96	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.53	1.20	มาก
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.99	1.02	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.70	1.29	มาก
รวม	4.01	0.52	มาก

จากตาราง 28 แสดงว่า เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่อง การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน และเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.30-4.44$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53-4.08$)

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 25-40 ปี ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.53	1.19	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.66	1.25	มาก
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.27	1.23	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.84	1.07	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.71	1.00	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.45	1.37	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.93	0.99	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.67	0.74	มากที่สุด

ตาราง 29 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	3.96	1.18	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.52	0.80	มากที่สุด
รวม	3.75	0.46	มาก

จากตาราง 29 แสดงว่า เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ($\bar{X}$ = 4.52-4.07) มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ในเรื่องการนำความรู้เรื่องการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X}$ = 3.27) มีความเห็นในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 2.45) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.53-3.96)

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป
ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.22	0.99	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.59	1.31	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.59	0.74	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.53	0.95	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.29	1.01	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.03	1.19	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.63	0.75	มากที่สุด
8. ควรมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.66	0.75	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.00	1.26	มาก
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.03	1.21	มาก
รวม	4.26	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 30 แสดงว่า เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ
เกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ
ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับ
การฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน การจัด

กิจกรรมนั้นพบการระหว่างการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม และการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.22-4.66$) นอกนั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59-4.03$)

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	3.99	1.13	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.25	0.91	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.99	1.26	มาก
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.49	0.77	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	3.99	1.04	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	3.97	1.18	มาก
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.85	1.20	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.58	1.30	มาก
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.81	1.16	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.42	1.44	มาก
รวม	3.93	0.65	มาก

จากตาราง 31 แสดงว่า เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่อง การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน และเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.25-4.49$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42-3.99$)

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.69	1.22	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.40	1.33	ปานกลาง
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.53	1.40	มาก
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.74	1.15	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.78	1.13	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.60	1.37	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	4.07	1.02	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.56	0.87	มากที่สุด

ตาราง 32 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.10	1.26	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.49	1.09	มากที่สุด
รวม	3.80	0.58	มาก

จากตาราง 32 แสดงว่า เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.49-4.56$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องสามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.40$) มีความเห็นในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.60$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53-4.10$)

ตาราง 33 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.25	0.97	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.36	1.38	ปานกลาง
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.31	0.89	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.33	1.01	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.00	1.29	มาก
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.22	1.17	มากที่สุด
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.50	0.97	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นใจประทับใจหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.17	1.06	มาก
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.42	1.00	มากที่สุด
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.03	1.16	มาก
รวม	4.16	0.66	มาก

จากตาราง 33 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเฉลี่ยที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน การจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรจัดทัศนศึกษานอก

สถานที่ระหว่างการศึกษา และการบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.22-4.50$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.36$) นอกเหนืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00-4.17$)

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.28	0.88	มากที่สุด
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.61	0.60	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.58	0.73	มากที่สุด
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.56	0.77	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.19	0.89	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.42	0.97	มากที่สุด
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.78	1.12	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.33	1.20	ปานกลาง
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	4.00	1.15	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.36	1.46	ปานกลาง
รวม	4.11	0.53	มาก

จากตาราง 34 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ในเรื่องเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสม การบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ และเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.28-4.61$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 2 ข้อในเรื่องเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.33-3.36$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78-4.19$)

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.78	1.17	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.36	1.36	ปานกลาง
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.31	1.45	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.94	1.07	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้	3.78	1.15	มาก

ตาราง 35 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วย ฝึกอบรม	2.53	1.38	น้อย
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.78	1.10	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.31	1.14	มากที่สุด
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการ ฝึกอบรม	3.94	1.31	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบ อาชีพ	3.94	1.33	มาก
รวม	3.67	0.65	มาก

จากตาราง 35 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์น้ำตลอดปีมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์น้ำตลอดปีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป ($\bar{X} = 4.31$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 2 ข้อ ในเรื่องการนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.31-3.36$) มีความคิดเห็นในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.53$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78-3.94$)

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่
ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำเกษตรได้ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.37	0.87	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.78	1.26	มาก
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.51	0.77	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.51	0.87	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.37	0.95	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.71	1.25	มาก
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.66	0.69	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นมิตรภาพจากเกษตรกรหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.65	0.73	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.04	1.14	มาก
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	3.99	1.22	มาก
รวม	4.26	0.42	มากที่สุด

จากตาราง 36 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำเกษตรได้ มีความ
คิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำ
เกษตรได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรม
อย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ พิธีเปิด-ปิดการฝึก

อบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน มีการจัดกิจกรรมเน้นหนักการระหว่างการศึกษา ควบคู่กับ
ทัศนศึกษาสถานประกอบการที่ระหว่างการศึกษา และความชอบปฏิบัติประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้น
การฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.37-4.66$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71-4.04$)

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่
ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำเกษตรได้ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.07	1.07	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.26	0.86	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.93	1.23	มาก
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.46	0.75	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	3.98	0.95	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.21	0.93	มากที่สุด
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.94	1.04	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.53	1.18	มาก
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.94	1.00	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสมปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.72	1.32	มาก
รวม	4.00	0.56	มาก

จากตาราง 37 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตร ได้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ในเรื่องการบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละ วิชาสอดคล้องกัน เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่และเนื้อหาวิชาการเพาะ เห็ดฟางเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.21-4.46$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53-4.07$)

ตาราง 38 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำเกษตรได้ที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.75	1.17	มาก
2. สามารถนำความรู้เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.55	1.21	มาก
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.36	1.35	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.69	1.15	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้	3.81	0.96	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.35	1.25	น้อย

ตาราง 38 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.99	0.93	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้ เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.63	0.75	มากที่สุด
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.14	1.07	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.44	0.97	มากที่สุด
รวม	3.77	0.50	มาก

จากตาราง 38 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเฉลี่ยที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดย ส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาด แหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ในเรื่องการฝึกอบรมที่ ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุน การประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.44-4.63$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องการนำความรู้ เรื่องการสุขภาพและการป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.36$) มีความ คิดเห็นในระดับน้อยในเรื่องเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.35$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55-4.14$)

ตาราง 39 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามากที่สุดต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.04	1.04	มาก
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.30	1.31	ปานกลาง
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.56	0.80	มากที่สุด
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.53	0.92	มากที่สุด
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.39	0.83	มากที่สุด
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.23	1.11	มากที่สุด
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.58	0.75	มากที่สุด
8. ความอบอุ่นประทับใจกระตือรือร้นหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.65	0.68	มากที่สุด
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.16	1.13	มาก
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.27	1.08	มากที่สุด
รวม	4.27	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 39 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามากที่สุด
ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมี
ปัญหามากที่สุดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ ในเรื่องความสะดวกในการเข้ารับ
การฝึกอบรมในวันหยุดราชการ มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน การจัด

กิจกรรมนัดหมายการระหว่างการฝึกอบรม การจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม การมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม และให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.23-4.65) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.30) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04-4.16)

ตาราง 40 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหการเกษตรมากที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	3.97	1.08	มาก
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.30	0.81	มากที่สุด
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.10	1.13	มาก
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.39	0.83	มากที่สุด
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.03	1.00	มาก
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	3.74	1.34	มาก
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.77	1.24	มาก
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย	3.37	1.39	ปานกลาง
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.80	1.17	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมมากจนปฏิบัติได้อย่างเพียงพอ	3.55	1.42	มาก
รวม	3.90	0.62	มาก

จากตาราง 40 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหการเกษตรมากมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหการเกษตรมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อในเรื่องการบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชา สอดคล้องกันและเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.30-4.39$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลางในเรื่องเนื้อหาวิชาการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 3.37$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55-4.10$)

ตาราง 41 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหการเกษตรมากที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้ เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.46	1.29	มาก
2. สามารถนำความรู้ เรื่องขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.43	1.36	มาก
3. สามารถนำความรู้ เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.29	1.41	ปานกลาง
4. สามารถนำความรู้ เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.77	1.11	มาก
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.62	1.22	มาก
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.63	1.42	ปานกลาง

ตาราง 41 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	4.00	1.06	มาก
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.65	0.81	มากที่สุด
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	3.90	1.41	มาก
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.42	1.11	มากที่สุด
รวม	3.72	0.58	มาก

จากตาราง 41 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหการเกษตรมาก มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดย ส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ ขาดแหล่งน้ำมีปัญหการเกษตรมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อในเรื่องการฝึกอบรม ที่ผ่านมามีความอยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไปและการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุน การประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.42-4.65$) มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 2 ข้อในเรื่องการ นำความรู้เรื่องการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเมื่อมีปัญหา ด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ($\bar{X} = 2.63-3.29$) นอกนั้นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.43-4.00$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกร

เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระคือ เพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ดังต่อไปนี้

1) จำแนกตามเพศ เป็นการทดสอบสมมติฐานคือ เกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตาราง 42-44 ต่อไปนี้

ตาราง 42 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามเพศที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย		หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.18	0.94	4.34	0.97	-1.43
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสม	3.59	1.28	3.54	1.35	0.29
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.50	0.79	4.50	0.79	0.06

ตาราง 42 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย		หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอ เป็นประธาน	4.55	0.87	4.42	0.94	1.32
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการ ฝึกอบรม	4.22	1.02	4.50	0.84	-2.68**
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.90	1.23	4.01	1.19	-0.82
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่าง การฝึกอบรม	4.60	0.79	4.65	0.69	-0.62
8. ความอบอุ่นมิตรประกาศเกียรติคุณหลังจาก เสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.50	0.83	4.73	0.64	-2.79**
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ จากหน่วยฝึกอบรม	4.04	1.15	4.24	1.07	-1.58
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจาก การฝึกอบรม	3.99	1.22	4.24	1.07	-1.91
รวม	4.21	0.50	4.32	0.38	-2.23*

จากตาราง 42 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมของเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้หญิงมีค่าเฉลี่ย 4.32 ซึ่งสูงกว่าผู้ชายที่มีค่าเฉลี่ย 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมและความอบอุ่นมิตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

ตาราง 43 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามเพศที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย		หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.04	1.05	4.08	1.07	-0.35
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.28	0.83	4.37	0.82	-0.98
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.22	1.12	3.81	1.20	3.19**
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.50	0.71	4.37	0.88	1.47
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	3.99	0.97	4.06	0.95	-0.65

ตาราง 43 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย		หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.08	1.05	4.05	1.22	0.19
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล เข้าใจง่าย	3.96	1.04	3.72	1.22	1.92
8. เนื้อหาวิชาสุขอนามัยและป้องกันโรคโค- กระบือเข้าใจง่าย	3.59	1.23	3.25	1.26	2.47**
9 เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.97	1.04	3.79	1.12	1.52
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ มีอย่างเพียงพอ	3.60	1.38	3.66	1.37	-0.39
รวม	4.02	0.56	3.91	0.60	1.67

จากตาราง 43 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาของเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่แตกต่างมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การได้รับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรม และข้อที่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย

ตาราง 44 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามเพศที่ต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย		หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.61	1.73	3.71	1.28	-0.71
2. สามารถนำความรู้เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.55	1.28	3.40	1.27	1.05
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.47	1.39	3.13	1.35	2.23*
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.71	1.08	3.79	1.20	-0.65
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.74	1.02	3.74	1.16	0.01
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.56	1.33	2.34	1.32	1.43
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.91	0.99	4.07	0.99	-1.43
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.57	0.86	4.64	0.76	-0.76
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	3.98	1.23	4.11	1.23	-0.92

ตาราง 44 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย		หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุน สนับสนุนการประกอบอาชีพ	4.40	1.05	4.34	1.09	0.56
รวม	3.75	0.53	3.73	0.56	0.39

จากตาราง 44 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ของเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สามารถนำความรู้เรื่องการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้

2) จำแนกตามสถานภาพการสมรส เป็นการทดสอบสมมติฐานคือ เกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตาราง 45-47 ต่อไปนี้

ตาราง 45 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพการสมรสที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				t
	โสด		สมรส		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรม อย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.26	0.93	4.24	0.96	0.12
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.55	1.27	3.58	1.32	-0.17
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม ในวันหยุดราชการ	4.37	0.85	4.55	0.77	-1.81
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอ เป็นประธาน	4.21	0.97	4.59	0.86	-3.40***
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการ ฝึกอบรม	4.16	1.17	4.40	0.87	-1.68
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.85	1.31	3.98	1.18	-0.81

ตาราง 45 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				t
	โสด		สมรส		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่าง การฝึกอบรม	4.62	0.73	4.62	0.75	0.05
8. ความยอมรับประกาศเกียรติคุณหลังจาก เสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.51	0.77	4.62	0.76	-1.16
9. มีการให้บริการจิตเวชป้องกันโรคสัตว์ จากหน่วยฝึกอบรม	4.21	0.98	4.09	1.17	0.80
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจาก การฝึกอบรม	4.23	1.21	4.04	1.15	1.26
รวม	4.20	0.42	4.27	0.47	-1.28

จากตาราง 45 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรรมเคลื่อนที่
ด้านวิธีการฝึกอบรมของเกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน
และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่าง
การฝึกอบรม

ตาราง 46 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพการสมรสที่มีต่อการฝึกอบรม
ด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น				t
	โสด		สมรส		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.22	0.96	4.00	1.08	1.60
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.35	0.79	4.30	0.83	0.53
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.29	0.95	3.98	1.22	2.40*
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.43	0.82	4.45	0.77	-0.25
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.02	0.87	4.02	0.99	0.07
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.33	0.86	3.98	1.18	2.88**
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.85	1.10	3.87	1.13	-0.09
8. เนื้อหาวิชาสุขอนามัยและป้องกันโรคโคกระบือเข้าใจง่าย	2.95	1.13	3.62	1.25	-4.27
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.91	1.06	3.90	1.10	0.14

ตาราง 46 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น				t
	ไลค์		สมรส		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ มีอย่างเพียงพอ	3.84	1.35	3.55	1.38	1.68
รวม	4.02	0.49	3.97	0.61	0.83

จากตาราง 46 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรรมเคลื่อนที่ ด้านเนื้อหาวิชาของเกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ เนื้อหาวิชาสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย และ ข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้

ตาราง 47 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพการสมรสที่มีต่อการ
ฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น				t
	โสด		สมรส		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.76	1.25	3.62	1.21	0.90
2. สามารถนำความรู้เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.46	1.25	3.49	1.29	-0.17
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.06	1.44	3.42	1.35	-2.05
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.65	1.07	3.77	1.14	-0.89
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.60	1.09	3.79	1.07	-1.37
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.33	1.24	2.52	1.36	-1.10
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.78	0.96	4.04	1.00	-2.03
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.55	0.93	4.62	0.79	-0.60
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	3.90	1.26	4.08	1.21	-1.14

ตาราง 47 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น				t
	โสด		สมรส		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุน					
สนับสนุนการประกอบอาชีพ	3.98	1.12	4.51	1.02	-4.00 ***
รวม	3.61	0.56	3.78	0.54	-2.59 **

จากตาราง 47 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ของเกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเกษตรกรที่สมรสแล้วมีค่าเฉลี่ย 3.78 ซึ่งสูงกว่าเกษตรกรที่ยังเป็นโสดซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนมาสนับสนุนการประกอบอาชีพ และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยที่สุดคือ สามารถนำความรู้เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์

3) จำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นการทดสอบสมมติฐานคือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตาราง 48-50 ต่อไปนี้

ตาราง 48 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				t
	เป็นสมาชิก		ไม่เป็นสมาชิก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรม อย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.25	0.97	4.24	0.94	0.08
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.57	1.34	3.57	1.27	-0.02
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม ในวันหยุดราชการ	4.56	0.77	4.42	0.82	1.55
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอ เป็นประธาน	4.51	0.93	4.48	0.86	0.26
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการ ฝึกอบรม	4.36	0.91	4.31	1.04	0.44
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.92	1.22	3.98	1.22	-0.45
7. ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่าง การฝึกอบรม	4.60	0.76	4.64	0.73	-0.42

ตาราง 48 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				t
	เป็นสมาชิก		ไม่เป็นสมาชิก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8. ความอบอุ่นกับครอบครัวประกาศเกียรติคุณหลังจาก เสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.64	0.70	4.53	0.86	1.32
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ จากหน่วยฝึกอบรม	4.09	1.18	4.17	1.03	-0.69
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจาก การฝึกอบรม	4.04	1.17	4.17	1.16	-0.95
รวม	4.25	0.43	4.25	0.50	0.05

จากตาราง 48 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมของเกษตรกรที่มีสภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุดคือ มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม

ตาราง 49 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อการ
ฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น				t
	เป็นสมาชิก		ไม่เป็นสมาชิก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	3.98	1.08	4.17	1.01	-1.63
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.27	0.85	4.37	0.77	-1.02
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.89	1.24	4.31	1.01	-3.38***
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.45	0.77	4.44	0.80	0.18
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.05	0.98	3.97	0.92	0.75
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	3.88	1.22	4.34	0.88	-3.93***
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.75	1.18	4.03	1.01	-2.30*
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือ เข้าใจง่าย	3.45	1.27	3.46	1.24	-0.08
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย	3.76	1.16	4.11	0.92	-3.11**

ตาราง 49 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น				t
	เป็นสมาชิก		ไม่เป็นสมาชิก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ มีอย่างเพียงพอ	3.54	1.40	3.74	1.32	-1.34
รวม	3.90	0.62	4.09	0.50	-2.97**

จากตาราง 49 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาของเกษตรกรที่มีสภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 4.09 ซึ่งสูงกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดนางฟ้าเข้าใจง่าย และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ เนื้อหาวิชาการสุสานยาและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย

ตาราง 50 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น				t
	เป็นสมาชิก		ไม่เป็นสมาชิก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้ เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.66	1.21	3.64	1.23	0.15
2. สามารถนำความรู้ เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.53	1.30	3.41	1.26	0.83
3. สามารถนำความรู้ เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.41	1.34	3.21	1.42	1.30
4. สามารถนำความรู้ เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.75	1.13	3.74	1.12	0.07
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.76	1.07	3.71	1.10	0.45
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.48	1.38	2.45	1.26	0.21
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	4.04	1.02	3.87	0.95	1.51
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.56	0.82	4.66	0.82	-1.12
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.15	1.18	3.87	1.28	2.01*

4) จำแนกตามอายุ เป็นการทดสอบสมมติฐานคือ เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความ
คิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตาราง 51-62
ต่อไปนี้

ตาราง 51 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธี
การฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น						F
	ต่ำกว่า 25 ปี		25-40 ปี		40 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.28	0.94	4.26	0.91	4.22	0.99	0.08
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.49	1.31	3.59	1.31	3.59	1.31	0.15
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.36	0.89	4.47	0.79	4.59	0.74	2.15
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.30	0.85	4.57	0.85	4.53	0.95	2.06
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.30	1.07	4.43	0.79	4.29	1.01	0.71
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	3.81	1.31	3.91	1.20	4.03	1.19	0.84
7. ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	4.62	0.77	4.59	0.74	4.63	0.75	0.11

ตาราง 51 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น						F
	ต่ำกว่า 25 ปี		25-40 ปี		40 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8. ความอบอุ่นกับครอบครัวเกิดคุณ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.54	0.72	4.54	0.82	4.66	0.75	1.01
9. มีการให้บริการด้วยจิตใจป้องกัน โรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.25	0.98	4.22	0.97	4.00	1.26	1.74
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่ นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.29	1.14	4.05	1.12	4.03	1.21	1.27
รวม	4.22	0.41	4.26	0.49	4.26	0.47	0.16

จากตาราง 51 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่
ด้านวิธีการฝึกอบรมของเกษตรกรที่มีอายุต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุดคือ มีความ
สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติน้อยที่สุดคือ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน

ตาราง 52 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรม
ด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการ ฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	0.08
	ภายในกลุ่ม	327	298.97	0.91	
	รวม	329	299.12		
ระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.52	0.26	0.15
	ภายในกลุ่ม	327	562.38	1.72	
	รวม	329	562.90		
มีความสะดวกในการเข้ารับการ ฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.68	1.34	2.15
	ภายในกลุ่ม	327	203.82	0.62	
	รวม	329	206.50		
มีathiเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดย เขื่อนนายอำเภอเป็นประธาน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.33	1.67	2.06
	ภายในกลุ่ม	327	265.16	0.81	
	รวม	329	268.49		

ตาราง 52 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
มีการจัดกิจกรรมนันทนาการ ระหว่างการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.32	0.66	0.71
	ภายในกลุ่ม	327	302.34	0.92	
	รวม	329	303.66		
มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่ม บริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.51	1.25	0.84
	ภายในกลุ่ม	327	485.62	1.49	
	รวม	329	488.13		
ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ ระหว่างการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.12	0.06	0.11
	ภายในกลุ่ม	327	183.77	0.56	
	รวม	329	183.89		
ความอบอุ่นมิตรประกาศเกียรติคุณ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.19	0.59	1.01
	ภายในกลุ่ม	327	192.21	0.59	
	รวม	329	194.00		

ตาราง 52 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
มีการให้บริการจิตเวชป้องกัน โรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.38	2.19	1.74
	ภายในกลุ่ม	327	410.77	1.26	
	รวม	329	415.15		
ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่ นอกเหนือจากการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.47	1.73	1.27
	ภายในกลุ่ม	327	445.80	1.36	
	รวม	329	449.27		
รวมทุกข้อ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.07	0.04	0.16
	ภายในกลุ่ม	327	69.71	0.21	
	รวม	329	69.78		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 52 พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุดคือ มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ และมีข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน

ตาราง 53 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น						F
	ต่ำกว่า 25 ปี		25-40 ปี		40 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.23	0.93	4.04	1.03	3.99	1.13	1.24
2. การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.48	0.70	4.30	0.76	4.25	0.91	1.88
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.22	1.01	4.06	1.12	3.99	1.26	0.93
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.35	0.90	4.44	0.72	4.49	0.77	0.84
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	3.99	0.92	4.08	0.85	3.99	1.04	0.28
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	4.36	0.91	4.02	1.13	3.97	1.18	3.15*
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.78	1.17	3.93	0.96	3.85	1.20	0.39
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือ เข้าใจง่าย	3.04	1.16	3.53	1.20	3.58	1.30	4.74**

ตาราง 53 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น						F
	ต่ำกว่า 25 ปี		25-40 ปี		40 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เข้าใจง่าย	3.97	0.97	3.99	1.02	3.81	1.16	1.09
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.97	1.26	3.70	1.29	3.42	1.44	4.21*
รวม	4.04	0.51	4.01	0.52	3.93	0.65	0.96

จากตาราง 53 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่
ด้านเนื้อหาวิชาของเกษตรกรที่มีอายุต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 คือ เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย และข้อที่แตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพ
ได้

ตาราง 54 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรม
ด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่ จัดให้มีความเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.77	1.39	1.24
	ภายในกลุ่ม	327	365.13	1.12	
	รวม	329	367.90		
การบรรยาย การสาธิต และ การปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.54	1.27	1.88
	ภายในกลุ่ม	327	220.31	0.67	
	รวม	329	222.85		
เอกสารประกอบรายวิชาที่ ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.54	1.27	0.93
	ภายในกลุ่ม	327	445.37	1.36	
	รวม	329	447.91		
เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็น การเพิ่มพูนความรู้ใหม่	ระหว่างกลุ่ม	2	1.02	0.51	0.84
	ภายในกลุ่ม	327	200.49	0.61	
	รวม	329	201.51		

ตาราง 54 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.52	0.26	0.28
	ภายในกลุ่ม	327	301.37	0.92	
	รวม	329	301.89		
เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	7.79	3.89	3.15*
	ภายในกลุ่ม	327	404.74	1.24	
	รวม	329	412.53		
เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.98	0.49	0.39
	ภายในกลุ่ม	327	413.88	1.27	
	รวม	329	414.86		
เนื้อหาวิชาสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือ เข้าใจง่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	14.64	7.32	4.74**
	ภายในกลุ่ม	327	505.08	1.54	
	รวม	329	519.72		

ตาราง 54 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เข้าใจง่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.54	1.27	1.09
	ภายในกลุ่ม	327	381.16	1.17	
	รวม	329	383.70		
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	ระหว่างกลุ่ม	2	15.55	7.77	4.21*
	ภายในกลุ่ม	327	604.11	1.85	
	รวม	329	619.66		
รวมทุกข้อ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.65	0.33	0.96
	ภายในกลุ่ม	327	110.77	0.34	
	รวม	329	111.42		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 54 พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 3 ข้อ จึงได้นำค่า F ที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 3 ค่านี้ไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมน-คูลส์ (Newman Keuls) ต่อไป ดังผลในตาราง 55-57 ต่อไปนี้

ตาราง 55 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านเนื้อหาวิชา
เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย

อายุ	$\bar{X}$	40 ปีขึ้นไป	25-40 ปี	ต่ำกว่า 25 ปี
		3.97	4.02	4.26
40 ปีขึ้นไป	3.97	-	0.05	0.39*
25-40 ปี	4.02		-	0.34*
ต่ำกว่า 25 ปี	4.36			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 55 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางมีความเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 56 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย

อายุ		ต่ำกว่า 25 ปี	25-40 ปี	40 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.04	3.53	3.58
ต่ำกว่า 25 ปี	3.04	-	0.49	0.54*
25-40 ปี	3.53		-	0.05
40 ปีขึ้นไป	3.58			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 56 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 57 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอ

อายุ		40 ปีขึ้นไป	25-40 ปี	ต่ำกว่า 25 ปี
	$\bar{X}$	3.42	3.70	3.97
40 ปีขึ้นไป	3.42	-	0.28	0.55*
25-40 ปี	3.70		-	0.27
ต่ำกว่า 25 ปี	3.97			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 57 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 58 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำ
ความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น						F
	ต่ำกว่า 25 ปี		25-40 ปี		40 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.74	1.26	3.53	1.19	3.69	1.22	0.76
2. สามารถนำความรู้เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.41	1.19	3.66	1.25	3.40	1.33	1.40
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	2.99	1.48	3.27	1.23	3.53	1.40	3.91*
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.59	1.15	3.84	1.07	3.74	1.15	0.98
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้	3.70	1.10	3.71	1.00	3.78	1.13	0.17
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.22	1.14	2.45	1.37	2.60	1.37	1.98
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.81	0.91	3.93	0.99	4.07	1.02	1.75

ตาราง 58 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น						F
	ต่ำกว่า 25 ปี		25-40 ปี		40 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.59	0.85	4.67	0.74	4.56	0.87	0.55
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.01	1.23	3.96	1.18	4.10	1.26	0.39
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	3.88	1.23	4.52	0.80	4.49	1.09	9.76***
รวม	3.59	0.58	3.75	0.46	3.80	0.58	3.34*

จากตาราง 58 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่มีอายุต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 3.80 ซึ่งสูงกว่าเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.59 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้

ตาราง 59 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามอายุที่มีต่อการฝึกอบรม
ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะ เห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.26	1.13	0.76
	ภายในกลุ่ม	327	486.67	1.49	
	รวม	329	488.93		
สามารถนำความรู้เรื่องการปลูกและ ขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	4.57	2.29	1.40
	ภายในกลุ่ม	327	533.85	1.63	
	รวม	329	538.42		
สามารถนำความรู้เรื่องสุขาภิบาลและ ป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิด ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	14.58	7.29	3.91*
	ภายในกลุ่ม	327	610.42	1.36	
	รวม	329	625.00		
สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.48	1.24	0.98
	ภายในกลุ่ม	327	414.63	1.27	
	รวม	329	417.11		

ตาราง 59 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.40	0.20	0.17
	ภายในกลุ่ม	327	383.18	1.17	
	รวม	329	383.58		
เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อ กลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	6.94	3.47	1.98
	ภายในกลุ่ม	327	573.26	1.75	
	รวม	329	580.20		
สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	3.45	1.72	1.75
	ภายในกลุ่ม	327	321.31	0.98	
	รวม	329	324.76		
การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมี ความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	ระหว่างกลุ่ม	2	0.75	0.37	0.55
	ภายในกลุ่ม	327	222.45	0.68	
	รวม	329	223.20		

ตาราง 59 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.17	0.59	0.39
	ภายในกลุ่ม	327	494.39	1.51	
	รวม	329	495.56		
ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	21.15	10.57	9.76***
	ภายในกลุ่ม	327	354.26	1.08	
	รวม	329	375.41		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.97	0.98	3.34*
	ภายในกลุ่ม	327	96.31	0.29	
	รวม	329	98.28		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 59 พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 1 ข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีก 2 ข้อ รวมเป็น 3 ข้อ จึงได้นำค่า F ที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 3 ค่านี้ไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมน-คูลส์ (Newman Keuls) ต่อไป ดังผลในตาราง 60-62

ตาราง 60 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 25 ปี	25-40 ปี	40 ปีขึ้นไป
		2.99	3.27	3.53
ต่ำกว่า 25 ปี	2.99	-	0.28	0.54*
25-40 ปี	3.27		-	0.26
40 ปีขึ้นไป	3.53			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 60 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 61 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ

อายุ				
		ต่ำกว่า 25 ปี	40 ปีขึ้นไป	25-40 ปี
	$\bar{X}$	3.88	4.49	4.52
ต่ำกว่า 25 ปี	3.88	-	0.61	0.64 [*]
40 ปีขึ้นไป	4.49		-	0.03 [*]
25-40 ปี	4.52			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 61 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 62 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามอายุ ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวม

อายุ				
		ต่ำกว่า 25 ปี	25-40 ปี	40 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.59	3.75	3.80
ต่ำกว่า 25 ปี	3.59	-	0.16	0.21*
25-40 ปี	3.75		-	0.05
40 ปีขึ้นไป	3.80			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 62 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) จำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการเกษตร เป็นการทดสอบสมมติฐานคือ เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตาราง 63-75 ต่อไปนี้

ตาราง 63 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการเกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น						F
	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี		ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้		ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหาหนัก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	4.25	0.97	4.37	0.87	4.04	1.04	4.30**
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	3.36	1.38	3.78	1.26	3.30	1.31	5.32**
3. มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	4.31	0.89	4.51	0.77	4.56	0.80	1.39
4. มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน	4.33	1.01	4.51	0.87	4.53	0.92	0.68
5. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	4.00	1.29	4.37	0.95	4.39	0.83	2.52
6. มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.22	1.17	3.71	1.25	4.23	1.11	7.46***

ตาราง 63 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น						F
	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี		ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้		ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7. ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ ระหว่างการฝึกอบรม	4.50	0.97	4.66	0.69	4.58	0.75	0.93
8. ความอบอุ่นมิตรประกาศเกียรติคุณ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	4.17	1.06	4.65	0.73	4.65	0.68	6.58**
9. มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกัน โรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	4.42	1.00	4.04	1.14	4.16	1.13	1.79
10. ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่ นอกเหนือจากการฝึกอบรม	4.03	1.16	3.99	1.22	4.27	1.08	2.09
รวม	4.16	0.66	4.26	0.42	4.27	0.45	0.87

จากตาราง 63 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่แตกต่างมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการแก่ผู้เข้ารับการอบรม และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม

ตาราง 64 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการ
เกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการ ฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	7.66	3.83	4.30**
	ภายในกลุ่ม	327	291.45	0.89	
	รวม	329	299.11		
ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	17.74	8.87	5.32**
	ภายในกลุ่ม	327	545.16	1.67	
	รวม	329	562.90		
มีความสะดวกในการเข้ารับการ ฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.74	0.87	1.39
	ภายในกลุ่ม	327	204.76	0.63	
	รวม	329	206.50		
มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดย เชื่อนายอำเภอเป็นประธาน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.12	0.56	0.68
	ภายในกลุ่ม	327	267.38	0.82	
	รวม	329	268.50		

ตาราง 64 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
มีการจัดกิจกรรมนัดพบการระหว่าง การฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.61	2.30	2.52
	ภายในกลุ่ม	327	299.06	0.91	
	รวม	329	303.67		
มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่ม บริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	21.31	10.66	7.46***
	ภายในกลุ่ม	327	466.81	1.43	
	รวม	329	488.12		
ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่าง การฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.04	0.52	0.93
	ภายในกลุ่ม	327	182.85	0.56	
	รวม	329	183.89		
ควรมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	7.48	3.74	6.58**
	ภายในกลุ่ม	327	185.91	0.57	
	รวม	329	193.39		

ตาราง 64 (ต่อ)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
มีการให้บริการจิตเวชป้องกัน โรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.49	2.25	1.79
	ภายในกลุ่ม	327	410.66	1.26	
	รวม	329	415.15		
ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือ จากการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.68	2.84	2.09
	ภายในกลุ่ม	327	443.59	1.36	
	รวม	329	449.27		
รวมทุกข้อ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.37	0.18	0.87
	ภายในกลุ่ม	327	69.41	0.21	
	รวม	329	69.78		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 64 พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 4 ข้อ จึงได้นำค่า F ที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 4 ค่าไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls) ต่อไป ดังผลในตาราง 65-68

ตาราง 65 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร
ด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน

สภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร	$\bar{X}$	ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี	ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้
		4.04	4.25	4.37
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก	4.04	-	0.21	0.33*
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี	4.25		-	0.12
ขาดแหล่งน้ำพอทำเกษตรได้	4.37			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 65 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรอุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก มีความคิดเห็นด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 66 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร
ด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม

สภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร		ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี	ขาดแหล่งน้ำ พอทำการเกษตรได้
	$\bar{X}$	3.30	3.36	3.78
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก	3.30	—	0.06	0.48 [*]
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี	3.36		—	0.42
ขาดแหล่งน้ำพอทำการเกษตรได้	3.78			—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 66 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรอุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี
ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก การเกษตรมาก มีความคิดเห็นด้าน
วิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสม แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้
มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 67 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการเกษตร
ด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

สภาพพื้นที่ทำการเกษตร		ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี	ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก
	$\bar{X}$	3.71	4.22	4.23
ขาดแหล่งน้ำพอทำเกษตรได้	3.71	-	0.51	0.52 [*]
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี	4.22		-	0.01
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก	4.23			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 67 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรอุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก มีความคิดเห็นด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 68 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการเกษตร
ด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

สภาพพื้นที่ทำการเกษตร	$\bar{X}$	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี	ขาดแหล่ง พื้ทำเกษตรได้	ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก
		4.17	4.65	4.65
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี	4.17	-	0.48	0.48*
ขาดแหล่งน้ำพื้ทำเกษตรได้	4.65		-	-
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก	4.65			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 68 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรอุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพื้ทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก การเกษตรมาก มีความคิดเห็นด้าน วิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก การเกษตรมาก มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 69 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการเกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น						F
	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี		ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้		ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่ จัดให้มีความเหมาะสม	4.28	0.88	4.07	1.07	3.97	1.08	1.24
2. การบรรยาย การสาธิต และ การปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	4.61	0.60	4.26	0.86	4.30	0.81	2.75
3. เอกสารประกอบรายวิชาที่ ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.58	0.73	3.93	1.23	4.10	1.13	4.95**
4. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็น การเพิ่มพูนความรู้ใหม่	4.56	0.77	4.46	0.75	4.39	0.83	0.65
5. เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถ นำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	4.19	0.89	3.98	0.95	4.03	1.00	0.77
6. เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟาง เข้าใจง่าย	4.42	0.97	4.21	0.93	3.74	1.34	8.44***
7. เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ ไม้ผลเข้าใจง่าย	3.78	1.12	3.94	1.04	3.77	1.24	0.87
8. เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกัน โรคโค-กระบือ เข้าใจง่าย	3.33	1.20	3.53	1.18	3.37	1.39	0.68

ตาราง 69 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	ระดับความคิดเห็น						F
	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี		ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้		ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
9. เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เข้าใจง่าย	4.00	1.15	3.94	1.00	3.80	1.17	0.80
10. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	3.36	1.46	3.72	1.32	3.55	1.42	1.28
รวม	4.11	0.53	4.00	0.56	3.90	0.62	2.14

จากตาราง 69 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ด้านเนื้อหาวิชาของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่

ตาราง 70 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการ
เกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาวิชา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่ จัดให้มีความเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.77	1.38	1.24
	ภายในกลุ่ม	327	365.14	1.12	
	รวม	329	367.91		
การบรรยาย การสาธิต และ การปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.69	1.84	2.75
	ภายในกลุ่ม	327	219.16	0.67	
	รวม	329	222.85		
เอกสารประกอบรายวิชาที่ ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	13.15	6.58	4.95**
	ภายในกลุ่ม	327	434.75	1.33	
	รวม	329	447.90		
เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็น การเพิ่มพูนความรู้ใหม่	ระหว่างกลุ่ม	2	0.80	0.40	0.65
	ภายในกลุ่ม	327	200.72	0.61	
	รวม	329	201.52		

ตาราง 70 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.42	0.71	0.77
	ภายในกลุ่ม	327	300.47	0.92	
	รวม	329	301.89		
เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	20.26	10.13	8.44***
	ภายในกลุ่ม	327	392.28	1.20	
	รวม	329	412.54		
เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.20	1.10	0.87
	ภายในกลุ่ม	327	412.67	1.26	
	รวม	329	414.87		
เนื้อหาวิชาสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือ เข้าใจง่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.17	1.08	0.68
	ภายในกลุ่ม	327	517.56	1.58	
	รวม	329	519.73		

ตาราง 70 (ต่อ)

ด้านเนื้อหาวิชา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เข้าใจง่าย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.86	0.93	0.80
	ภายในกลุ่ม	327	381.84	1.17	
	รวม	329	383.70		
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ภาคปฏิบัติมืออย่างเพียงพอ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.83	2.41	1.28
	ภายในกลุ่ม	327	614.83	1.88	
	รวม	329	619.66		
รวมทุกข้อ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.44	0.72	2.14
	ภายในกลุ่ม	327	109.98	0.34	
	รวม	329	111.42		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 70 พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 2 ข้อ จึงได้นำค่า F ที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 ค่าไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls) ต่อไป ดังผลในตาราง 71-72

ตาราง 71 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร
ด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม

สภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร	$\bar{X}$	ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้	ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี
		3.93	4.10	4.58
ขาดแหล่งน้ำพอทำเกษตรได้	3.93	—	0.17	0.65 *
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก	4.10		—	0.48 *
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี	4.58			—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 71 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรอุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี
ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก การเกษตรมาก มีความคิดเห็นด้าน
เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีมีความคิดเห็นมากกว่า
เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 72 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการเกษตร
ด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย

สภาพพื้นที่ทำการเกษตร	$\bar{X}$	ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก	ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี
		3.74	4.21	4.42
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก	3.74	-	0.47	0.68 [*]
ขาดแหล่งน้ำพอทำการเกษตรได้	4.21		-	0.21 [*]
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี	4.42			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 72 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรอุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก การเกษตรมาก มีความคิดเห็นด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปีมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก การเกษตรมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 73 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรที่มีต่อ
การฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น						F
	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี		ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้		ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.78	1.17	3.75	1.17	3.46	1.29	2.18
2. สามารถนำความรู้เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.36	1.36	3.55	1.21	3.43	1.36	0.50
3. สามารถนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.31	1.45	3.36	1.35	3.29	1.41	0.11
4. สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	3.94	1.07	3.69	1.15	3.77	1.11	0.82
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	3.78	1.15	3.81	0.96	3.62	1.22	1.14
6. เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อไปยังหน่วยฝึกอบรม	2.53	1.38	2.35	1.25	2.63	1.42	1.63
7. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	3.78	1.10	3.99	0.93	4.00	1.06	0.78

ตาราง 73 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ระดับความคิดเห็น						F
	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี		ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้		ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8. การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมี ความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	4.31	1.14	4.63	0.75	4.65	0.81	2.64
9. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลอง ฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	3.94	1.31	4.14	1.07	3.90	1.41	1.40
10. ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่ง เงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	3.94	1.33	4.44	0.97	4.42	1.11	3.35*
รวม	3.67	0.65	3.77	0.50	3.72	0.58	0.71

จากตาราง 73 แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่แตกต่างมากที่สุดคือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ และข้อที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยที่สุดคือ สามารถนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ตาราง 74 วิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการ
เกษตรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
สามารถนำความรู้เรื่องการเพาะ เห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	6.44	3.22	2.18
	ภายในกลุ่ม	327	482.48	1.48	
	รวม	329	488.92		
สามารถนำความรู้เรื่องการปลูกและ ขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.65	0.83	0.50
	ภายในกลุ่ม	327	536.77	1.64	
	รวม	329	538.42		
สามารถนำความรู้เรื่องสุขาภิบาลและ ป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิด ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.43	0.22	0.11
	ภายในกลุ่ม	327	624.57	1.91	
	รวม	329	625.00		
สามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.08	1.04	0.82
	ภายในกลุ่ม	327	415.03	1.27	
	รวม	329	417.11		

ตาราง 74 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหา ในการทำอาชีพเกษตรกรได้	ระหว่างกลุ่ม	2	2.66	1.33	1.14
	ภายในกลุ่ม	327	380.93	1.16	
	รวม	329	383.59		
เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรทำไม่ได้ ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.74	2.87	1.63
	ภายในกลุ่ม	327	574.46	1.76	
	รวม	329	580.20		
สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการ ฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	1.54	0.77	0.78
	ภายในกลุ่ม	327	323.22	0.99	
	รวม	329	324.76		
การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมี ความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	ระหว่างกลุ่ม	2	3.55	1.78	2.64
	ภายในกลุ่ม	327	219.65	0.67	
	รวม	329	223.20		

ตาราง 74 (ต่อ)

ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.22	2.11	1.40
	ภายในกลุ่ม	327	491.35	1.50	
	รวม	329	495.57		
ควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	7.54	3.77	3.53*
	ภายในกลุ่ม	327	367.87	1.12	
	รวม	329	375.41		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.42	0.21	0.71
	ภายในกลุ่ม	327	97.85	0.30	
	รวม	329	98.27		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 74 พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 1 ข้อ จึงได้นำค่า F ที่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 1 ค่าไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls) ต่อไป ดังผลในตาราง 75

ตาราง 75 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการเกษตร
ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการ
ประกอบอาชีพ

สภาพพื้นที่ทำการเกษตร	$\bar{X}$	อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดปี	ขาดแหล่งน้ำ มีปัญหามาก	ขาดแหล่งน้ำ พอทำเกษตรได้
		3.94	4.42	4.44
อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี	3.94	-	0.48	0.50 [*]
ขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก	4.42		-	0.02
ขาดแหล่งน้ำพอทำเกษตรได้	4.44			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 75 แสดงว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรอุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี
ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหามาก การเกษตรมาก มีความคิดเห็นด้าน
การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบ
อาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำ
แต่ยังพอทำการเกษตรได้ มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกษตรกรจากข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกษตรกรจากข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด โดยใช้ค่าร้อยละ ดังรายละเอียดในตาราง 76-78 ต่อไปนี้

ตาราง 76 ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ	จำนวนผู้เสนอ (คน)	ร้อยละ
ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรมมากกว่านี้	77	44.77
ควรมีการฝึกอบรมทบทวนอีกครั้ง	36	20.93
ควรเพิ่มการนัดหมายการระหว่างการฝึกอบรม	25	14.53
ควรจัดการฝึกอบรมในช่วงที่ว่างจากงานประจำ	23	13.37
ควรให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง	11	6.40
รวม	172	100.00

จากตาราง 76 แสดงว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ที่มีความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติมด้านวิธีการฝึกอบรมคือ ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรมมากกว่านี้ ควรมีการฝึกอบรมทบทวนอีกครั้ง ควรเพิ่มการนัดหมายการระหว่างการฝึกอบรม ควรจัดการฝึกอบรมในช่วงที่ว่างจากงานประจำ และควรให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง แต่ข้อเสนอแนะที่เกษตรกรมีความคิดเห็นด้านวิธีการฝึกอบรมมากที่สุดคือ ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกอบรมมากกว่านี้

ตาราง 77 ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา

ข้อเสนอแนะ	จำนวนผู้เสนอ (คน)	ร้อยละ
วิทยากรควรพูดช้า ๆ และเน้นจุดที่สำคัญ	38	25.00
ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	30	19.74
ควรมีการฝึกปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น	29	19.08
เอกสารควรอ่านง่ายและแจกอย่างทั่วถึง	28	18.42
ควรจัดเนื้อหาวิชาไว้หลายเรื่องเพื่อที่จะเลือกเรียนได้	27	17.76
รวม	152	100.00

จากตาราง 77 แสดงว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่มีความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติมด้านเนื้อหาวิชาคือ วิทยากรควรพูดช้า ๆ และเน้นจุดที่สำคัญ ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรมีการฝึกปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น เอกสารควรอ่านง่ายและแจกอย่างทั่วถึง และควรจัดเนื้อหาวิชาไว้หลายเรื่องเพื่อที่จะเลือกเรียนได้ แต่ข้อเสนอแนะที่เกษตรกรมีความคิดเห็นด้านเนื้อหาวิชามากที่สุดคือ วิทยากรควรพูดช้า ๆ และเน้นส่วนที่สำคัญ

ตาราง 78 ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้
ประโยชน์

ข้อเสนอแนะ	จำนวนผู้เสนอ (คน)	ร้อยละ
ให้หน่วยฝึกอบรมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และเงินทุน	122	62.56
ให้ออกมาติดตามผลการฝึกอบรม แนะนำเพิ่มเติม	55	28.21
ควรแนะนำสถานที่ซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพและราคาถูก	18	9.23
รวม	195	100.00

จากตาราง 78 แสดงว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่มี
ความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์คือ ให้หน่วยฝึกอบรมสนับสนุน
วัสดุอุปกรณ์และเงินทุน ให้ออกมาติดตามผลการฝึกอบรมและแนะนำเพิ่มเติม และควรแนะนำ
สถานที่ซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและราคาถูก แต่ข้อเสนอแนะที่เกษตรกรมีความคิดเห็นด้านการนำ
ความรู้ไปใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ ให้หน่วยฝึกอบรมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเงินทุน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่เกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่เกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยแยกตามเพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร
3. เพื่อได้ข้อมูลจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเกษตรกรเกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพิจารณาการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ในด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาของเกษตรกรและสามารถใช้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการและวิธีการดำเนินการฝึกอบรมแก่หน่วยงานอื่น ๆ ด้วย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เกษตรกรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน

2. เกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
3. เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
4. เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
5. เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ในปีงบประมาณ 2535 จำนวน 18 รุ่น มีเกษตรกรจาก 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ด มีเกษตรกรผ่านการฝึกอบรมทั้งสิ้น 1,319 คน ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการของยามาเน (Yamane) ด้วยความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) ได้จำนวนเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 330 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกรสภาพพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับเพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ทำการเกษตร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 3 ด้านคือ

ด้านวิธีการฝึกอบรม 10 ข้อ ด้านเนื้อหาวิชามี 10 ข้อ และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ มี 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อ เสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ แบบสอบถามทั้งชุดมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.78

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อกับวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด เพื่อทำหนังสือราชการถึงสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมาย กลุ่มตัวอย่าง ติดต่อประสานงานกับเกษตรตำบลอีกครั้ง และได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยให้กลุ่ม ตัวอย่างมารวมกันที่ศาลาวัดประจำหมู่บ้าน ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม อ่าน ข้อคำถามให้เกษตรกรฟังอย่างช้า ๆ ทีละข้อ แล้วให้เกษตรกรพิจารณาตอบคำถามและแสดงความ คิดเห็นในแต่ละข้ออย่างอิสระ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม 2536 รวมเวลา 20 วัน จึงแล้วเสร็จ นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาทั้งหมด 330 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งนี้เพราะได้มีการสำรวจในเบื้องต้นก่อนแล้วว่ามิเกษตรกรยังอยู่ในหมู่บ้านเป็นจำนวนเท่าใด ก่อน นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถที่จะนัดหมายกลุ่มตัวอย่างได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ นำแบบ สอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอสพีเอสเอส (SPSS) เพื่อหาค่าสถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว ของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความคิดเห็นของเกษตรกรจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
2. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่

3. การทดสอบค่าที (t-test) ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกจากเกษตรกรที่มีเพศ สถานภาพการสมรส และการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกัน

4. การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกจากเกษตรกรที่มีอายุ และสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรต่างกัน

5. การทดสอบค่าของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls' Method) ใช้ในกรณีที่ค่าเอฟแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเกษตรกรชายมากกว่าหญิง ส่วนใหญ่ทำการสมรส มีครอบครัวแล้ว เกษตรกรเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่ม เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมส่วนมากมีอายุ 40 ปีขึ้นไป รองลงมาอายุ 25-40 ปี และส่วนน้อยมีอายุต่ำกว่า 25 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ รองลงมา มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำอาศัยน้ำฝนมีปัญหาด้านการเกษตรมาก และส่วนน้อยเกษตรกรมีสภาพพื้นที่อยู่ในเขตที่มีความอุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำตลอดปี

2. เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ สรุปผลได้ดังนี้

3.1 เกษตรกรทั้งชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านเนื้อหาวิชาและด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3.2 เกษตรกรที่สมรสแล้วมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านเนื้อหาวิชาและด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก แต่เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชาและด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3.3 เกษตรกรทั้งที่เป็นสมาชิกของกลุ่มและเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านเนื้อหาวิชาและด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3.4 เกษตรกรทั้งที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านเนื้อหาวิชาและด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3.5 เกษตรกรทั้งที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเนื้อหาวิชาและด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่สรุปผลได้ดังนี้

4.1 เกษตรกรทั้งชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมแตกต่างกัน ทั้งนี้เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรชาย ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมแตกต่างกัน ส่วนทางด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เรื่องการนำความรู้เรื่องการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เกษตรกรชายมีความเห็นมากกว่าเกษตรกรหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านวิธีการฝึกอบรมเรื่องการจัดกิจกรรมนั้นพบการระหว่งการฝึกอบรม การมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการ

ฝึกอบรม เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรชาย และด้านเนื้อหาวิชาเรื่องเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื้อหาวิชาการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย เกษตรกรชายมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 เกษตรกรทั้งโสดและสมรสแล้วมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ทั้งนี้เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรโสด ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ส่วนทางด้านเนื้อหาวิชาเรื่องเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรสมรสแล้วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านวิธีการฝึกอบรมเรื่องพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เรื่องการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนทางด้านเนื้อหาวิชาเรื่องเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรสมรสแล้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 เกษตรกรทั้งเป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน ทั้งนี้เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีสภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน และด้านเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านเนื้อหาวิชาเรื่องเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เรื่องการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านเนื้อหาวิชาเรื่องเนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็น

มากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เรื่องการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 เกษตรกรทั้งอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ทั้งนี้เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี และอายุ 25-40 ปี ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน และในเรื่องการนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และด้านเนื้อหาวิชาในเรื่องเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย และเรื่องวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรอายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเรื่องเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี และอายุ 25-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในเรื่องการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.5 เกษตรกรทั้งที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี ขาดแหล่งน้ำพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ส่วนทางด้านวิธีการฝึกอบรมเรื่องการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์และขาดแหล่งน้ำพอทำการเกษตรได้ ด้านเนื้อหาวิชาในเรื่องเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ขาดแหล่งน้ำพอทำการเกษตรได้ และขาดแหล่งน้ำ

มีปัญหากการเกษตรมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านวิธีการฝึกอบรมในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำพอทำการเกษตรได้มีความคิดเห็นมากกว่า แต่ในเรื่องการมอบวัสดุอุปกรณ์การเกษตรให้เกษตรกรหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหากการเกษตรมาก มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์และมีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในเรื่องการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้มีความคิดเห็นมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์ และเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหากการเกษตรมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะของเกษตรกร ได้เสนอแนะด้านวิธีการฝึกอบรมว่า ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรมให้มากกว่านี้ ควรมีการฝึกอบรมทบทวนอีกครั้ง ควรเพิ่มกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม ควรจัดฝึกอบรมในช่วงที่ว่างจากงานประจำ และให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอในด้านเนื้อหาวิชา ควรให้วิทยากรพูดช้า ๆ ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรมีการฝึกปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น ควรทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้อ่านง่ายและแจกอย่างทั่วถึง และควรจัดเนื้อหาวิชาไว้หลายเรื่องเพื่อที่จะเลือกอบรมได้ ในด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และเงินทุนแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรออกติดตามผลการฝึกอบรม แนะนำเพิ่มเติม และควรแนะนำสถานที่ซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพราคาถูก

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลออกเป็นสี่ตอน คือ 1) สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรม

3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรม 4) ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อการฝึกอบรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีคุณลักษณะดังนี้คือ เป็นเกษตรกรชาย สมรสมีครอบครัวแล้ว เป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทางการเกษตร มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป และมีพื้นที่ทำการเกษตรส่วนมากขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ชายมีความมุ่งหวังที่จะศึกษาสูงกว่าผู้หญิง (Erickson, 1968 : 1748) และผู้ชายเล็งเห็นความจำเป็นในการได้รับการศึกษาคือ คิดว่าตนเองเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัวจึงศึกษาหาความรู้ไว้ใช้ในการประกอบอาชีพ เพราะผู้ที่มีความรู้หลายด้านย่อมมีโอกาสที่จะพัฒนางานอาชีพได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญใจเลอจันทร์ (2524 : 71) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการเลื่อนฐานะทางสังคมคือ การศึกษา เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างอาชีพปัจจุบันของหัวหน้าครอบครัวชาย ปรากฏว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงมีโอกาสที่จะเคลื่อนที่ทางสังคมโดยมีอาชีพที่จัดระดับสูงกว่าอาชีพบิดาได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ จากเหตุผลดังกล่าวจึงพบว่าเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ชายมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวคือ มีอายุ 40 ปีขึ้นไป และเป็นสมาชิกของกลุ่ม จึงมีเวลาว่างที่จะเข้ารับการฝึกอบรมได้

2. ความคิดเห็นของเกษตรกร เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และจำแนกตามตัวแปรอิสระคือ เพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งมีประเด็นอภิปรายดังต่อไปนี้

2.1 ความคิดเห็นด้านวิธีการฝึกอบรม จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ มีระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรมทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะเห็นสภาพจริงของสิ่งที่ศึกษารวมทั้งการได้ร่วมกิจกรรมระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันเองและการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ที่เป็นกิจกรรม

หนึ่งในการฝึกอบรมทั่ว ๆ ไป ซึ่งวิธีการสอนที่ใช้กับผู้ใหญ่ควรแตกต่างกันไปในแต่ละโอกาส (สัวันน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 167 - 168) การจัดทัศนศึกษาประกอบการฝึกอบรมผู้สอนอาจเลือกใช้ให้เป็นไปตามสถานการณ์และความต้องการของผู้เรียน เพราะว่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตลอดเวลาซึ่งเกษตรกรอาจคิดว่าการได้ไปทัศนศึกษาจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์โดยตรง กรณีการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะได้หลักฐานเพื่อแสดงว่าเคยผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างมากจะอบรมในวันใดก็ได้โดยเฉพาะหลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนาและไม่คิดกับงานบุญต่าง ๆ กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะให้เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ได้ออกไปเยี่ยมเยียนและเพื่อความสนิทสนมตาของหมู่บ้าน กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมอาจเนื่องมาจากเกษตรกรเกิดความเครียดขณะฝึกอบรมจึงมีความคิดเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเพื่อคลายความเครียดให้มากกว่านี้ กรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน อาจเป็นเพราะว่าได้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงโดยผ่านทางกรรมการหมู่บ้าน หอกระจายข่าว แผ่นปลิว ซึ่งเกษตรกรสามารถที่จะรับรู้ข่าวและเข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างทั่วถึง

การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่อยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม อาจเป็นเพราะว่าหน่วยฝึกอบรมได้จัดบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโค-โค-กระบือได้อย่างทั่วถึง กรณีให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้มาพูดคุยหรือถามปัญหาด้านการเกษตรหลังจากอบรมแล้วซึ่งอาจเป็นตอนเย็นทางวิทยากรก็ได้แนะนำถึงวิธีการแก้ปัญหาให้เกษตรกร กรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีความต้องการที่จะให้มีการจัดอาหารและน้ำดื่มอย่างทั่วถึงแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และกรณีระยะเวลาการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าช่วงที่หน่วยฝึกอบรมออกไปให้ความรู้เป็นช่วงที่เกษตรกรว่างจากการทำนา ทำให้เกษตรกรมีเวลาว่างที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเป็นเวลา 2 วันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัยนา ยัมศิริวัฒน์ (2531 : บทคัดย่อ)

ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดต้องการเข้ารับการฝึกอบรมระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน เป็นระยะเวลา 2 วัน ในวันใดก็ได้ในช่วงกลางวันตลอดวัน ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความคิดเห็นว่าเป็นระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม ซึ่งระดับความคิดเห็นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

2.2 ความคิดเห็นด้านเนื้อหาวิชา จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ มีระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าวิชาการเพาะเห็ดฟางเป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย ขั้นตอนการปฏิบัติไม่สลับซับซ้อนใช้เวลาไม่นานก็ทำให้เกิดผลผลิตได้จึงทำให้เกษตรกรมีความสนใจเรื่องนี้น่ามาก กรมเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ศึกษาจากเอกสารที่แจกให้เพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้สอนทำให้เกิดความเข้าใจในวิชานั้น ๆ มากยิ่งขึ้น กรมเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรเห็นความสำคัญของเนื้อหาวิชาแต่ละเรื่องว่ามีประโยชน์สามารถที่จะนำมาใช้ในอาชีพและชีวิตประจำวันได้ กรมเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรมมีประโยชน์และมีความสำคัญจริง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้ กรมเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรทุกคนเลี้ยงไก่อยู่แล้วแต่ยังไม่รู้จักหลักและวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องและเมื่ออบรมไปแล้วทำให้มีความเข้าใจรู้จักวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น กรมเนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับความรู้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น กรมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพออาจเป็นเพราะว่าวัสดุฝึกที่หน่วยฝึกอบรมจัดให้มีความเหมาะสมและเป็นวัสดุที่สามารถจะหาได้ในท้องถิ่นซึ่งจัดให้ได้อย่างเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมสำหรับกรมเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเกือบทุกคนที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะโค-กระบือ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้และรับบริการจากหน่วยฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รติวรรณ เข็มทรัพย์ (2528 : 81 - 85) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการรับบริการจากหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในด้านสัตว์ใหญ่ สัตว์เล็ก สัตว์ปีก คือ เรื่องการให้วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย อหิวาต์สุกร และการสาธิตวิธีการป้องกันโรคระบาดมากที่สุด ดังนั้น

เกษตรกรจึงมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชาสนุกสนานและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย ซึ่งระดับความคิดเห็นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่อยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพช่วยการทำนาเป็นอาชีพหลัก และมีการปลูกผัก ทำไร่ เลี้ยงสัตว์บ้างเป็นอาชีพรอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของประทุมวรรณ บุลยเลิศ (2528 : 74) ที่ศึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาส่วนใหญ่มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือสาขาพืชไร่ได้แก่ การทำนา การปลูกถั่ว สาขาสัตว์ได้แก่ การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงไก่ สาขาช่างเกษตรได้แก่ การใช้เครื่องทุ่นแรงในฟาร์ม สาขาธุรกิจได้แก่ ความรู้ด้านการตลาดผลิตผลทางการเกษตร ดังนั้นเมื่อหน่วยฝึกอบรมเข้าไปให้ความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟาง การขายพันธุ์ไม้ผล การเลี้ยงไก่พื้นเมืองแผนใหม่ เกษตรกรจึงมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชาที่ได้รับมาเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ การบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิทยากรได้ใช้วิธีการสอนโดยวิธีการบรรยายและสาธิตให้เกษตรกรดูแล้วให้ฝึกปฏิบัติจริงซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากแก่เกษตรกรเพราะได้รับการฝึกปฏิบัติจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความชำนาญต่อไป

2.3 ความคิดเห็นด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ มีระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลังจากได้รับความรู้มาแล้วควรจะได้มีการทดสอบความรู้เพื่อให้เห็นจริงและเพิ่มความเชื่อมั่น ความชำนาญให้กับตนเอง ก่อนที่จะนำไปปฏิบัติหรือทำเป็นอาชีพอย่างจริงจังต่อไป กรณีสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาในแต่ละเรื่องไม่ยากจนเกินไปสามารถนำไปปฏิบัติได้ กรณีการนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะเห็ดฟาง และการขายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาในแต่ละเรื่องนั้นสามารถทำได้ง่ายในท้องถิ่นนั้นวัสดุอุปกรณ์หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นแล้วจึงทำให้เกษตรกรสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้รับในแต่ละเรื่อง

ไปใช้ได้ทันที กรณีสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะความรู้ที่ได้รับมานั้นสามารถที่จะนำไปทำเป็นอาชีพหรือเป็นการเสริมรายได้ให้กับ ครอบครัวหรือเป็นรายได้ที่จะมาทดแทนรายได้ที่จะได้จากอาชีพหลักในกรณีที่เกิดความเสียหาย

การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่อยู่ในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้ยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไปอาจเป็นเพราะความรู้ ที่ได้รับการฝึกอบรมสามารถที่จะนำไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของเกษตรกรได้และนำไปเป็น อาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ (2515 : 167) ที่ศึกษาพบว่า ประโยชน์ของการฝึกอบรมอาชีพช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้ว สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้การฝึกอบรมอาชีพยังช่วยแก้ปัญหาของสังคมทำให้ ประชาชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย ซึ่งหลังจากฝึกอบรมไปแล้วสามารถที่จะนำความรู้ ไปพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้าต่อไป และกรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการ ประกอบอาชีพทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีทุนในการดำเนินการ ควรที่จะรวมกลุ่มกันหาแหล่งเงินทุนต่อไป

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่อยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้ เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกร ส่วนใหญ่เลี้ยงโค-กระบืออยู่แล้วและได้รู้จักวิธีการสุขอนามัยและป้องกันโรคอยู่บ้างแล้ว

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่อยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตร ท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่ประสบปัญหาด้านการเกษตร ที่ได้รับการฝึกอบรมซึ่งก็ยังไม่ได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม แต่ถ้าเกิดปัญหาก็อาจจะติดต่อ กลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรัตน์ สมคน (2525 : 99 - 100) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรตำบลที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ พอ สมควรและมีความคาดหวังที่จะให้เกษตรกรตำบลปฏิบัติงานตามบทบาทการเป็นผู้ให้ความรู้ บริการ ตลอดจนการเป็นผู้นำติดต่อกับเกษตรกรทั้งการติดต่อรายบุคคล แบบกลุ่ม และติดต่อแบบมวลชน ดังนั้นถ้าเกษตรกรมีปัญหาด้านการเกษตรก็อาจจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมหรือผ่านทางเกษตรกร ตำบลก็ได้จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

2.4 ความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามเพศ จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรชายมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษาระหว่างการฝึกอบรมทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายต้องการที่จะศึกษาจากสภาพจริงและการทัศนศึกษาจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ตรงกรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายอยากจะทำให้การฝึกอบรมเป็นพิธีการมากขึ้นเพื่อให้เห็นความสำคัญของการฝึกอบรม กรณีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายมีเวลาว่างตลอดสามารถเข้ารับการอบรมได้ทุกวันถ้าไม่ติดงานประจำหรืองานบุญต่าง ๆ กรณีการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเนื่องมาจากเกษตรกรชายต้องการหลักฐานว่าเคยผ่านการฝึกอบรมมาแล้วเพื่อความสะดวกในกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมคงเนื่องมาจากเกษตรกรชายเกิดความเครียดอยากให้มีการพักผ่อนด้วยการร้องรำทำเพลงหรือกิจกรรมอื่น ๆ นอกนั้นเกษตรกรชายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงในหมู่บ้านคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายได้ทราบข่าวการฝึกอบรมจากผู้นำบ้าน หอกระจายข่าว และแผ่นปลิวอย่างทั่วถึง กรณีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายเป็นผู้เลี้ยงสัตว์อยู่แล้วและได้รับบริการจากหน่วยฝึกอบรมอย่างเพียงพอและทั่วถึง กรณีให้คำแนะนำด้านการเกษตรนอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายได้มาปรึกษาหารือกับวิทยากรหลังจากหมดเวลาการฝึกอบรมเช่นตอนเข้าก่อนการอบรมและตอนกลางคืนหลังการอบรมทำให้เกษตรกรชายได้รับความรู้เพิ่มเติม กรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจเนื่องมาจากเกษตรกรชายต้องการให้มีบริการด้านนี้อย่างทั่วถึง และกรณีระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างตลอดไม่มีปัญหาที่จะเข้ารับการอบรมเพียง 2 วัน

เกษตรกรชายมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟาง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล และการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้ไม่ยากจนเกินไปที่เกษตรกรชายสามารถที่จะรับรู้ได้และขั้นตอนการปฏิบัติไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้

มีความสนใจในเรื่องเหล่านี้มาก กรณีเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้จะเป็นประโยชน์มากต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรชายจึงให้ความสำคัญต่อเนื้อหาวิชาเหล่านี้มาก กรณีเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำไปทำเป็นอาชีพเสริมซึ่งจะเป็นประโยชน์กับครอบครัว กรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติจากการอบรมอย่างทั่วถึงวัสดุฝึกมีเพียงพอต่อผู้เข้าอบรม และกรณีเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายได้คลุกคลีอยู่กับโค-กระบือเป็นประจำอยู่แล้วพอจะรู้ในเรื่องนี้บ้างจึงทำให้เกษตรกรชายมีความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ นอกนั้นเกษตรกรชายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายส่วนใหญ่จะทำงานมีความรู้เกี่ยวกับข้าวและสัตว์ที่เลี้ยง เมื่อได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาวิชานี้จึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ กรณีการบรรยายการสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันอาจเป็นเพราะว่าวิทยากรได้จัดวิธีการสอนได้อย่างเหมาะสมทำให้เกษตรกรชายได้รับความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเป็นอย่างดี และกรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเอกสารที่แจกให้อ่านง่ายเข้าใจง่ายและได้รับอย่างทั่วถึง

เกษตรกรชายมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายต้องการให้มารวมกันฝึกความชำนาญ ฝึกประสบการณ์จนกว่าจะมีความมั่นใจแล้วจึงแยกกันไปทำส่วนตัว กรณีสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายมีความเข้าใจในวิชานั้น ๆ เป็นอย่างดีแล้วและสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้ กรณีสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้คงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาแต่ละเรื่องนั้นเป็นประโยชน์ทำเป็นอาชีพได้โดยทำเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และในกรณีสามารถนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะเห็ดฟาง การขายพันธุ์ไม้ผลและการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายมีความเข้าใจในเรื่อง

เหล่านี้ได้ฝึกปฏิบัติจนมีความเชื่อมั่นว่าสามารถจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และเกษตรกรชาวยุโรปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้พวกเขามีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไปอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาแต่ละเรื่องมีประโยชน์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจึงทำให้เกษตรกรชาวยุโรปมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป กรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนมาสนับสนุนการประกอบอาชีพอาจเป็นเพราะว่าการรวมกลุ่มกันจะช่วยกันค้ำประกันเงินกู้ซึ่งกันและกันเป็นการควบคุมดูแลเงินกู้กันเอง นอกนั้นเกษตรกรชาวยุโรปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรชาวยุโรปยังไม่มีปัญหาจึงยังไม่ได้ติดต่อ แต่ถ้ามีปัญหากการเกษตรเมื่อไหร่จะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ซึ่งเกษตรกรชาวยุโรปมีความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านซึ่งทุกคนต้องการหลักฐานแสดงถึงความรู้ความสามารถที่ได้ผ่านการฝึกอบรม กรณีการจัดทัศนศึกษาระหว่างการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าต้องการที่จะได้เห็นของจริงได้ร่วมกิจกรรมกับผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการอบรมในวันหยุดราชการคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงมีเวลาว่างจากการทำงานประจำและไม่ติดงานยุ่งต่าง ๆ กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกิดความเครียดในขณะที่ฝึกอบรมควรที่จะมีการพักผ่อนคลายเครียดกันบ้าง กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเป็นเพราะว่าการมีพิธีการและเชิญเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่มาเพื่อเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของหมู่บ้าน กรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านอาจเป็นเพราะว่าการได้รับข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกอบรมเป็นไปอย่างทั่วถึง กรณีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงได้รับการบริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง และกรณีให้คำแนะนำด้านเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงได้มาปรึกษาหารือถึงปัญหาต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมและได้รับคำตอบจนเป็นที่พอใจ นอกนั้นเกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการจัดหาอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้า

รับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงเป็นผู้ช่วยในการบริการสิ่งเหล่านี้อยู่แล้ว และกรณีระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงว่างจากงานประจำและไม่คิดงานบุญจึงสามารถที่จะเข้าอบรมได้ จึงทำให้เกษตรกรหญิงมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้จะเป็นประโยชน์มากต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรหญิงจึงให้ความสำคัญต่อเนื้อหาวิชาเหล่านี้มาก กรณีเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้คงเป็นเพราะว่าเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาก็สามารถนำความรู้เหล่านี้ช่วยแก้ปัญหาได้ กรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล เข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้ไม่ยากจนเกินความสามารถของเกษตรกรหญิงที่จะเข้าใจได้ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติสามารถทำได้ง่ายทำให้มีความสนใจในเรื่องเหล่านี้และเข้าใจง่าย กรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเอกสารอ่านง่าย เข้าใจง่ายได้รับเอกสารอย่างทั่วถึง และกรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงได้ฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอและทั่วถึง และเกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันอาจเป็นเพราะว่าการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีความเหมาะสมจนทำให้เกษตรกรหญิงได้รับความรู้เป็นอย่างดี และกรณีเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงเคยชินกับความรู้และการปฏิบัติแบบเก่าอยู่เมื่อได้รับการอบรมไปแล้วจึงมีความคิดว่าเรื่องที่รับรู้มาเป็นเรื่องใหม่ นอกนั้นเกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงไม่ได้คลุกคลีอยู่กับสัตว์เลี้ยง เช่น โค-กระบือมากนักจึงไม่ค่อยสนใจเพราะถือว่าควรเป็นเรื่องของเกษตรกรชายมากกว่าจึงมีความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้

ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงมีความต้องการให้มารวมกัน ฝึกอาชีพหาประสบการณ์และจะได้พูดคุยปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องจนเกิดความ ชำนาญและความมั่นใจจึงแยกย้ายกันไปทำส่วนตัว กรณีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไป เผยแพร่แก่ผู้อื่นคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชานั้น ๆ ไม่ยากจนเกินไปเกษตรกรหญิงมีความเข้าใจ เป็นอย่างดีจนสามารถเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้ กรณีการนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะ เห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์คงเป็นเพราะว่าวิชาเหล่านี้เกษตรกรหญิงสามารถทำได้ง่ายและ เคยทำมาแล้วก่อนที่จะเข้าอบรม กรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้ คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงสามารถที่จะนำความรู้ไปทำเป็นอาชีพรองเป็นการเสริมรายได้ ให้กับครอบครัวได้ และเกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไปคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาในแต่ละเรื่องมีประโยชน์ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจึงทำให้เกษตรกรหญิงอยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และกรณีการ รวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิง ต้องการเงินลงทุนทำในเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรมมาจึงคิดรวมกลุ่มกันเพื่อกู้เงินและค้าประกัน เงินกู้ร่วมกัน และเกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่อง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล การสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาทั้งสองเกษตรกรหญิงไม่ค่อยมีความสะดวกหรือความคล่องตัวในการ ปฏิบัติมากนักเหมือนกับเกษตรกรชาย นอกจากนี้เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับ การมีปัญหาคิดติดค่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงยังไม่มีปัญหาจึงยังไม่ได้ ติดค่อแต่ถ้ามีปัญหากการเกษตรเมื่อไหร่จะติดค่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ซึ่งเกษตรกรหญิงระดับ ความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

2.5 ความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพการสมรส จากการวิจัย

พบว่า เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็น เพราะเกษตรกรโสดยังอยู่ในช่วงวัยที่ต้องการความสนุกสนานรื่นเริงจึงควรจะมีกิจกรรมระหว่าง การฝึกอบรมด้วย กรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่า

ต้องการให้มีบริการด้านนี้อย่างเพียงพอและทั่วถึง และกรณีระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดมีเวลาว่างตลอดไม่มีปัญหาที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพียง 2 วัน ซึ่งเกษตรกรโสดมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้้นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ นอกนั้นเกษตรกรโสดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรมทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดยังไม่ได้มีการรับผิดชอบต่อครอบครัวจึงอยากที่จะไปทัศนศึกษาเพื่อความสนุกสนานและหาประสบการณ์ กรณีการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าต้องการหลักฐานเพื่อเกียรติยศและชื่อเสียงให้แก่ตนเองให้เป็นที่ยอมรับของคนอื่น กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการคงเป็นเพราะมีเวลาว่างตลอดสามารถเข้าอบรมได้ทุกวัน กรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านคงเป็นเพราะมีการใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างดี กรณีการให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะ เกษตรกรโสดได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจนเป็นที่พอใจ กรณีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเป็นเพราะว่าอยากให้เจ้านายผู้ใหญ่ได้มาสัมผัสกับหมู่บ้านของตนเองเพื่อเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของหมู่บ้าน และกรณีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดได้รับบริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง

เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้อาจเป็นเพราะว่านำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงแก้ไขอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นได้ กรณีเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่ายคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดมีความคล่องตัวและดำเนินการในเรื่องนี้อยู่แล้วจึงทำให้เนื้อหาวิชาดังกล่าวเข้าใจง่าย และกรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอคงเป็นเพราะว่าได้ฝึกปฏิบัติกันอย่างทั่วถึงและมีวัสดุอย่างเพียงพอต่อผู้เข้าอบรม และเกษตรกรโสดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่อาจเป็นเพราะว่าความรู้และการปฏิบัติที่ทำอยู่ยังไม่ทันสมัย เมื่อได้รับความรู้เหล่านั้นจึงเป็นการเพิ่มความรู้ใหม่ กรณีการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันคงเป็นเพราะว่าวิทยากรได้จัดวิธี

การสอนที่เหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติทำให้เกษตรกรโสดได้รับความรู้อย่างเพียงพอและทั่วถึง กรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเป็นเนื้อหาวิชาที่เข้าใจง่าย ไม่มีขั้นตอนยุ่งยากหาวัสดุได้ง่ายในท้องถิ่นของเกษตรกรเอง กรณีเอกสารประกอบรายวิชามีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะเอกสารอ่านได้ง่ายเข้าใจง่ายและเกษตรกรได้รับอย่างทั่วถึง และกรณีเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเข้าใจง่าย มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นอกจากนี้เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสด ยังไม่ได้คลุกคลีอยู่กับการเลี้ยงโค-กระบือมากนักจึงมีความคิดเห็นในข้อนี้้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพอาจเป็นเพราะว่าไม่มีเงินทุนและยังต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เกษตรกรโสดจึงอยากรวมกลุ่มกันเพื่อหาแหล่งเงินทุน กรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าต้องการที่จะปรึกษารื้อกันช่วยกันคิดช่วยกันทำ เพื่อฝึกหาประสบการณ์ในช่วงแรกก่อนจากนั้นก็แยกย้ายกันไปทำส่วนตัว กรณีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาที่ได้รับมาไม่ยากจนเกินไปสามารถจะเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้เป็นอย่างดี กรณีการนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้สามารถปฏิบัติได้ง่ายมีวัสดุอยู่ในท้องถิ่นแล้วจึง เป็นการสะดวกที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และกรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้อาจเป็นเพราะว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นต่อไปได้ และเกษตรกรโสดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้ เรื่องการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดยังไม่มีโค-กระบือ เป็นของตัวเองจึงไม่ได้สนใจในเรื่องนี้มากนัก นอกจากนี้เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับการมีปัญหาด้านการเกษตรจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดยังไม่มีปัญหาจึงไม่ได้ติดต่อแต่ถ้ามี

ปัญหาการเกษตรเมื่อใดจะคิดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ซึ่งเกษตรกรโสดมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรสมรสแล้ว มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการได้รับประสบการณ์ตรงจากการที่ได้เห็นของจริง กรณีการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าต้องการหลักฐานการผ่านการฝึกอบรมเพื่อเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีแก่วงศ์ตระกูลต่อไป กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเป็นเพราะว่าต้องการให้เจ้านายผู้ใหญ่ได้มาเยี่ยมเยียนกันบ้างเพื่อเป็นเกียรติแก่หมู่บ้านของตน กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างตลอดหลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนาและไม่คิดงานบุญต่าง ๆ สามารถที่จะเข้าอบรมได้ทุกวัน กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรเกิดความเครียดขณะฝึกอบรมต้องการที่จะพักเพื่อคลายความเครียดบ้างโดยจัดกิจกรรมระหว่างฝึกอบรมควบคู่กันไป และกรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมจากสื่อต่าง ๆ โดยละเอียดและทั่วถึง นอกนั้นเกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับการบริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง กรณีการให้คำแนะนำด้านการเกษตรนอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าได้มีการพูดคุยถาม-ตอบปัญหาการเกษตรอื่น ๆ จนเป็นที่เข้าใจ กรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการให้มีบริการด้านนี้อย่างทั่วถึงและเพียงพอแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และกรณีระยะเวลาการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างตลอดสามารถที่จะเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 2 วันได้ซึ่งเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในอาชีพได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงแก้ปัญหาใน

อาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นได้ กรณีเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมคงเป็น เพราะเนื้อหาวิชาเหล่านี้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและจะเป็นประโยชน์มากต่อการ ประกอบอาชีพของเกษตรกร กรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมคงเป็น เพราะเป็นเอกสารที่อ่านทำความเข้าใจได้ง่ายและเกษตรกรได้รับแจกอย่างทั่วถึง กรณีเนื้อหา วิชาการเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล การสุขาภิบาลและ ป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้ตรงกับความต้องการของ เกษตรกรและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ เนื้อหาวิชาไม่ยากจนเกินไป และกรณีวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพออาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติโดยมีวัสดุ อุปกรณ์อย่างทั่วถึงและเพียงพอแก่เกษตรกร ซึ่งเกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นในข้อนี้้น้อยกว่า ข้ออื่น ๆ นอกนั้นเกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการ ฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเคยชินกับการปฏิบัติที่ล้าสมัยเมื่อ มาได้รับความรู้ใหม่จึงทำให้เกิดความสนใจในเนื้อหาวิชาเหล่านี้ และกรณีการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันอาจเป็นเพราะว่าการสอนของวิทยากรทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความเหมาะสมจนทำให้เกษตรกรได้รับความรู้เป็นอย่างดี

เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกัน เพื่อทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรสมรสแล้วต้องการฝึก ความชำนาญและประสบการณ์ก่อนที่จะนำไปปฏิบัติหรือทำเป็นอาชีพจริง กรณีการนำความรู้ที่ได้รับ จากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาไม่ยากจนเกินไปเกษตรกรมี ความเข้าใจเป็นอย่างดีจนสามารถที่จะเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้ กรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหา ในการทำอาชีพเกษตรได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับปรุง แก้ไขอาชีพที่ตนเองทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น และกรณีการนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะ เห็ดฟาง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล การสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ คงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้เกษตรกรสมรสแล้วมีความเข้าใจเป็นอย่างดีวัสดุอุปกรณ์มีอยู่ใน ท้องถิ่นแล้วหลังจากฝึกอบรมเสร็จก็สามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที และเกษตรกรสมรสแล้ว

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป และกรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีฐานะยากจนไม่มีเงินทุนมีความต้องการเงินทุนมาดำเนินการเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมจึงควรรวมกลุ่มกันเพื่อหาเงินทุน นอกนั้นเกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับปัญหาจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรสมรสแล้วยังไม่มีปัญหาจึงไม่ได้ติดต่อกลับไปแต่ถ้ามีปัญหาการเกษตรเมื่อใดจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ซึ่งเกษตรกรสมรสแล้วมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

2.6 ความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่ม จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าต้องการหลักฐานว่าเคยผ่านการฝึกอบรมในเรื่องเหล่านั้นมาแล้วและมีความสามารถในเรื่องดังกล่าว กรณีการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะหาประสบการณ์ตรงโดยได้เห็นของจริงและการได้ร่วมกิจกรรมกับผู้เข้าอบรมด้วยกัน กรณีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรว่างอยู่แล้วและสามารถจะเข้าอบรมในวันใดก็ได้ตลอดวัน กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเคยทำงานที่เป็นระบบมีขั้นตอนพิธีการจึงอยากให้การฝึกอบรมทำให้เป็นพิธีการมากขึ้นและจะได้ให้เจ้านายผู้ใหญ่ได้ออกมาในหมู่บ้านของตนบ้าง กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มได้มีการจัดกิจกรรมของกลุ่มอยู่เรื่อย ๆ จึงอยากให้การฝึกอบรมมีกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมเพื่อเป็นการคลายเครียดบ้าง และกรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการฝึกอบรมเป็นอย่างดีจากสื่อประเภทต่าง ๆ นอกนั้นเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์อย่างทั่วถึง กรณีให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับคำ

แนะนำความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในอาชีพของตนได้จนเป็นที่พอใจ กรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะให้บริการด้านนี้ อย่างเพียงพอและทั่วถึงแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และในกรณีระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาที่จัดให้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมีความเหมาะสมกับเวลา 2 วัน ซึ่งเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้ น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับปรุงแก้ไขอาชีพที่เกษตรกรทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นได้ กรณีเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าในแต่ละวิชานั้นเป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้และสอดคล้องกับระยะเวลา 2 วัน กรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเอกสารสามารถอ่านและทำความเข้าใจได้ง่าย เกษตรกรได้รับอย่างทั่วถึง กรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล เข้าใจง่ายคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาไม่ยุ่งยากซับซ้อนสามารถปฏิบัติเห็นผลได้ในระยะเวลาสั้นวัสดุอุปกรณ์อยู่ในท้องถิ่นแล้วจึงทำให้เกษตรกรมีความสนใจในเนื้อหาวิชาเหล่านี้มาก กรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติขณะฝึกอบรมโดยมีวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอแก่ผู้เข้ารับการอบรม และกรณีเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือ เข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มได้เลี้ยงโค-กระบืออยู่แล้วพอที่จะรู้เรื่องและวิธีการป้องกันโรคบ้างแล้ว จึงทำให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้ น้อยกว่าข้ออื่น ๆ นอกนั้นเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรมาก่อนจึงไม่มีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ เมื่อได้รับการฝึกอบรมเข้าไปจึงคิดว่า เป็นเนื้อหาวิชาใหม่ และกรณีการบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันคงเป็น

เพราะว่าการสอนทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติมีความเหมาะสมจนทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชานั้น ๆ

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการให้มารวมกันช่วยกันในตอนแรกก่อนเพื่อจะฝึกหาประสบการณ์ ความชำนาญ และความเชื่อมั่นให้กับตนเองจากนั้นจึงแยกย้ายกันไปทำส่วนตัว กรณีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรมสามารถเข้าใจง่ายการปฏิบัติไม่ยุ่งยากซับซ้อน เกษตรกรมีความเข้าใจเป็นอย่างดีและสามารถที่จะเผยแพร่ให้แก่อื่นได้ กรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้จากการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขอาชีพที่ตนเองทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นได้ และกรณีการนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะเห็ดฟาง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล การสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเนื่องมาจากเนื้อหาวิชาเหล่านี้สามารถปฏิบัติได้ง่ายวัสดุอุปกรณ์อยู่ในท้องถิ่นแล้ว และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไปอาจเป็นเพราะว่าการฝึกอบรมนั้น เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรจริง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้มีรายได้เพิ่มขึ้นจึงทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่น ๆ อีก และกรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีเงินทุนจึงอยากให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้กู้เงินจากสถาบันการเงินมาลงทุนต่อไป นอกจากนี้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีปัญหาจึงไม่ได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมแต่ถ้าเกิดปัญหาทางการเกษตรขึ้นก็จะติดต่อไป ซึ่งเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะหาประสบการณ์

โดยดูจากของจริงและการได้ร่วมกิจกรรมระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกันเอง กรณีการมอบบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเนื่องมาจากเกษตรกรต้องการหลักฐานที่แสดงว่าเคยผ่านการฝึกอบรมด้านการเกษตรมาแล้ว กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะให้มีเจ้านายผู้ใหญ่มาเยี่ยมเยียนหมู่บ้านของตนเพื่อเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีในหมู่บ้าน กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างสามารถที่จะเข้าอบรมในวันใดก็ได้ กรณีการจัดกิจกรรมนั้นพบว่าการระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเกิดความเครียดขณะฝึกอบรม ควรที่จะมีการพักผ่อนมีกิจกรรมที่สนุกสนานร่วมกันเพื่อคลายความเครียด และกรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลในการฝึกอบรมอย่างเพียงพอและทั่วถึง นอกนั้นเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการให้บริการตัวควั่นป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับการบริการจากหน่วยฝึกอบรมอย่างเพียงพอและทั่วถึง กรณีการให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้มาปรึกษาหารือกับวิทยากรในเรื่องการเกษตรต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้จนเป็นที่พอใจ กรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะให้มีบริการด้านนี้อย่างทั่วถึงและเพียงพอแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และกรณีระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสมอาจเนื่องมาจากการฝึกอบรมเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ไม่นานเกินไปเกษตรกรสามารถที่จะรับความรู้ได้ ซึ่งเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาแต่ละเรื่องเป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้และเหมาะสมกับระยะเวลา 2 วัน กรณีเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเลี้ยงไก่และปลูกไม้ผลอยู่แล้วเมื่อได้รับการอบรมอีกจึงทำให้มีความเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว กรณีเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับปรุงแก้ไขงาน

อาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น กรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวัสดุอุปกรณ์บางอย่างมีอยู่ในท้องถิ่นและส่วนหนึ่งทางหน่วยฝึกอบรมได้จัดออกไปให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอและทั่วถึง และกรณีเนื้อหาวิชาสื่อบทเรียนและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายอาจเนื่องจากเกษตรกรได้เลี้ยงและดูแลโค-กระบืออยู่แล้วเมื่อได้รับความรู้เพิ่มเติมจึงทำให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ นอกนั้นเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่เคยได้รับการฝึกอบรมในอาชีพเกษตรมาก่อนจึงมีความคิดว่าเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ กรณีการบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันอาจเป็นเพราะการสอนในภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติมีความเหมาะสมดีแล้วสำหรับการฝึกอบรม 2 วัน กรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเคยเพาะเห็ดฟางกันมาบ้างแล้วหยุดไปเมื่อได้รับการฝึกอบรมอีกจึงทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และกรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเอกสารอ่านทำความเข้าใจง่ายและเกษตรกรได้รับเอกสารอย่างทั่วถึง

เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและต้องการเงินทุนมาใช้ในการประกอบอาชีพจึงรวมกลุ่มกันเพื่อหาแหล่งเงินทุน กรณีการนำความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ฝึกอบรมเป็นอย่างดีแล้วจึงสามารถเผยแพร่ให้แก่อื่นได้ กรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าต้องการที่จะหาประสบการณ์เพิ่มเติมให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสามารถไปประกอบอาชีพจริง ๆ ได้ กรณีการนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะเห็ดฟาง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้มีขั้นตอนในการปฏิบัติไม่ยุ่งยากทำได้ง่ายและวัสดุอุปกรณ์มีอยู่ในท้องถิ่นแล้วจึงสามารถที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ กรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหา

ในการทำอาชีพเกษตรได้คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้ไปปรับปรุงแก้ไขอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น และเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้ เรื่องอื่นอีกต่อไปคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาที่ผ่านมาเป็นเรื่องที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายและ เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรจริงจึงทำให้อยากมีความรู้เพิ่มเติมอีก และ เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเป็นผู้เลี้ยงโค-กระบือและ ได้ดูแลรักษาเป็นประจำอยู่แล้ว เมื่อได้รับความรู้เพิ่มเติมก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีปัญหา จึงไม่ได้ติดต่อแต่ถ้ามีปัญหาเมื่อใดจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมเพื่อขอความช่วยเหลือต่อไป ซึ่งเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

2.7 ความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามอายุ จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม อาจเป็นเพราะว่าต้องการความสนุกสนานรื่นเริง ได้ร่วมกิจกรรมกับผู้เข้าอบรมด้วยกันและเพื่อหาประสบการณ์โดยการศึกษาจากสภาพของจริง กรณีการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าต้องการหลักฐานเพื่อแสดงว่าเคยผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรว่างหลังจากเสร็จฤดูกาลทำนาแล้วสามารถที่จะเข้าอบรมในวันใดก็ได้ กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรอยากเห็นเจ้านายผู้ใหญ่ได้ออกมาเยี่ยมเยียนเกษตรกรในหมู่บ้านเพื่อเป็นเกียรติ กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะมีการสนุกสนานรื่นเริงควบคู่ไปกับการฝึกอบรม กรณีให้คำแนะนำด้านการเกษตรนั้นนอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีปัญหาคืออื่น ๆ และได้ชักถามปัญหากับวิทยากรจนเป็นที่พอใจ กรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี และกรณี

การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำสัตว์มา
รับบริการอย่างทั่วถึง นอกนั้นเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการ
การจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการ
ให้บริการดังกล่าวอย่างทั่วถึงและเพียงพอแก่เกษตรกร และกรณีระยะเวลาในการฝึกอบรม
จำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาที่จะอบรมในเวลา 2 วันคงจะ
เพียงพอ สามารถที่จะรับความรู้ได้ไม่มากเกินไป ซึ่งเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปีมีระดับความ
คิดเห็นในข้อนี้ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา
โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรม
สามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้ อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไป
ปรับปรุงแก้ไขอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น กรณีเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์
ไม้ผลเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาไม่ยุ่งยากซับซ้อนสามารถปฏิบัติได้และวัสดุอุปกรณ์
ก็มีอยู่ในท้องถิ่นแล้ว กรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอคงเป็นเพราะว่า
เกษตรกรได้มีการฝึกปฏิบัติขณะอบรมอย่างเพียงพอและทั่วถึง และเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปีมี
ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้อง
กันอาจเป็นเพราะว่าการฝึกอบรมในภาคทฤษฎีและปฏิบัติมีความเหมาะสมดีแล้ว สำหรับการฝึกอบรม
2 วัน กรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่ามีวัสดุอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้
ในการเพาะเห็ดมีอยู่ในท้องถิ่นแล้วและส่วนหนึ่งทางหน่วยฝึกอบรมจัดให้สามารถเพาะได้ทันทีทำให้
เกษตรกรสนใจในวิชานี้มาก กรณีเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่อาจเป็น
เพราะว่าเกษตรกรเคยชินกับการปฏิบัติแบบดั้งเดิมและไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเกษตร
มาก่อนเมื่อได้รับความรู้จากหน่วยฝึกอบรมจึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ กรณีเนื้อหาวิชาจำนวน
4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าในแต่ละเรื่องเป็นประโยชน์ต่ออาชีพทั้งสิ้นและ
เหมาะสมกับระยะเวลา 2 วัน กรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอาจเป็น
เพราะว่าเอกสารอ่านทำความเข้าใจง่ายเกษตรกรได้รับอย่างทั่วถึง นอกนั้นเกษตรกรอายุต่ำกว่า
25 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือ

เข้าใจง่ายคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีประสบการณ์ในด้านการเลี้ยงสัตว์มากนัก จึงมีความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะปรึกษาหารือกันช่วยกันคิดช่วยกันทำ เพื่อฝึกหาประสบการณ์ในช่วงแรกก่อนจากนั้นค่อยแยกย้ายกันไปทำส่วนตัว กรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่มีเงินทุนยังต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นเกษตรกรจึงอยากจะรวมกลุ่มกันเพื่อหาแหล่งเงินทุนโดยเฉพาะการกู้ยืมจากสถาบันการเงินของรัฐ กรณีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาที่ได้รับจากการฝึกอบรมเป็นเรื่องที่ไม่ยากจนเกินไปนำไปปฏิบัติได้สามารถจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นให้เป็นอย่างดี กรณีการนำเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้ปฏิบัติได้ง่ายวัสดุอุปกรณ์มีอยู่ในท้องถิ่นแล้วจึงเป็นการสะดวกที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และกรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้อาจเป็นเพราะว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขในอาชีพที่ตนเองทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นต่อไปได้ และเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีโค-กระบือเป็นของตัวเองจึงไม่สนใจในเรื่องนี้มากนัก นอกนั้นเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับการมีปัญหาด้านการเกษตรจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีปัญหาจึงไม่ได้ติดต่อแต่ถ้ามีปัญหาการเกษตรเมื่อใดจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ซึ่งเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรม

อีกทั้งยังอยากให้เจ้านายผู้ใหญ่ได้ออกมาเป็นเกียรติแก่ชาวบ้านด้วย กรณีการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าจะได้มีหลักฐานเพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่ตนเองว่าเคยได้รับการฝึกอบรมอาชีพทางการเกษตรมาแล้ว กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างมากสามารถจะเข้ารับการฝึกอบรมในวันใดก็ได้ กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเกิดความเครียดเกิดการร่วมนอนจึงอยากให้มีการจัดกิจกรรมแทรกเข้าไประหว่างการฝึกอบรม กรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงจึงทำให้ผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมมาก และกรณีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับการบริการจากหน่วยฝึกอบรมอย่างเพียงพอและทั่วถึง นอกนั้นเกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ปรึกษาและถามปัญหาต่าง ๆ กับวิทยากรนอกเวลาฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรจนเป็นที่พอใจและทั่วถึง กรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความต้องการที่จะให้ผู้บริการด้านนี้เพียงพอและทั่วถึงแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม กรณีการจัดทัศนศึกษาสถานประกอบการระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการได้เห็นของจริง และกรณีระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าระยะเวลา 2 วันพอดีกับเนื้อหาวิชาที่จัดให้ซึ่งไม่มากและไม่น้อยเกินไป ซึ่งเกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีระดับความคิดเห็นในขั้นนี้ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปแก้ปัญหาปรับปรุงแก้ไขงานอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นได้ กรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาในเอกสารสอดคล้องกับการสอนของวิทยากรอ่านง่ายและได้รับแจกอย่างทั่วถึง กรณีเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมคงเป็น

เพราะว่าเนื้อหาวิชาที่จัดให้เหมาะสมกับเวลา 2 วันที่จะสอนทั้งภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติ กรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้สามารถปฏิบัติได้ง่าย ไม่มีขั้นตอนยุ่งยากสลับซับซ้อนประกอบกับวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็มีอยู่ในท้องถิ่นแล้วจึงทำให้เกษตรกรมีความสนใจและทำความเข้าใจได้ง่าย กรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ทำการฝึกปฏิบัติในแต่ละเรื่องอย่างทั่วถึงและมีวัสดุฝึกเพียงพอแก่ผู้เข้ารับการอบรมทุกคน และกรณีเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้เลี้ยงโค-กระบืออยู่แล้วและได้มีการปฏิบัติดูแลรักษาเป็นประจำเมื่อมีการอบรมในเรื่องนี้จึงทำให้มีความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งมีความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ นอกนั้นเกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่เคยได้รับการฝึกอบรมอาชีพเกษตรมาก่อนเลย เคยปฏิบัติแบบดั้งเดิมเมื่อมีการอบรมครั้งนี้จึงเป็นการเพิ่มความรู้ใหม่ ๆ ให้กับเกษตรกร และกรณีการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดีและวิทยากรผู้สอนได้สอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติสอดคล้องกัน

เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าหลังจากอบรมเสร็จทางหน่วยฝึกอบรมได้มอบวัสดุฝึกให้กับเกษตรกรที่เข้าอบรมเพื่อรวมกลุ่มกันทำให้มีประสบการณ์มากขึ้น จากนั้นจึงค่อยแยกกันไปทำส่วนตัว กรณีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรมเป็นอย่างดีสามารถนำไปปฏิบัติจนเกิดผลและสามารถที่จะเผยแพร่ให้แก่อื่นได้ กรณีการนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล การเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้เหล่านี้ไปปฏิบัติจนเกิดผลวัสดุอุปกรณ์มีอยู่ในท้องถิ่นแล้ว และกรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้จากการฝึกอบรมมาปรับปรุงและพัฒนางานอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นได้ และเกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็น

อยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องสุขอนามัยและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโค-กระบืออยู่แล้วและได้ปฏิบัติดูแลรักษาเป็นประจำเมื่อได้รับการอบรมเพิ่มเติมก็สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้บ้าง นอกจากนี้เกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับการมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่ปัญหาจึงไม่ได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม แต่ถ้ามีปัญหาด้านการเกษตรเมื่อใดจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมซึ่งเกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีระดับความคิดเห็นในข้อนี้ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรจะได้มีหลักฐานเพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์ตระกูลว่าเคยได้รับการฝึกอบรมอาชีพเกษตรมาแล้ว กรณีการจัดทัศนศึกษาสถานที่จะระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ตรงจากการได้เห็นของจริง กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างมากสามารถจะเข้ารับการฝึกอบรมในวันใดก็ได้ ถ้าไม่ติดงานบุญประเพณีต่าง ๆ กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานคงเป็นเพราะว่าต้องการให้ความสำคัญของการฝึกอบรมและให้เจ้านายผู้ใหญ่ได้ออกมาเยี่ยมเยียนชาวบ้านด้วย กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรเกิดความเครียดและง่วงนอนควรจัดให้มีกิจกรรมสอดแทรกเข้าไปขณะฝึกอบรมด้วย และกรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงจากผู้ใหญ่บ้านหรือกระจายข่าวและแผ่นปลิวจึงทำให้มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาก นอกจากนี้เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการจัดหาอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความต้องการที่จะให้จัดบริการดังกล่าวอย่างเพียงพอและทั่วถึงแก่ผู้เข้าอบรม กรณีการให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้มาสอบถามปัญหาด่าง ๆ จากวิทยากรนอกเหนือเวลาที่ฝึกอบรมและได้รับคำแนะนำจนเป็นที่พอใจ กรณีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมอาจเป็น

เพราะว่าเกษตรกรได้รับการบริการจากหน่วยฝึกอบรมอย่างเพียงพอและทั่วถึง และกรณีระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาพอเหมาะกับการที่จะรับรู้ได้ของเกษตรกรซึ่งไม่มากและไม่น้อยเกินไป ซึ่งเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับปรุงแก้ไขงานอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้มีความพัฒนาขึ้น กรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาในเอกสารอ่านทำความเข้าใจง่ายและได้รับแจกอย่างทั่วถึง กรณีเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาที่จัดให้เป็นเรื่องที่ไม่ยากจนเกินไปเหมาะกับเวลา 2 วัน กรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟาง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และการสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือ เข้าใจง่ายคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้สามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้นตอนไม่ยุ่งยากและวัสดุที่ใช้ก็มีอยู่ในท้องถิ่นแล้วจึงทำให้เกษตรกรทำความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ได้ง่าย และกรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพออาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ฝึกภาคปฏิบัติอย่างทั่วถึงและวัสดุฝึกมีเพียงพอแก่ผู้เข้าอบรม ซึ่งมีความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ นอกนั้น เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ฝึกอบรมมาก่อนและงานอาชีพที่ทำอยู่ก็ไม่ทันสมัยเมื่อผ่านการฝึกอบรมไปแล้วจึงมีความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น และกรณีการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกันคงเป็นเพราะว่าวิทยากรสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดีทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติโดยทั่วถึง

เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม คงเป็นเพราะว่าหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วทางหน่วยฝึกอบรมได้มอบวัสดุฝึกให้กับเกษตรกรที่เข้าอบรมเพื่อรวมกลุ่มกันฝึกปฏิบัติต่อ

เพื่อให้มีประสบการณ์มากขึ้นจากนั้นจึงค่อยแยกกันไปทำส่วนตัว กรณีการนำความรู้ไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ฝึกอบรมเป็นอย่างดีสามารถนำไปปฏิบัติจนเกิดผลและเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้ กรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานอาชีพของตนให้ดีขึ้นได้ และกรณีการนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะเห็ดฟาง การสุบหมักและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติจนเกิดผลและวัสดุอุปกรณ์ก็มีอยู่ในท้องถิ่นแล้ว และเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไปอาจเป็นเพราะว่าความรู้ที่ได้รับมานั้นเป็นประโยชน์มากปฏิบัติแล้วได้ผลดี และกรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีฐานะยากจนไม่มีเงินทุนจะต้องรวมกลุ่มกันเพื่อกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ และเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปไม่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีอายุมากแล้วความคล่องตัวอาจลดน้อยลงเพราะจะต้องปีนต้นไม้ขึ้นไปเพื่อทำการขยายพันธุ์ นอกนั้นเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับการมีปัญหาด้านการเกษตรทำไม่ได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีความรู้จึงไม่ได้ติดต่อดำเนินปัญหาเมื่อใดจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม ซึ่งเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

2.8 ความคิดเห็นของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นที่ทำการเกษตร จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะได้วุฒิบัตรไว้เป็นหลักฐานเพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่ตนเองและวงศ์ตระกูลว่าเคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตรมาแล้ว กรณีการให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้มาสอบถามปัญหาต่าง ๆ จากวิทยากรนอกเหนือเวลาที่ฝึกอบรมและได้รับคำแนะนำ

จนเป็นที่พอใจ และกรณีการจัดกิจกรรมนั้นหนาาการะหว่างการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกร
เกิดอาการเครียดและง่วงนอนระหว่างฝึกอบรมจึงควรให้มีการจัดกิจกรรมสอดแทรกเข้าไปขณะ
ทำการฝึกอบรมเพื่อคลายความเครียด และเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็น
เพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะได้ไปดูของจริงเพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ตรง กรณีการให้
บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับบริการจากหน่วย
ฝึกอบรมอย่างเพียงพอและทั่วถึง กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจ
เป็นเพราะว่าเกษตรกรให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมและ เป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้เชิญนายอำเภอ
มาเป็นประธานเพื่อเป็นการพบปะ เยี่ยมเยียนประชาชนบ้าง กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการ
ฝึกอบรมในวันหยุดราชการคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างสามารถที่จะเข้ารับการฝึกอบรมได้
ทุกวันถ้าไม่คิดงานบุญประเพณีต่าง ๆ กรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงใน
หมู่บ้านคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงจากสื่อต่าง ๆ
ในหมู่บ้าน และกรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่า
เกษตรกรต้องการที่จะให้มีบริการด้านนี้อย่างทั่วถึงและเพียงพอแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกนั้น
เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับระยะเวลา
ในการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าระยะเวลาน้อยไป มีเวลาในการ
ฝึกปฏิบัติไม่มากยังไม่เกิดความชำนาญซึ่งควรจะเพิ่มระยะเวลาให้มากกว่านี้ ซึ่งเกษตรกรที่มี
สภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม
ด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา
การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้
สามารถปฏิบัติได้ง่ายขั้นตอนไม่ยุ่งยากและวัสดุที่จะใช้ก็มีอยู่ในท้องถิ่นแล้วจึงทำให้เกษตรกรเข้าใจ
ในเรื่องเหล่านี้ได้ง่าย และกรณีเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้คงเป็น
เพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับมาแก้ไขปัญหและพัฒนางานอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้นได้ และ
เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการบรรยาย

การสาธิตแต่ละวิชาสอดคล้องกันอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ กรณีเอกสารประกอบรายวิชาฝึกอบรมเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเอกสารอ่านทำความเข้าใจง่ายและเกษตรกรได้รับอย่างทั่วถึง กรณีเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรกรรมมาก่อน เมื่อผ่านการฝึกอบรมครั้งนี้จึงมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชาที่ได้รับมานั้นเป็นความรู้ใหม่ กรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเคยทำกันมาบ้างแล้วและหยุดไป เมื่อได้รับการอบรมจึงกลับมาทำอีกครั้งวัสดุอุปกรณ์ก็มีอยู่ในท้องถิ่นแล้ว และกรณีเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเหมาะสมกับระยะเวลา 2 วันที่ฝึกอบรม เกษตรกรสามารถรับความรู้ได้เนื้อหาวิชาไม่มากไม่น้อยเกินไป นอกนั้นเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอคงเป็นเพราะว่าการฝึกอบรมในภาคปฏิบัติคงไม่ทั่วถึงเกษตรกรทุกคน และวัสดุอุปกรณ์ที่จัดให้ไม่เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม และกรณีเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้เลี้ยงโค-กระบืออยู่แล้วและได้ปฏิบัติดูแลรักษาอยู่แล้วเนื้อหาวิชาที่อบรมคงเหมือนกับที่ปฏิบัติอยู่แล้วจึงทำให้เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความสนใจ เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากและเคยเลี้ยงมาแล้ว เมื่อได้รับการฝึกอบรมอีกจึงนำไปปฏิบัติจนเกิดผลเป็นอย่งดี กรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วทางหน่วยฝึกอบรมได้มอบวัสดุฝึกให้กับเกษตรกรที่เข้าอบรมเพื่อรวมกลุ่มกันเพื่อฝึกปฏิบัติต่อไปมีประสบการณ์มากขึ้นจากนั้นจึงค่อยแยกกันไปทำส่วนตัว กรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีฐานะยากจนไม่มีเงินทุนจำเป็นต้องรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะกู้เงินจากสถาบันการเงินมาสนับสนุนการประกอบอาชีพและพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้าขึ้น กรณีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไป

เผยแพร่แก่ผู้อื่นอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรมเป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจนเกิดผลและเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้ กรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรกรได้คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น และกรณีการนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟางไปใช้ให้เกิดประโยชน์คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ไปปฏิบัติและเกิดผลผลิตมาก เนื่องจากมีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำตลอดปี และเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป คงเป็นเพราะว่าความรู้ที่ได้รับมานำไปปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จเป็นอย่างดี และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล การสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ปลูกไม้ผลและเลี้ยงโค-กระบืออยู่แล้วทำให้ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไม่แตกต่างจากที่ปฏิบัติมากนัก นอกนั้นเกษตรกรมีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีปัญหา จึงไม่ได้ติดต่อแต่ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรเมื่อใดจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการได้รับประสบการณ์ตรงจากการได้ไปดูของจริง กรณีการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะได้รับวุฒิบัตรไว้เป็นหลักฐานเพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่ตนเองและครอบครัว กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างตลอดหลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนาสามารถเข้ารับการฝึกอบรมในวันใดก็ได้และไม่ติดงานบุญประเพณีต่าง ๆ กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรให้ความสำคัญของการฝึกอบรมและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้เชิญนายอำเภอเป็นประธาน กรณีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึก

อบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงจากสื่อต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หอกระจายข่าว แผ่นปลิว และกรรมการจัดกิจกรรมนั้นพบว่าการระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเกิดอาการเครียดและง่วงนอนระหว่างการฝึกอบรมจึงควรจัดกิจกรรมนันทนาการสอดแทรกเข้าไปขณะฝึกอบรมเพื่อเป็นการพักผ่อนคลายความเครียดลง นอกนั้นเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับการบริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง กรรมการให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้สอบถามปัญหาต่าง ๆ จากวิทยากรนอกเวลาฝึกอบรมจนเป็นที่พอใจ กรรมการระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสมคงเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรมพอเหมาะกับระยะเวลา 2 วันถ้ามากกว่านี้เกษตรกรอาจจะรับไม่ไหว และกรรมการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมคงเป็นเพราะว่าการจัดบริการด้านนี้อาจจะยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงเป็นเหตุให้เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ มีระดับความคิดเห็นในข้อนี้้นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่ามีความเหมาะสมกับระยะเวลา 2 วันเกษตรกรสามารถที่จะรับรู้ได้เนื้อหาวิชาไม่มากนักน้อยเกินไป กรณีเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานอาชีพที่ตนเองทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น กรณีเนื้อหาวิชาความเสี่ยงภัยพื้นที่เมืองการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้ปฏิบัติได้ง่าย ขั้นตอนไม่ยุ่งยากและวัสดุที่ใช้มีอยู่ในท้องถิ่นแล้ว กรณีเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเอกสารที่แจกให้ทำความเข้าใจและอ่านง่ายได้รับอย่างทั่วถึง กรณีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอคงเป็นเพราะว่าการฝึกอบรมในภาคปฏิบัติเกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติกันทุกคนวัสดุก็มีเพียงพอ และกรณีเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือ

เข้าใจง่ายคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้เลี้ยงโค-กระบืออยู่แล้วและได้ปฏิบัติดูแลรักษาเป็นประจำ เมื่อได้รับการฝึกอบรมในเรื่องนี้จึงทำให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้นจึงเป็นผลให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ นอกนั้นเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรมาก่อนเมื่อมาได้รับความรู้ในครั้งนี้จึงมีความคิดว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้เป็นความรู้ใหม่ กรณีการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติ แต่ละวิชาสอดคล้องกันคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และการฝึกปฏิบัติเป็นอย่างดี และกรณีเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเคยทำการเพาะเห็ดฟางมาแล้วแต่ใช้วิธีการแบบดั้งเดิมเมื่อได้รับความรู้จากการฝึกอบรมจึงทำให้มีความเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมทางหน่วยฝึกอบรมได้มอบวัสดุฝึกให้กับเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อรวมกลุ่มกันฝึกปฏิบัติต่อเพื่อให้เกิดความชำนาญมากขึ้นจากนั้นค่อยแยกกันไปทำส่วนตัว กรณีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมและนำไปปฏิบัติจนเกิดผลและสามารถเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้ กรณีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานอาชีพที่ตนเองทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น กรณีการนำความรู้เรื่องการเพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไปปฏิบัติจนเกิดผลตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างเพียงพอ และเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไปอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับมาไปปฏิบัติจนเกิดผลดีจึงทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นต่อไป และกรณีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีฐานะยากจนไม่มีเงินทุนจึง

ต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อหาแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินต่าง ๆ และเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้เลี้ยงโค-กระบือและปฏิบัติดูแลรักษาเป็นประจำอยู่แล้วเมื่อได้รับความรู้เพิ่มเติมก็สามารถนำไปปฏิบัติได้ นอกนั้นเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีปัญหาจึงไม่ได้ติดต่อแต่ถ้ามีปัญหาการเกษตรเมื่อใดจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรมีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้มีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมากมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการที่จะได้รับวุฒิบัตรไว้เป็นหลักฐานเพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่ตนเองและครอบครัวว่าเคยผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรมาแล้ว กรณีการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการได้รับประสบการณ์ตรงจากการไปทัศนศึกษาเพื่อดูของจริง กรณีมีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างตลอดหลังจากฤดูกาลทำนาและไม่ติดงานบุญต่าง ๆ เกษตรกรสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ทุกวัน กรณีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานอาจเนื่องมาจากเกษตรกรให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้เชิญนายอำเภอเป็นประธาน กรณีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าขณะฝึกอบรมเกษตรกรเกิดอาการเครียดและง่วงนอนจึงควรจัดกิจกรรมสอดแทรกเข้าไปขณะฝึกอบรมเพื่อเป็นการพักผ่อนและคลายเครียด กรณีให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้มาปรึกษาด้านการเกษตรกับวิทยากรนอกเหนือเวลาการฝึกอบรมและได้รับคำตอบจนเป็นที่พอใจ และกรณีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับการบริการดังกล่าวไม่เพียงพอจึงต้องการให้หน่วยฝึกอบรมจัดบริการดังกล่าวให้ทั่วถึงและเพียงพอแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ

การบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับการ
ดังกล่าวอย่างทั่วถึง และการมีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านอาจ
เป็นเพราะว่าเกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงจึงมีผู้เข้ารับการฝึก
อบรมมาก นอกนั้นเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก มีความคิดเห็นอยู่
ในระดับปานกลางเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสมอาจเป็น
เพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างสามารถเข้ารับการฝึกอบรม 2 วันได้ จึงทำให้เกษตรกรที่มีสภาพ
พื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก มีระดับความคิดเห็นในข้อนี้ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก มีความคิดเห็น
ต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ซึ่งมีความคิดเห็น
เกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเอกสารที่แจก
ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านทำความเข้าใจง่ายมีเอกสารอย่างเพียงพอ กรณีเนื้อหาวิชา
ในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับ
จากการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานอาชีพที่ตนเองทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น กรณีเนื้อหาวิชา
จำนวน 4-5 วิชาที่จัดให้มีความเหมาะสมอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาดังกล่าวตรงกับความต้องการ
ของเกษตรกรและมีวัตถุประสงค์อยู่ในท้องถิ่นแล้ว กรณีเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การ
ปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล และการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้
สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายขั้นตอนไม่ยุ่งยากตรงกับความต้องการของเกษตรกร และกรณีวัสดุ
อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพออาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติกัน
ทุกคนวัสดุก็มีเพียงพอ และเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาใน
การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทาง
ด้านการเกษตรมาก่อนเมื่อได้รับความรู้ในครั้งนี้จึงมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชาเหล่านี้เป็นความรู้
ใหม่ และกรณีการบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติแต่ละวิชาสอดคล้องกัน อาจเป็นเพราะว่า
เกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรมเป็นอย่างดีทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ นอกนั้น
เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับ
เนื้อหาวิชาสุภาพนิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่ายอาจเนื่องมาจากเกษตรกรได้เลี้ยงโค-

กระบือและปฏิบัติดูแลรักษาสัตว์เหล่านี้อยู่แล้ว เมื่อได้รับความรู้จากการฝึกอบรมเพิ่มเติมจึงทำให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น จึงทำให้เกษตรกรมีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาก็การเกษตรมากมีระดับความคิดเห็นในข้อนี้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาก็การเกษตรมากมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจนำไปปฏิบัติจนเกิดผลและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้ การมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมได้มีการมอบวัสดุฝึกให้กับเกษตรกร เพื่อรวมกลุ่มกันฝึกปฏิบัติต่อเพื่อให้เกิดความชำนาญและความเชื่อมั่นจากนั้นค่อยแยกกันไปทำส่วนตัว การมีการนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานอาชีพที่ตนเองทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น และการมีการนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะเห็ดฟาง การปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจนเกิดผลดี สามารถทำเป็นอาชีพเสริมได้และมีวัตถุดิบอยู่ในท้องถิ่นอย่างเพียงพอ และเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้ เรื่องอื่นอีกต่อไปอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาแต่ละเรื่องมีประโยชน์ สามารถนำไปปฏิบัติจนเกิดผลมีรายได้เพิ่มขึ้นจึงอยากจะมีความรู้ เรื่องอื่นต่อไป และการมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีฐานะยากจนไม่มีเงินทุนจึงต้องรวมกลุ่มกันเพื่อหาแหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงินต่าง ๆ มาสนับสนุนการประกอบอาชีพ นอกจากนี้เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาก็การเกษตรมาก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการนำความรู้ เรื่องการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเลี้ยงโค-กระบือมีการปฏิบัติดูแลรักษาอยู่แล้ว และเมื่อได้รับความรู้เพิ่มเติมก็สามารถนำไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดี และกรณีเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่มีปัญหาจึงไม่ได้ติดต่อ แต่ถ้า

มีปัญหากการเกษตรเมื่อใดจะติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหากการเกษตรมาก มีระดับความคิดเห็นในข้อนี้้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกร การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระคือ เพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร มีประเด็นการอภิปรายดังต่อไปนี้

3.1 เพศ จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนั้นหนาแน่นการระหว่างการฝึกอบรม และการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า เกษตรกรหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนั้นหนาแน่นการระหว่างการฝึกอบรมและการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมมากกว่าเกษตรกรชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรหญิงต้องการให้มีการจัดกิจกรรมนั้นหนาแน่นการสอดแทรกเข้าไปขณะฝึกอบรม เพื่อเป็นการคลายความเครียดและการมีกิจกรรมร่วมกันของผู้เข้าอบรม ตลอดจนต้องการได้รับวุฒิบัตรไว้เป็นหลักฐานเพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่ตนเองและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ที่มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ได้แบ่งไว้ในขั้นที่ 4 คือ ต้องการได้รับการยกย่องในด้านความมีชื่อเสียง และเกียรติยศหมายถึงลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการได้รับความเคารพ ความเชื่อมั่นอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกอิสระมีเสรีภาพและความมีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 103 - 104; อ้างอิงมาจาก Maslow. n.d.) ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมแตกต่างกัน

ในขณะที่เดียวกันพบว่าเกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม และเนื้อหาวิชาสุขาภิบาลและป้องกัน

โรคโค-กระปือเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน ดังผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าเกษตรกรชายมีความคิดเห็นต่อเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมและเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระปือเข้าใจง่าย มากกว่าเกษตรกรหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายได้รับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมอย่างทั่วถึง และอาจจะอ่านทำความเข้าใจในเอกสารได้ง่ายกว่า ตลอดจนเกษตรกรชายจะมีความใกล้ชิดกับการเลี้ยงโค-กระปือ มีการปฏิบัติดูแลรักษาเป็นประจำจึงทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชานี้ได้ง่ายกว่า

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระปือไปใช้ให้เกิดประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ดังผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าเกษตรกรชายมีความคิดเห็นต่อการนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระปือไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากกว่าเกษตรกรหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรชายมีการเลี้ยงโค-กระปือมีการปฏิบัติดูแลรักษาเป็นประจำอยู่แล้ว เมื่อได้รับความรู้จากการฝึกอบรมเพิ่มเติมจึงทำให้เกษตรกรชายได้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากกว่าเกษตรกรหญิง

3.2 สถานภาพการสมรส จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การมีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมแตกต่างกัน ดังผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าเกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน

มากกว่าเกษตรกรโสด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรสมรสแล้วจะเป็นผู้ใหญ่มีอายุและประสบการณ์มากกว่า จึงให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมว่าควรจัดให้เป็นพิธีการ การเชิญนายอำเภอเป็นประธานก็เพื่อเป็นเกียรติแก่หมู่บ้านของคน และจะได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับเจ้านายผู้ใหญ่หรืออาจจะมีปัญหาความเดือดร้อนแจ้งให้ทราบ

ในขณะที่เดียวกันพบว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลการศึกษาค้นพบว่า เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายมากกว่าเกษตรกรสมรสแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดยังเป็นหนุ่มสาว สุขภาพร่างกายยังแข็งแรง จึงได้ฝึกปฏิบัติการเพาะเห็ดฟางขณะฝึกอบรมมากกว่าจึงทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชานี้ง่ายกว่า สำหรับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการศึกษาค้นพบว่า เกษตรกรโสดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมมากกว่าเกษตรกรที่สมรสแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดมีความรู้และมีสายตาดีคิดว่า สามารถที่จะอ่านเอกสารประกอบการฝึกอบรมได้เข้าใจง่ายกว่า และอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรโสดได้รับเอกสารอย่างทั่วถึง ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การรวมกลุ่มกันเพื่อหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ดังผลการศึกษาค้นพบว่า เกษตรกรสมรสแล้วมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพมากกว่าเกษตรกรโสด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างยากจน จึง

มีความจำเป็นที่จะต้องหาเงินทุนมาสนับสนุนการประกอบอาชีพให้เจริญก้าวหน้าอันจะนำไปสู่ความสุขสมบูรณ์และความมั่นคงแห่งชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ของมนุษย์ในแง่สังคมวิทยา ซึ่งได้มีการแบ่งวัยของคนคือ ในช่วงอายุ 26-50 ปี เป็นช่วงแห่งการก่อร่างสร้างตัวจะต้องต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคทั้งหลาย ประกอบอาชีพที่มั่นคงเพื่อการมีฐานะเป็นปึกแผ่นแก่ตนเองและครอบครัว (สมบูรณ์ ศาลายาชีวิน. 2526 : 41)

3.3 การเป็นสมาชิกของกลุ่ม จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่เกษตรกรมีสภาพเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมคล้ายกัน อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความต้องการและมีความสนใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อนำความรู้ไปปรับปรุงการประกอบอาชีพของตนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น

ในขณะที่เดียวกันพบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมและเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมและเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มทำการศึกษาเอกสารที่แจกให้ได้เข้าใจและได้รับแจกอย่างทั่วถึง ตลอดจนเกษตรกรเคยเพาะเห็ดฟางมาก่อนแล้วหยุดไป เมื่อได้รับการฝึกอบรมอีกครั้งจึงทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางได้ง่ายขึ้น สำหรับเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่ายมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มเคยเลี้ยงไก่มาก่อนแล้ว เมื่อได้รับการฝึกอบรมอีกครั้งจึงทำให้มีความเข้าใจ

ได้ง่ายขึ้น สำหรับเนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการศึกษาค้นพบว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่ายมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มได้ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นอยู่แล้วเคยปฏิบัติดูแลรักษามาก่อน เมื่อได้รับการอบรมเพิ่มเติมจึงทำให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังผลการศึกษาค้นพบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเกี่ยวข้องกับเงินทุนอยู่แล้ว เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มลูกค้า ธกส. เห็นความจำเป็นในการกู้ยืมเงินมาลงทุนโดยการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ค้ำประกันเงินกู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นระเบียบของการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ และการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการศึกษาค้นพบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม คงเป็นเพราะว่าหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมทางหน่วยฝึกอบรมได้มอบวัสดุอุปกรณ์ให้กับผู้เข้าอบรมโดยให้รวมกลุ่มกันฝึกปฏิบัติต่อเพื่อฝึกความชำนาญให้มากขึ้น และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มได้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นประจำ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน

3.4 อายุ จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมแตกต่างกัน

อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมคล้ายกันอาจเป็นเพราะการจัดการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่เป็นการจัดให้กับเกษตรกรโดยทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัยที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไปที่มีความสนใจ มีความมุ่งหวังอันเดียวกันคือ ต้องการได้รับความรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพสร้างความปลอดภัยให้กับตัวเอง เพราะความปลอดภัยเป็นความต้องการของมนุษย์ขั้นที่ 2 ตรงกับทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ซึ่งกล่าวว่ามนุษย์ต้องการความปลอดภัยเกิดขึ้นเมื่อความต้องการขั้นที่ 1 ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะแสวงหาความมั่นคงป้องกันอันตรายต่าง ๆ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533 : 104; อ้างอิงมาจาก Maslow, n.d.) จึงทำให้เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่เดียวกันพบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลการศึกษาค้างนี้พบว่า เกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย มากกว่าเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี เนื่องจากเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีโค-กระบือเลี้ยงอยู่แล้ว มีการปฏิบัติดูแลรักษามาก่อนแล้ว และเมื่อมีการฝึกอบรมเกษตรกรจึงมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชานี้ง่ายขึ้น สำหรับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการศึกษาค้างนี้พบว่า เกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอมากกว่าเกษตรกรอายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี มีอายุน้อย มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงจึงได้ฝึกปฏิบัติการเพาะเห็ดฟางขณะฝึกอบรมได้มากกว่า หรืออาจจะเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฝ่ายแผนงานและวิจัย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง (2525 : ข - ค) ที่ศึกษาพบว่า ผู้เรียนวิชาชีพ

ในโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ได้ศึกษาหลักสูตรวิชาชีพที่ดำเนินการอยู่ขึ้นตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ซึ่งมีความจำเป็นเกี่ยวกับอาชีพ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังผลการศึกษาค้างพบว่าเกษตรกรอายุ 25-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพมากกว่าเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี และเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรอายุ 25-40 ปี เป็นช่วงอายุที่กำลังอยู่ในวัยทำงานเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว แต่เกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีเงินทุนที่จะพัฒนางานอาชีพของตนให้ก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องหาแหล่งเงินทุนมาสนับสนุนและอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ยังไม่อยากจะมัวสิ้นใจไม่อยากจะยืมเงินเช่นเดียวกับเกษตรกรที่อายุ 40 ปีขึ้นไป สำหรับการนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการศึกษาค้างพบว่าเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องสุขภาพและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากกว่าเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรอายุ 40 ปีขึ้นไป มีฐานะ เป็นหัวหน้าครอบครัวมีโค-กระบือซึ่งได้เลี้ยงและปฏิบัติดูแลรักษามาก่อนที่จะเข้าฝึกอบรม เมื่อได้รับความรู้จากการฝึกอบรมจึงสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น และเกษตรกรอายุต่ำกว่า 25 ปี ยังไม่มีโค-กระบือเป็นของตัวเองจึงไม่ค่อยสนใจในเรื่องนี้มากนัก ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน

3.5 สภาพพื้นที่ทำการเกษตร จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้าน

วิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังผลการศึกษารังนี้พบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมากมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก มีความเดือดร้อนเรื่องความเป็นอยู่เรื่องอาหารการกินไม่ค่อยสะดวกจึงมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือโดยหน่วยฝึกอบรมจัดบริการด้านนี้้อย่างเพียงพอและทั่วถึงแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สำหรับการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมมีอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วันมีความเหมาะสม และการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลการศึกษารังนี้พบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมมีอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านและระยะเวลาในการฝึกอบรม 2 วันมีความเหมาะสมมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมจากสื่อต่าง ๆ เป็นอย่างดี เช่น จากผู้ใหญ่บ้าน หอกระจายข่าว และแผ่นปลิวจึงทำให้มีผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมจำนวนมาก และเกษตรกรมีเวลาว่างตลอดหลังจากฤดูกาลทำนาสามารถเข้ารับการอบรมเป็นเวลา 2 วันได้ ถ้าไม่ติดงานบุญประเพณีต่าง ๆ และยังพบว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมากมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมากต้องการที่จะได้รับวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณไว้เป็นหลักฐานเพื่อเป็นเกียรติแก่ตนเองและครอบครัว และอาจจะมีผลต่อการได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันต่าง ๆ ต่อไป ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับ เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรมแตกต่างกัน

ในขณะที่เดียวกันพบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านเนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังผลการศึกษาค้างนี้พบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่ายมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีเคยเพาะเห็ดฟางมาก่อน ซึ่งการเพาะเห็ดฟางนั้นจะต้องเพาะในพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเพียงพอคือ ต้องมีการแช่ฟางก่อนที่จะเพาะ เมื่อได้รับการฝึกอบรมในเรื่องนี้จึงเข้าใจได้ง่ายกว่า สำหรับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลการศึกษาค้างนี้พบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำตลอดปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้ และเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีได้มีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพเกษตรเป็นประจำจึงสามารถที่จะทำความเข้าใจในเอกสารที่แจกให้ได้ดีกว่า และคงได้รับแจกอย่างทั่วถึงประกอบกับเอกสารที่แจกให้มีเรื่องที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ซึ่งสามารถนำมาปฏิบัติได้ทันทีเพราะว่ามีแหล่งน้ำตลอดทั้งปี ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการศึกษาค้างนี้พบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพมากกว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ว่าเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้มีฐานะยากจน มีรายได้ตลอดปีเฉลี่ยน้อยกว่าเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำตลอดปีซึ่งมีรายได้ตลอด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรวมกลุ่มกันเพื่อหาเงินทุนจากสถาบันการเงินต่าง ๆ มาสนับสนุนการประกอบอาชีพ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานเกี่ยวกับเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่ทำการเกษตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน

4. วิเคราะห์ความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะ จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด มีประเด็นอภิปรายดังต่อไปนี้

4.1 ด้านวิธีการฝึกอบรม จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ให้ข้อเสนอแนะด้านวิธีการฝึกอบรมว่า ระยะเวลาในการฝึกอบรมควรมากกว่านี้มากกว่าข้ออื่น ๆ ในด้านวิธีการฝึกอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีเวลาว่างมากหลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนา ซึ่งเกษตรกรต้องการให้อบรมหลาย ๆ วันจะได้มีความรู้หลายเรื่องและในการฝึกอบรมที่จัดให้นั้นการฝึกอบรมยังไม่เกิดความชำนาญและความเชื่อมั่นที่จะไปปฏิบัติจริง จึงเป็นเหตุผลให้เกษตรกรมีความต้องการที่จะขยายระยะเวลาในการฝึกอบรมออกไปอีกจึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประชอบ รัตนพันธ์ (2524 : 76 - 77) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในระยะเวลาสั้น ๆ เพียงหนึ่งสัปดาห์ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายนทุกวันเสาร์และอาทิตย์ในช่วงเวลาที่เกษตรกรว่างจากงานประจำ

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรเสนอแนะให้มีการจัดการฝึกอบรมทบทวนอีกครั้ง หลังจากหน่วยฝึกอบรมกลับมาแล้วสักระยะหนึ่งเป็นอันดับรองจากการเพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรม ทั้งนี้เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ผ่านการฝึกอบรมหรือเกือบทั้งหมดจะมีความศึกษาขั้นสูงสุดแค่ระดับจบการศึกษามัธยมศึกษาแล้วหลายปี การที่จะจดจำความรู้ต่าง ๆ ได้เป็นเวลานานนั้นคงยาก เพราะเกษตรกรไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ เขียนหนังสือจึงเป็นการลำบากที่จะจดจำ จึงเป็นเหตุผลของเกษตรกรที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีการฝึกอบรมทบทวนอีกครั้ง

4.2 ด้านเนื้อหาวิชา จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ให้ข้อเสนอแนะด้านเนื้อหาวิชาว่า วิทยากรผู้ให้ความรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ

ควรใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของเกษตรกร เช่น ควรพูดหรือบรรยายให้ช้าลง ซึ่งมากกว่าข้ออื่น ๆ ในด้านเนื้อหาวิชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเกษตรกรเป็นชาวบ้านมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ มีความสามารถในการรับรู้ได้ไม่เร็ว จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลาวัลย์ กุลจันธิรักษ์ (2528 : 68 - 70) พบว่า การจัดการฝึกอบรมควรใช้เทคนิคการจูงใจเกษตรกรด้านการใช้สื่อที่เหมาะสม จัดหาวัสดุอุปกรณ์และจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และนอกจากนั้นอาจเป็นเพราะว่าวิทยากรรวบรัดเนื้อหาวิชาเกษตรกรไม่กล้าที่จะซักถามหรือถามไม่ทัน ทำให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม จึงเป็นเหตุผลให้เกษตรกรเสนอแนะว่าวิทยากรควรพูดให้ช้าลงและให้เน้นในส่วนที่สำคัญของเนื้อหาวิชา

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรเสนอแนะควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอันดับรองจากข้อคิดเห็นคือควรวีวิทยากรพูดช้า ๆ และเน้นส่วนที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับวัสดุอุปกรณ์โดยเฉพาะในภาคปฏิบัติไม่เพียงพอได้รับไม่ทั่วถึง จึงทำให้เกษตรกรบางส่วนไม่ได้ฝึกปฏิบัติเพราะวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และยังรวมไปถึงเอกสารประกอบรายวิชาได้รับไม่ทั่วถึงข้อความอ่านยาก ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความคิดเห็นว่าหน่วยฝึกอบรมควรได้จัดวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการฝึกอบรมอย่างเพียงพอแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4.3 ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ให้ข้อเสนอแนะด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ว่าวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ดโดยหน่วยฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และเงินทุนบางส่วนแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งมากกว่าข้ออื่น ๆ ในด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน เมื่ออบรมได้รับความรู้ไปแล้วก็ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้เพราะเกษตรกรไม่มีทุน ไม่มีวัสดุอุปกรณ์มีแค่แรงงานและที่ดินก็ทำอะไรไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเล็ก ปานแย้ม (2518 : 108) พบว่า โรงเรียนและวิทยาลัยเกษตรกรรมหลายแห่งมีบุคลากร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์พร้อมที่จะจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิทยาลัยเหล่านั้นมิได้มีโครงการฝึกอบรมอย่างจริงจังและไม่ได้เอื้ออำนวยหรือให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง เกษตรกรยังคงใช้วิถีดำเนินการทางเกษตรและการผลิตแบบเก่าซึ่งด้อยคุณภาพ จึงเป็นเหตุผลให้เกษตรกร

เสนอแนะว่าวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ดโดยหน่วยฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ควรให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และเงินทุนบางส่วนแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรได้เสนอแนะให้หน่วยฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ออกมาติดตามผลการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ และให้คำปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม เป็นอันดับรองจากการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเงินทุนสนับสนุน ทั้งนี้เพราะเกษตรกรต้องการความมั่นใจและอยากรู้ว่าการปฏิบัติงานถูกต้องหรือไม่ และเมื่อนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติแล้วหากเกิดปัญหาาก็จะได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรที่ออกไปติดตามผลเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ดังนั้นเกษตรกรจึงเสนอแนะให้หน่วยฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ออกมาติดตามผลการฝึกอบรมและให้คำปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป จากผลการวิจัยความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.1 วิทยาลัยเกษตรกรรมโดยหน่วยฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ควรได้มีการสำรวจความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายอย่างแท้จริง เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดเตรียมการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกรและสภาพของท้องถิ่นอย่างจริงจัง

1.2 หน่วยฝึกอบรมควรจัดเจ้าหน้าที่คณะวิทยากรออกไปให้การฝึกอบรมในท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนโดยเฉพาะในเรื่องของเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรแต่ละคน

1.3 หน่วยฝึกอบรมควรจัดให้มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธานเพราะเป็นการให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรม และควรจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการสอดแทรกเข้าไประหว่างการฝึกอบรม

1.4 หน่วยฝึกอบรมควรจัดวัสดุอุปกรณ์มอบให้เกษตรกรหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม โดยให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม และเพื่อทำเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรคนอื่นในหมู่บ้านต่อไป

1.5 หน่วยฝึกอบรมควรจัดให้มีคณะกรรมการประเมินผลการฝึกอบรมออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้วระยะหนึ่ง และยังเป็นการออกไปแนะนำให้คำปรึกษาเพิ่มเติมแก่เกษตรกรในท้องถิ่น

1.6 วิทยาลัยเกษตรกรรมควรได้มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือประชาสัมพันธ์การฝึกอบรม และให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเหล่านั้น เช่น เกษตรอำเภอ และเกษตรตำบล เป็นต้น มีส่วนร่วมให้การฝึกอบรมด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของวิทยากรและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ เพื่อนำผลการวิจัยทั้งของเกษตรกรและวิทยากรมาปรับปรุงและพัฒนาการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรใช้เครื่องมืออย่างอื่นในการวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ เช่น อาจใช้แบบสัมภาษณ์แบบทดสอบ และแบบสังเกต เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลละเอียดและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นเกษตรกรเฉพาะด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดสำหรับไปปรับปรุงวิธีการฝึกอบรม สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรทำวิจัยในเรื่องเดียวกันให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัดและทุกภาค เพื่อจะได้ นำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในระดับประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษานอกระบบ, สมาคม. รายงานสัมมนาทางวิชาการเรื่องจุดยืนและทิศทางการศึกษา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง, 2529.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. รายงานการประชุมสัมมนานักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน.

กรุงเทพฯ : วัดค้อวรการพิมพ์, 2524.

เกษตรกรรมร้อยเอ็ด, วิทยาลัย. โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่. ร้อยเอ็ด :

วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด, 2533. อัดสำเนา.

_____. เอกสารแนะนำวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด : วิทยาลัยเกษตรกรรม

ร้อยเอ็ด, 2533. อัดสำเนา.

_____. สรุปผลการดำเนินงานหลักสูตรพิเศษ. ร้อยเอ็ด : วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด,

2534. อัดสำเนา.

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. การศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2528.

ขวัญใจ เลอจันทร์. การเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากรไทยในชนบท. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

จรรยา พานิชย์พลินไชย. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : บุรพาสาส์, 2528.

ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. เอกสารคำสอน วิชาสถิติ 511 วิธีการทางสถิติเพื่อการวิจัย.

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2530. อัดสำเนา.

ดิเรก ฤกษ์หว่าย. การพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สองพี่น้อง, 2527.

ถาวร เถียร. การแสวงหาความรู้ทางการเกษตรเพื่อประกอบอาชีพของเกษตรกร ตำบลดงช้าง

อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.

นิตย โรจนโพธิ์. พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่มากตามทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบ

เบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

- นัยนา ยิ้มศิริวัฒนะ. ความต้องการฝึกอบรมของเกษตรกรอำเภอหล่มสักจากโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่วิทยาลัยเกษตรกรรมเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531. อัดสำเนา.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. การศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2522.
- ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทยอักษร, 2528.
- ประกอบ รัตนพันธ์. การศึกษาความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรของประชากรจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524. อัดสำเนา.
- ประทุมวรรณ บุญเลิศ. การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.
- ประสงค์ วรรณ. "บทบาทของวิทยาลัยเกษตรกรรมเพื่อพัฒนาการเกษตร," วารสารแม่โจ้. 3 : กรกฎาคม, 2521.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2531.
- พุทธชาติ ชุ่มสาคร. ความคาดหวังในบทบาทของเกษตรกรอำเภอในทรรณะของเกษตรกรตำบลคงวน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. : กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519. อัดสำเนา.
- รติวรรณ เข้มทรัพย์. การรับบริการจากหน่วยสัตวแพทย์เคลื่อนที่จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติวิทยาทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- ลาวัลย์ กุลจันธิภักษ์. การดำเนินงานโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ของกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.

เล็ก ปานแย้ม. บทบาทของโรงเรียนและวิทยาลัยเกษตรกรรมที่ตั้งอยู่ในภาคกลางในการเผยแพร่

ความรู้ทางการเกษตร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2518. อัดสำเนา.

วิทยาลัยเกษตรกรรม, กอง กรมอาชีวศึกษา. โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่.

กรุงเทพฯ : กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2528.
อัดสำเนา.

_____. เอกสารแนะนำสถานศึกษาเกษตร ประจำปี 2526. กรุงเทพฯ : กองวิทยาลัย
เกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2526. อัดสำเนา.

วิรัตน์ สมทน. การศึกษาความต้องการของเกษตรกรที่มีต่อบทบาทของเกษตรตำบลและเกษตรกร .

ผู้นำในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2525. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายงานสัมมนาการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อักษรบัณฑิต, 2527.

สมบูรณ์ ศาลาชาชีวิน. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์, 2526.

ส่งเสริมพืชพันธุ์, กอง กรมส่งเสริมการเกษตร. รายงานผลโครงการฝึกอบรมเกษตรกรเจ้าของ
สวนยางพาราการสงเคราะห์ ปี 2527. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2528.
อัดสำเนา.

สภาวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยโครงการประเมินผลการฝึกอบรมเคลื่อนที่และ
โรงเรียนสารพัดช่าง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2515.

สุนน เพ็ชรพันธุ์. ศึกษาความต้องการความรู้ทางการเกษตรและประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียง
วิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2530. อัดสำเนา.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

_____. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2527.

อาชีวศึกษา, กรม. การปฏิบัติงานโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นและเคลื่อนที่
โครงการกิจกรรมเกษตรโรงเรียนเกษตรกรรมและวิทยาลัยเกษตรกรรม สับสัณนโยบาย
ปีเกษตรกร 2522. กรุงเทพฯ : ส่วนการศึกษาเกษตร กรมอาชีวศึกษา, 2522.

Befecadu, J. "Non-Formal Agricultural and Extension Designs in the Lesser Development Countries," Agricultural Education Magazine. 52 : 44-46; February, 1979.

Erickson, Brinkmeir M. "An Analysis of Selected Characteristics and Needs of Under Student Attending Michigan State University," Dissertation Abstracts. 29(6) : 1748; December, 1968.

Green, D.G. "Non-Formal Education for Agricultural Development," in Education and Rural Development. London : Evan Brothers, Ltd., 1974.

Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. New York : McGraw-Hill, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ที่ ศธ 0906.32/

วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด

อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด 45170

ฉันวาคม 2535

เรื่อง ขอบความร่วมมือในการติดตามประเมินผลการฝึกอบรมเคลื่อนที่

เรียน เกษตรอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับการนัดหมายเกษตรกร 1 ชุด

หน่วยงานหลักสูตรพิเศษ วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด จะทำการติดตามประเมินผลการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อนึ่ง ในการติดตามประเมินผลครั้งนี้ วิทยาลัยจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปเก็บข้อมูล จึงขอความร่วมมือจากเกษตรตำบลในพื้นที่ช่วยนัดหมายเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่ จากวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ตามรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิยม จิตรแก้ว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมมหาสารคาม

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรเคลื่อนที่
ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็นเกษตรกรด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยให้เจ้าหน้าที่อ่านข้อความให้เกษตรกรฟัง แล้วให้เกษตรกรพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงได้อย่างอิสระ

แบบสอบถามมี 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกร ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
- ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1

ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

2. อายุ

[] ต่ำกว่า 25 ปี

[] 25-40 ปี

[] 40 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- ☐ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- ☐ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- ☐ สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (โปรดระบุ) _____

4. สถานภาพการสมรส

- ☐ โสด
- ☐ สมรส
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

5. พื้นที่ของท่านที่ใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใด

- ☐ อุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำตลอดปี
- ☐ ขาดแหล่งน้ำแต่ยังพอทำการเกษตรได้
- ☐ ขาดแหล่งน้ำอาศัยน้ำฝนมีปัญหากในการทำการเกษตรอย่างมาก

6. สภาพการเป็นสมาชิกกลุ่ม

- ☐ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร
- ☐ กลุ่มแม่บ้าน
- ☐ กลุ่มลูกค้า ธกส.
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

ตอนที่ 2

ข้อมูล เกี่ยวกับความคิดเห็นของ เกษตรกร

ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ โดยให้เขียนเครื่องหมายวงกลมล้อมรอบตัวเลขทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงตัวเลขเดียว โดยจัดความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วย

ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				
<u>ด้านวิธีการฝึกอบรม</u>					
1) มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	5	4	3	2	1
2) ระยะเวลาในการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน มีความเหมาะสม	5	4	3	2	1
3) มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมในวันหยุดราชการ	5	4	3	2	1
4) มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอ เป็นประธาน	5	4	3	2	1
5) มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม	5	4	3	2	1
6) มีการจัดอาหารกลางวันและน้ำดื่มบริการแก่ผู้เข้ารับการอบรม	5	4	3	2	1
7) ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม	5	4	3	2	1
8) ควรมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม	5	4	3	2	1
9) มีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์จากหน่วยฝึกอบรม	5	4	3	2	1
10) ให้คำแนะนำด้านการเกษตรที่นอกเหนือจากการฝึกอบรม	5	4	3	2	1

ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				
ด้านเนื้อหาวิชา					
1) เนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 วิชา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	5	4	3	2	1
2) การบรรยาย การสาธิตและการปฏิบัติในแต่ละวิชาสอดคล้องกัน	5	4	3	2	1
3) เอกสารและคู่มือประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5	4	3	2	1
4) เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่	5	4	3	2	1
5) เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมสามารถนำไปแก้ปัญหาในอาชีพได้	5	4	3	2	1
6) เนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย	5	4	3	2	1
7) เนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย	5	4	3	2	1
8) เนื้อหาวิชาการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือ เข้าใจง่าย	5	4	3	2	1
9) เนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เข้าใจง่าย	5	4	3	2	1
10) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ	5	4	3	2	1
ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์					
1) สามารถนำความรู้ เรื่องการเพาะเห็ดฟาง ไปใช้ให้เกิดประโยชน์	5	4	3	2	1
2) สามารถนำความรู้ เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ ไม้ผล ไปใช้ให้ เกิดประโยชน์	5	4	3	2	1
3) สามารถนำความรู้ เรื่องการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์	5	4	3	2	1
4) สามารถนำความรู้ เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไปใช้ให้เกิด ประโยชน์	5	4	3	2	1
5) สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแก้ปัญหาในการทำอาชีพเกษตรได้	5	4	3	2	1

ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น				
6) เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตรท่านได้ติดต่อกลับไปยังหน่วยฝึกอบรม	5	4	3	2	1
7) สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น	5	4	3	2	1
8) การฝึกอบรมที่ผ่านมาทำให้อยากมีความรู้เรื่องอื่นอีกต่อไป	5	4	3	2	1
9) ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม	5	4	3	2	1
10) ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ	5	4	3	2	1

ตอนที่ 3

ปัญหาและข้อ เสนอแนะ

1. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการจัดการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ (ระบุและให้รายละเอียด)

1.1 ปัญหา _____

1.2 ข้อเสนอนแนะ _____

2. ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการฝึกอบรม (ระบุและให้รายละเอียด)

1.1 ปัญหา _____

1.2 ข้อเสนอนแนะ _____

3. ปัญหาเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (ระบุและให้รายละเอียด)

1.1 ปัญหา _____

1.2 ข้อเสนอนแนะ _____

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายอภิชาติ ชื่อสกุล ศรีประไหม

เกิดวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2498

สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 48/7 หมู่ที่ 3 ซอยเจริญพัฒนา แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี
กรุงเทพมหานคร 10510

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 4 ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี
จังหวัดร้อยเอ็ด 45170

ตำแหน่งหน้าที่การงาน อาจารย์ 2 ระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 45170

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2513 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2517 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. เกษตรกรรม) โรงเรียนเกษตรกรรม
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2519 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. เกษตรกรรม) วิทยาลัยเกษตรกรรม
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดอยุธยา
- พ.ศ. 2521 ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ. เกษตรศาสตร์) วิทยาลัยครูจันทระเกษม
กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2536 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2522 ถึงปัจจุบัน วิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด 45170

โทรศัพท์ (043) 511111

**การศึกษาค้นคว้าเห็นเหตุการณ์ที่มีต่อการมีอบรบอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่
ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด**

**บทคัดย่อ
ของ
อภิชาติ ศรีประไพ**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
กันยายน 2536**

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ใน 3 ด้านคือ ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยจำแนกตามเพศ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อายุ และสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรวมเคลื่อนที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมร้อยเอ็ด ในปีงบประมาณ 2535 จำนวน 330 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้คือ การหาค่าร้อยละ การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และวิธีของนิวแมนคูลส์

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เกษตรกรทั้งชายและหญิง เกษตรกรที่สมรสแล้ว เกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม เกษตรกรทั้งอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี อายุ 40 ปีขึ้นไป เกษตรกรทั้งที่มีสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำแต่พอทำการเกษตรได้ ขาดแหล่งน้ำปัญหาเกษตรมาก มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เกษตรกรโสดและเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์น้ำตลอดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านเนื้อหาวิชาและด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. เกษตรกรทั้งชายและหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านวิธีการฝึกอบรม ส่วนในด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ระดับ .01 ในด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างการฝึกอบรม และการมอบวุฒิบัตรประกาศเกียรติคุณหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชามีความเหมาะสมเนื้อหาวิชาการสุขาภิบาลและป้องกันโรคโค-กระบือเข้าใจง่าย

3. เกษตรกรทั้งโสดและสมรสแล้วมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ส่วนในด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย ระดับ .001 ในด้านวิธีการฝึกอบรมเกี่ยวกับพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรมโดยเชิญนายอำเภอเป็นประธาน และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหา

แหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ และระดับ .05 ในด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม

4. เกษตรกรทั้งที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าใจง่าย ระดับ .001 ในด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเอกสารประกอบรายวิชาที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม และเนื้อหาวิชาการเพาะเห็ดฟางเข้าใจง่าย ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ และระดับ .05 ในด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผลเข้าใจง่าย ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้ทดลองฝึกอาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรม

5. เกษตรกรทั้งอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-40 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องการสุสานบาลและป้องกันโรคโค-กระบือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และด้านเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีอย่างเพียงพอ

6. เกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์ สภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำพอทำการเกษตรได้ และสภาพพื้นที่ขาดแหล่งน้ำมีปัญหาการเกษตรมาก มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมด้านวิธีการ ด้านเนื้อหาวิชา และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. เกษตรกรมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรม ควรจัดกิจกรรมระหว่างฝึกอบรม ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ วิทยากรควรพูดช้า ๆ มีการฝึกปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น ให้การสนับสนุนด้านวัสดุและเงินทุนแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

A STUDY ON OPINIONS OF THE FARMERS TOWARDS THE MOBILE
VOCATIONAL TRAINING PROGRAM OF ROI-ET
AGRICULTURAL COLLEGE

AN ABSTRACT

BY

APICHART SRIPRAMAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
September 1993

The purposes of this research were to study and to compare opinions of farmers towards the Mobile Vocational Training Program of Roi-Et Agricultural College in 3 aspects: training method, course content, and knowledge application, as classified by sex, marital status, group membership, age, and agricultural land condition.

The sample used in this research was 330 farmers who passed the training in the Mobile Vocational Training Program of Roi-Et Agricultural College in Fiscal Year 2535 (A.D.1992). The statistics used for analyzing data were percentage, t-test, F-test and Newman-Keuls' Method.

The main research findings were as follows :-

1. The farmers, male and female, married, group members and non-group members, with ages below 25 years, 25-40 years, and above 40 years, with land conditions fairly lacking water resources and severely lacking water resources, had opinions towards the training in the aspect of training method at the highest level, but the unmarried farmers and those with land conditions rich in water resources all-year-round had opinions at the high level, while in the aspects of the course content and knowledge application, the farmers viewed at the high level.

2. Both male and female farmers had different opinions at the .05 level of significance in the training method aspect, while in the knowledge application aspect on sanitation and cattle disease prevention at the .01 level, in the training method aspect and organizing recreational activities during the training, and conferring certificates after the training; and in the course content aspect on suitable course materials

and easily-understood course contents on sanitation and cattle-disease prevention.

3. Both married and unmarried farmers had different opinions at the .01 level in the knowledge application aspects, while in the course content aspect on easily-understood course contents on straw mushroom growing; at the .001 level in the training method aspect on the opening-closing ceremonies presided over by the districts officer; and in the knowledge application aspect as participation for seeking vocational supporting funds; and at the .05 level in the course content aspect and suitable course materials.

4. The farmers, both group members and non-group members, had different opinions at the .01 level of significance in the course contents aspect on easily-understood course contents on native chicken raising; at the .001 level in the course content aspect on suitable course contents of training materials, and easily-understood course content materials, in the knowledge application aspect on group participation for vocational supporting funds; and at the .05 level on the easily-understood course contents on plant-growing and plant propagation, in the knowledge application aspect on group participation for vocational experiments gained from the training.

5. The farmers with ages below 25 years, 25-40 years, and above 40 years had different opinions at the .05 level of significance in the knowledge application aspect on sanitation and cattle disease prevention and in the course content aspect on materials enough for practical training.

6. The farmers with land conditions rich in water resources all-year-round, fairly lacking water resources, and severely lacking water resources had different opinions towards the training in training method, course content, and knowledge application aspects with no statistical significance.

7. The farmers had some additional suggestions that training duration be lengthened, activities during the training be organized, sufficient materials be provided, resource persons speak more slowly, and support materials and funds be provided for the trainers.